

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

v roce 2018

Zdravotnictví, pracovní neschopnost

Praha, 16. 12. 2019

Kód publikace: 260006-19

Č. j.: CSU-04412/2019-63

Zpracoval: Odbor statistik rozvoje společnosti

Ředitel odboru: Ing. Martin Mana

Kontaktní osoba: Mgr. Helena Chodounská, e-mail: helena.chodounska@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 105
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Obsah

Metodická část

Metodický úvod	6
Výběrový soubor respondentů	6
Zjišťování údajů v domácnostech	7
Přepočet dat na úhrn populace a dopočty	8
Přesnost výsledků	8
Popis a vysvětlivky k publikovaným údajům	9
Ostatní poznámky	11
Seznam zkratk	11
Tab. I Odhady 95 % intervalu spolehlivosti základních úhrnů pro soubor osob	12
Tab. II Odhady 95% intervalu spolehlivosti odhadů dílčích úhrnů četností pro soubor osob	13

Textová část

1. Sociodemografické charakteristiky osob se zdravotním postižením	14
2. Druhy zdravotního postižení	17
3. Specifické potíže způsobené zdravotním postižením.....	21
4. Kompenzační pomůcky a pomoc druhé osoby.....	25
5. Důsledky zdravotního postižení.....	28
Shrnutí.....	33

Tabulková část

1. Sociodemografické charakteristiky osob se zdravotním postižením

1.1 Osoby se zdravotním postižením podle pohlaví a věku	34
1.2 Osoby se zdravotním postižením s vážným omezením a lékařským posouzením podle věku	34
1.3 Osoby se zdravotním postižením podle rodinného stavu, pohlaví a věku	35
1.4 Osoby se zdravotním postižením podle nejvyššího dosaženého vzdělání, pohlaví a věku	36
1.5 Osoby se zdravotním postižením podle ekonomické aktivity, pohlaví a věku	37
1.6 Osoby se zdravotním postižením podle složení domácnosti a pohlaví	38
1.7 Osoby se zdravotním postižením podle složení domácnosti a věku	39

2. Druhy zdravotního postižení

2.1 Osoby se zdravotním postižením podle jeho posouzení, pohlaví a věku	40
2.2 Osoby se zdravotním postižením podle jeho posouzení a subjektivního vnímání omezení.....	40
2.3 Osoby se zdravotním postižením podle subjektivního vnímání omezení, pohlaví a věku	41
2.4 Osoby se zdravotním postižením podle oblasti postižení, pohlaví a věku.....	41
2.5 Osoby se zdravotním postižením podle výlučné oblasti postižení, pohlaví a věku.....	42
2.6 Osoby se zdravotním postižením podle oblasti postižení a subjektivního vnímání omezení	44
2.7 Osoby se zdravotním postižením podle příčiny postižení, pohlaví a věku.....	45
2.8 Osoby se zdravotním postižením podle příčiny postižení a oblasti postižení	45

3. Specifické potíže způsobené zdravotním postižením

3.1 Osoby se zdravotním postižením v pohybové oblasti podle potíží s pohybovými činnostmi	46
3.2 Osoby se zdravotním postižením ve zrakové oblasti podle potíží s viděním	46
3.3 Osoby se zdravotním postižením ve sluchové oblasti podle potíží se sluchem při rozhovoru	47
3.4 Osoby se zdravotním postižením v oblasti mentální nebo duševní podle potíží s pamětí a soustředěním	47
3.5 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence bolesti, pohlaví a věku	48
3.6 Osoby se zdravotním postižením podle potíží způsobených bolestí, podle pohlaví a věku	48
3.7 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence bolesti a potíží způsobených bolestí	49
3.8 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence bolesti a oblasti postižení	50
3.9 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence únavy nebo vyčerpání, pohlaví a věku	51
3.10 Osoby se zdravotním postižením podle potíží způsobených únavou nebo vyčerpáním, pohlaví a věku	52
3.11 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence únavy a potíží způsobených únavou nebo vyčerpáním	53
3.12 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence únavy nebo vyčerpání a oblasti postižení	54

4. Kompenzační pomůcky a pomoc druhé osoby

4.1 Osoby se zdravotním postižením podle využívání kompenzačních pomůcek, pohlaví a věku	55
4.2 Osoby se zdravotním postižením podle využívání kompenzačních pomůcek a oblasti postižení	56
4.3 Osoby se zdravotním postižením využívající kompenzační pomůcky podle oblasti postižení a spokojenosti s pomůckou	57
4.4 Osoby se zdravotním postižením využívající kompenzační pomůcky podle oblasti postižení a cenové kategorie pomůcek	57
4.5 Osoby se zdravotním postižením podle využívání pomoci druhé osoby, pohlaví a věku	58
4.6 Osoby se zdravotním postižením podle využívání pomoci druhé osoby a oblasti postižení	59
4.7 Osoby se zdravotním postižením s neuspokojenou potřebou pomoci druhé osoby a rozsahu potřebné (dodatečné) pomoci	59
4.8 Osoby se zdravotním postižením podle využívání pomoci druhé osoby a subjektivního vnímání omezení	60
4.9 Osoby se zdravotním postižením využívající pomoc druhé osoby podle kategorie pomáhající osoby a subjektivního vnímání omezení	61
4.10 Osoby se zdravotním postižením využívající pomoc druhé osoby podle kategorie pomáhající osoby a věku	62
4.11 Osoby se zdravotním postižením využívající pomoc druhé osoby podle výlučné kategorie pomáhající osoby a věku	63
4.12 Frekvence pomoci příbuzného bydlícího ve společné domácnosti podle věku	64
4.13 Počet hodin pomoci týdně	64

5. Důsledky zdravotního postižení

5.1 Osoby se zdravotním postižením podle pracovního úvazku, pohlaví a věku	65
5.2 Pracující osoby se zdravotním postižením podle potíží s hledáním současného zaměstnání a pohlaví	65
5.3 Pracující osoby se zdravotním postižením podle potíží se zvládáním změn nebo stresu v práci a pohlaví	66
5.4 Pracující osoby se zdravotním postižením podle změny práce a diskriminace v práci kvůli zdravotnímu postižení	66
5.5 Pracující osoby se zdravotním postižením podle trhu práce a druhu pracovního místa.....	66
5.6 Pracující osoby se zdravotním postižením na volném trhu práce podle úprav pracovního režimu a pracovního prostředí	67
5.7 Osoby se zdravotním postižením podle potíží s vykonáváním běžných činností	67
5.8 Osoby se zdravotním postižením podle potíží s vykonáváním běžných činností podle věku.....	68
5.9 Osoby se zdravotním postižením podle omezení v dalších oblastech života	71
5.10 Osoby se zdravotním postižením podle omezení v dalších oblastech života a věku	72
5.11 Osoby se zdravotním postižením podle toho, co jim vzhledem k postižení v životě chybí, a věku	75
5.12 Osoby se zdravotním postižením podle toho, co jim vzhledem k postižení chybí, a pohlaví	76

Přílohy

Dotazník VŠPO 2018.....	77
Karty pro respondenty	89

Metodický úvod

Česká republika dlouhodobě patří mezi státy, které si uvědomují a přijímají zvýšenou zodpovědnost za odstraňování bariér bránících osobám se zdravotním postižením v účasti na plnohodnotném životě a zapojení do společnosti. Pro efektivní nastavení politiky ve vztahu k osobám se zdravotním postižením je nezbytné mít k dispozici co nejkvalitnější statistické údaje o počtu a struktuře této skupiny osob. Tyto informace pak mohou být využívány jako nástroj k identifikaci a odstraňování bariér, kterým při uplatňování svých práv lidé se zdravotním postižením čelí.

V souladu s úkolem daným Usnesením vlády ČR ze dne 25. května 2015 č. 385 o Národním plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 – 2020¹ provedl Český statistický úřad (ČSÚ) v roce 2018 v rámci integrovaných šetření v domácnostech **Výběrové šetření osob se zdravotním postižením** (dále jen VŠPO 2018). Na realizaci tohoto šetření s ČSÚ spolupracoval Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky (ÚZIS ČR) a na přípravě dotazníku se zapojením v meziresortní expertní skupině podíleli také zástupci Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením, Národní rady osob se zdravotním postižením, věcně příslušných ministerstev i dalších organizací podporujících či sdružujících osoby se zdravotním postižením.

Podobně zaměřená šetření prováděl Český statistický úřad již v letech 2007 a 2013, ta ovšem nebyla realizována metodou šetření v domácnostech, ale informace o osobách se zdravotním postižením poskytovali formou odesílaných dotazníků jejich registrující praktičtí lékaři. Vzhledem k nízké ochotě praktických lékařů se dobrovolného šetření účastnit byla pro další vlnu v roce 2018 zvolena metoda šetření u domácností, kdy školení tazatelé ČSÚ formou strukturovaných osobních rozhovorů zjišťovali potřebné informace přímo od lidí se zdravotním postižením. Bylo tak možné kromě základních charakteristik získat i měkká data o subjektivně vnímaném omezení, míře potíží při konkrétních činnostech a dalších potřebách osob se zdravotním postižením.

Hlavním účelem šetření bylo získat informace o počtu osob se zdravotním postižením v České republice a o jejich struktuře z hlediska věku, pohlaví, ekonomické aktivity a vzdělání. Dále zjišťovat v jakých oblastech se zdravotní postižení projevují a co je zapříčinilo, jaké konkrétní činnosti dělají lidem se zdravotním postižením potíže nebo je bez pomoci vůbec nevládají, zda trpí bolestmi nebo únavou a vyčerpáním, zda používají kompenzační pomůcky a jestli jsou pro ně dostatečné nebo zda využívají pomoc pečující osoby.

Údaje z VŠPO 2018 nezahrnují informace o dětech se zdravotním postižením ve věku 0 až 14 let a o osobách, které nežijí v soukromých domácnostech. Za tyto skupiny osob byla vypracována studie zveřejněná pod názvem **Děti se zdravotním postižením a osoby se zdravotním postižením žijící mimo soukromé domácnosti**.

Výběrový soubor respondentů

Respondenti šetření, tedy osoby se zdravotním postižením, byli v období od začátku 2. čtvrtletí 2017 do konce 3. čtvrtletí 2018 vybráni pomocí výběrových filtračních otázek z účastníků jednoho z největších výběrových šetření v domácnostech, která ČSÚ pravidelně každý rok realizuje, *Výběrového šetření pracovních sil² (VŠPS)*. V rámci něj proškolení tazatelé navštěvují vybrané byty, žádají o spolupráci a zjišťují údaje za všechny osoby, které v době šetření na dané adrese obvykle bydlí. Ve VŠPS je ročně šetřeno přes 50 tisíc osob všech věkových skupin. Výběrovou jednotkou pro zjišťování VŠPS je byt. Byty pro šetření jsou vybírány dvoustupňovým náhodným výběrem. Jednotkou výběru prvního stupně je sčítací obvod (nejmenší územní jednotka), jednotkou výběru druhého stupně je byt. Předmětem šetření jsou pak všechny osoby obvykle bydlící

¹ <https://www.vlada.cz/cz/ppov/vvzpo/dokumenty/narodni-plan-podpory-rovných-prilezitosti-pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim-na-obdobi-2015-2020-130992/>

² Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS) provádí Český statistický úřad od prosince 1992 ve všech okresech České republiky. Hlavním cílem VŠPS je získávání pravidelných informací o situaci na trhu práce. Od roku 2002 jsou obsah a metodika šetření plně harmonizovány se standardy Evropské unie. Český dotazník VŠPS představuje národní mutaci povinného celoevropského šetření *Labour Force Survey (LFS)*, jež podléhá *Nařízení Rady (ES) č. 577/98 o organizaci výběrového šetření pracovních sil ve Společenství*.

v hospodařících domácnostech vybraných bytů. Do výběru jsou zahrnuty všechny kraje tak, aby šetření pokrylo celé území ČR, přičemž rozsah výběru za kraj se odvíjí od počtu obyvatel kraje.

Napojení VŠPO 2018 na Výběrové šetření pracovních sil umožnilo jednak cílený předvýběr osob se zdravotním postižením z rozsáhlého počtu respondentů VŠPS a také získání široké škály demografických a sociálních charakteristik osob žijících v šetřených domácnostech.

Celkem bylo v průběhu jednoho a půl roku mezi účastníky *Výběrového šetření pracovních sil* vytipováno 9 180 osob, které splňovaly podmínky výběrových filtračních otázek a staly se tak respondenty VŠPO 2018. Jednalo se pouze o osoby starší 15 let včetně. Děti ve věku 0 až 14 let se zdravotním postižením šetřeny nebyly, protože vzhledem k jejich relativně řídkému výskytu v populaci nebyl zajištěn dostatečně velký výběrový vzorek pro relevantní statistické zpracování.

Podmínky pro prvotní výběr respondentů šetření:

- 1) Osoba uvedla, že je kvůli zdravotním problémům nejméně po dobu **posledních 6 měsíců** omezena v činnostech, které lidé obvykle dělají
nebo
- 2) pobírá invalidní důchod, příspěvek na péči nebo příspěvek na mobilitu nebo má status osoby se zdravotním postižením (zákon o zaměstnanosti) nebo je držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením (průkaz TP, ZTP, ZTP/P).

V samotném VŠPO 2018 byla navíc oproti prvotnímu výběru zpřísněna podmínka dlouhodobého trvání omezení v činnostech z posledních 6 měsíců na **posledních 12 měsíců**, aby výběr respondentů VŠPO 2018 lépe odpovídal vymezení osoby se zdravotním postižením užívanému v českém právním řádu. Respondenti pochopitelně měli možnost svou účast v tomto dobrovolném šetření odmítnout nebo mohli být opakovaně tazatelem nezastiženi či neschopni s ním vést rozhovor (např. pro vážný zdravotní stav). Někteří z nich již nežili v původním místě bydliště (odstěhování do jiného bytu, do zařízení sociálních služeb, pobyt v nemocnici nebo léčebně či úmrtí), takže vyšetřeno bylo 83 % z původně vybraných respondentů. Část vyšetřených respondentů (14 %), především těch vybraných před delší dobou, již v době šetření VŠPO 2018 nespĺňovala podmínky pro zařazení do skupiny osob se zdravotním postižením (došlo u nich ke zlepšení zdravotního stavu, neuváděli již dlouhodobé omezení v běžných činnostech kvůli zdraví nebo již nepobírali invalidní důchod či příspěvky). Pro výsledné zpracování tak mohly být využity odpovědi od 6 791 respondentů VŠPO 2018.

Zjišťování údajů v domácnostech

Jednotkou zjišťování byly osoby se zdravotním postižením starší 15 let (včetně) vybrané pomocí výběrových filtračních otázek zařazených do VŠPS.

Šetření probíhalo formou rozhovoru a zjištěné údaje tazatel zapisoval do předepsaných formulářů, resp. vkládal do elektronického dotazníku. **Referenční období** bylo pro většinu otázek v dotazníku obvyklý **stav v době šetření**, pro otázku na dlouhodobé omezení v činnostech, které lidé obvykle dělají, **posledních 12 měsíců**, v otázkách na bolest a únavu **poslední 3 měsíce**.

Zjišťování údajů v terénu probíhalo od 9. 7. 2018 do 18. 1. 2019 a bylo prováděno dvojím způsobem – zhruba polovina respondentů byla šetřena s využitím **elektronického dotazníku** (CAPI), v tom 39 % při osobním rozhovoru a 13 % po telefonu. Prostřednictvím osobního rozhovoru se zápisem do tradičních **papírových dotazníků** (PAPI) provedli tazatelé zbývající 48 % šetření.

Pokud odpovědi na úvodní otázky dotazníku ukázaly, že dříve vybraný respondent v době šetření VŠPO 2018 již nespĺňoval podmínky zařazení mezi osoby se zdravotním postižením (jeho zdravotní stav mu aktuálně nezpůsobil dlouhodobé omezení v běžných činnostech, ani nepobíral invalidní důchod, příspěvek na péči nebo mobilitu či nebyl držitelem průkazu TP, ZTP, ZTP/P), rozhovor s respondentem byl ukončen a jeho údaje byly vyřazeny z dalšího zpracování.

Přepočet dat na úhrn populace a dopočty

Šetření VŠPO 2018 je reprezentativní pro populaci osob ve věku 15 a více let žijících v soukromých domácnostech na území České republiky. Pořízená data byla přepočtena na základní populaci vahami převažující jednotlivce z hlediska pohlaví, věku a kraje bydliště.

Srovnání vybraných charakteristik získaného vzorku osob (zastoupení a struktura příjemců invalidních důchodů a příspěvku na péči) s údaji z jiných statistik a dostupných administrativních zdrojů dat potvrdilo pro šetření v domácnostech obvyklý jev. Významná míra non-response (již ovlivněná návratností z VŠPS) narušila složení konečného datového souboru, za něž jsou k dispozici údaje pro zpracování. K dostatečné eliminaci zkreslení, která je základní podmínkou k získání nevychýlených odhadů, byla aplikována iterační metoda kalibrace vah, která minimalizuje rozdíl mezi známými a z výběru přepočítanými hodnotami zvolených charakteristik

Protože šetření podléhaly pouze osoby žijící v bytech, byly na úrovni ČR od všech údajů z demografie odečteny odhady počtu osob žijících v ústavních domácnostech (zařízeních sociálních služeb, domovech důchodců, ústavních zařízeních pro mladistvé, apod.) podle údajů statistiky sociálního zabezpečení, resp. ve věznicích podle údajů Ministerstva spravedlnosti. Dále byly odečteny odhady počtu osob bydlících v zařízeních (např. ubytovny a svobodárny, obydlí mimo bytový fond) a osob žijících mimo byty a zařízení podle výsledků SLBD 2011. Ve 3. čtvrtletí roku 2018 tak v bytech (v soukromých domácnostech) žilo 8,721 mil. osob.

Další zkreslení, které bylo nutno brát při zpracování dat v úvahu, vyplývá ze samotného způsobu šetření. Při zjišťování přímým dotazem v domácnostech se může stát, že některé údaje zcela chybí (tzv. částečná non-response). Obzvláště pokud respondent (osoba se zdravotním postižením) neodpovídal sám za sebe, ale například ze zdravotních či jiných důvodů byl dotazník vyplňován rozhovorem s jinou osobou v zastoupení. Aby se zbytečně nesnižovala velikost zpracovávaného datového souboru, byly takové případy částečné non-response nejprve ošetřeny a dopočteny korektními statistickými metodami a posléze zahrnuty do zpracování.

Přesnost výsledků

Při interpretaci a analýze výsledků VŠPO 2018 je třeba mít neustále na paměti, že vznikly zpracováním dat získaných z výběrového šetření. Proto jejich přesnost klesá se snižující se velikostí vzorku (např. členění osob se zdravotním postižením projevujícím se ve zrakové oblasti podle dalších hledisek apod.). Všechny publikované údaje jsou tedy statistické odhady zatížené určitou chybou a nikoliv přesná čísla. Tato chyba má dvě složky – výběrovou a nevýběrovou.

Nevýběrová chyba se vyskytuje ve všech zjišťováních, tedy i u vyčerpávajících šetření. Může vzniknout z různých příčin, nejčastěji z důvodu nedokonalé metodiky nebo jejího nepřesného dodržování, dále též chybnými postupy při zpracování materiálu, neochotou respondentů sdělovat úplné a přesné informace apod. U těchto chyb nelze bez větších znalostí o základním souboru stanovit případné vychýlení odhadu.

Výběrová chyba vzniká vztažením charakteristik výběrového souboru na celý základní soubor. Její velikost, zjednodušeně řečeno, závisí na rozsahu výběrového souboru, druhu výběru, četnosti výskytu daného ukazatele ve vzorku a jeho variabilitě. Výběrovou chybu lze interpretovat pomocí tzv. intervalů spolehlivosti, což jsou intervaly zkonstruované kolem odhadu tak, že s určitou pravděpodobností skutečná hodnota odhadované charakteristiky leží právě v tomto intervalu. Nejčastěji se u odhadů konstruuje 95% interval spolehlivosti (vynásobením příslušného kvantilu normovaného normálního rozdělení a směrodatné odchylky odhadu), tedy interval, v němž s 95% pravděpodobností leží skutečná hodnota odhadované charakteristiky.

Všeobecně v celé publikaci platí, že úhrny menší než 3 500 osob se považují za údaje s velmi nízkou spolehlivostí, a proto jsou v tabulkách vyznačeny šedou barvou písma. Jejich využívání není doporučeno, protože vycházejí z odpovědí velmi malého počtu respondentů.

Způsob použití tabulek intervalů spolehlivosti

Tab. I Odhady 95% intervalu spolehlivosti **základních** úhrnů pro soubor osob

Tabulka je určena ke zjištění přibližného 95% intervalu spolehlivosti základních úhrnů četností ze souboru osob. Najdeme-li například v tabulce 2.4 počet osob se zdravotním postižením ve zrakové oblasti 252,4 tisíc a chceme-li se dozvědět, jaká je spolehlivost tohoto odhadu, vyhledáme v Tab. I. ve sloupci velikost odhadu v tisících řádek nejbližší tomuto počtu, tedy 250. Na tomto řádku nalezneme příslušný interval spolehlivosti, což je absolutně $\pm 34,6$ tis. To znamená, že s 95% pravděpodobností nebyl počet osob se zdravotním postižením ve zrakové oblasti menší než 217,8 tisíc a zároveň vyšší než 287,0 tisíc. Pro relativní četnost je interval spolehlivosti $21,9 \% \pm 1,00 \%$.

Tab. II Odhady 95% intervalů spolehlivosti odhadů **dílčích** úhrnů četnosti pro soubor osob

Tabulka je určena ke zjištění přibližného 95% intervalu spolehlivosti dílčích úhrnů četností ze souboru osob. Chceme-li například v tabulce 1.6 zjistit spolehlivost odhadu podílu žen se zdravotním postižením, které žijí v domácnosti se svým partnerem (29,0 %), z celkového počtu 641,0 tisíc žen se zdravotním postižením, vyhledáme v Tab. II řádek nejbližší číslu 641, tedy 650, a sloupec nejbližší číslu 29, tedy 30. Příslušný interval spolehlivosti pro relativní četnost je potom $29,0 \% \pm 3,99 \%$.

Popis a vysvětlivky k publikovaným údajům

Osoba se zdravotním postižením: Osoba, která byla kvůli svým zdravotním problémům nejméně po dobu posledních 12 měsíců omezena v činnostech, které lidé obvykle dělají (subjektivní hodnocení) nebo která pobírala invalidní důchod nebo příspěvek na péči nebo příspěvek na mobilitu nebo byla uznána osobou invalidní nebo se zdravotním znevýhodněním nebo byla držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením (tj. průkazu TP, ZTP, ZTP/P).

Pracující: Osoby, které v referenčním týdnu odpracovaly alespoň 1 hodinu za plat či odměnu nebo s cílem dosažení zisku. Není přitom rozhodující, zda jejich pracovní aktivita měla trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda měly jen jedno nebo více souběžných zaměstnání. Případně také osoby, které v daném týdnu neodpracovaly 1 hodinu, ale mají zaměstnání, ve kterém nebyly přítomny (např. z důvodů dovolené, náhradního volna, pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz apod.) a mají v něm zajištěný návrat do práce nebo dostávají více než 50 % platu.

Nepracující: Osoby, které v referenčním týdnu neodpracovaly alespoň 1 hodinu za plat či odměnu nebo s cílem dosažení zisku a zároveň nemají zaměstnání, ve kterém by dočasně nebyly přítomny a měly do něj zajištěný návrat, nebo jsou na rodičovské dovolené.

Posouzení zdravotního stavu:

Pouze subjektivní: Osoba, která kvůli svým zdravotním problémům nejméně po dobu posledních 12 měsíců **byla omezena** v činnostech, které lidé obvykle dělají (subjektivní hodnocení), **ale zároveň** nepobírala invalidní důchod, **ani** příspěvek na péči, **ani** příspěvek na mobilitu, **ani** nebyla uznána osobou invalidní, **ani** se zdravotním znevýhodněním, **ani** nebyla držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením (tj. průkazu TP, ZTP, ZTP/P).

Lékařské i subjektivní: Osoba, která kvůli svým zdravotním problémům nejméně po dobu posledních 12 měsíců **byla omezena** v činnostech, které lidé obvykle dělají (subjektivní hodnocení) **a která zároveň** pobírala invalidní důchod nebo příspěvek na péči nebo příspěvek na mobilitu nebo byla uznána osobou invalidní nebo se zdravotním znevýhodněním nebo byla držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením (tj. průkazu TP, ZTP, ZTP/P).

Pouze lékařské: Osoba, která kvůli svým zdravotním problémům nejméně po dobu posledních 12 měsíců **nebyla omezena** v činnostech, které lidé obvykle dělají (subjektivní hodnocení) **ale která zároveň** pobírala invalidní důchod nebo příspěvek na péči nebo příspěvek na mobilitu nebo byla uznána osobou invalidní nebo se zdravotním znevýhodněním nebo byla držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením (tj. průkazu TP, ZTP, ZTP/P).

Oblast postižení: Oblast, ve které se zdravotní postižení projevuje a ve které se osoba cítí omezena bez ohledu na příčinu způsobující postižení. Jedno onemocnění se může projevovat ve více oblastech zároveň (například cukrovka se může projevovat v oblasti vnitřních orgánů a kůže a zároveň i v pohybové nebo zrakové oblasti). Osoba může být postižena ve více na sobě nezávislých oblastech.

*Postižení projevující se v **mentální oblasti** a **duševní oblasti** byly (ve snaze zjednodušit pro respondenty i tazatele dotazování a zároveň se vyvarovat chybných zařazení) zjišťovány a prezentovány jako jedna společná kategorie ještě doplněná **poruchami chování**. Mezi laickou veřejností jsou leckdy pojmy mentální postižení a duševní onemocnění zaměňovány. Zároveň se u osob se zdravotním postižením v seniorském věku nezdá projev stařecké demence mohou pojit i s duševním onemocněním a pro respondenty, tazatele i případné pečující osoby by bylo složité tyto projevy správně zařadit.*

Příčiny zdravotního postižení:

Vrozená vada: Vrozená vývojová vada nebo zdravotní problém, který byl přítomný již v době narození. Nepatří sem pouze zděděné dispozice (skutečné či domnělé) k určitému onemocnění.

Onemocnění: Onemocnění vzniklé až v průběhu života, které nebylo přítomno již při narození. Patří sem nejen diagnostikovaná onemocnění, ale také zhoršení funkcí často spojené se stářím (například zhoršení zraku či sluchu), které respondenta omezuje, přestože nemusí mít lékařem stanovenou konkrétní diagnózu.

Úraz: Úraz, poranění nebo nehoda vzniklé působením vnějších příčin. Jsou zde zahrnuty i nežádoucí následky zdravotních zákroků.

Potíže: Subjektivně vnímaná míra potíží při vykonávání daných činností ve škále: žádné potíže / určité potíže / velké potíže / činnost není schopen vykonávat. Zahrnuje potíže v dané činnosti za použití kompenzačních pomůcek, které osoba se zdravotním postižením běžně má a používá, ale bez pomoci jiné osoby.

Frekvence bolesti / únavy či vyčerpání: Určuje, jak často daná osoba v posledních třech měsících pociťovala bolest/únavu spojenou se zdravotním postižením. Kategorie **(téměř) nikdy** vyjadřuje 0 až 4 dny v posledních 3 měsících, kategorie **občas** 5 až 45 dní v posledních třech měsících, kategorie **často** 46 až 80 dní v posledních třech měsících a kategorie **(téměř) každý den** 80 či více dní v posledních třech měsících. Nezahrnují se sem přechodné bolesti/únava nesouvisející se zdravotním postižením, jako například bolest zubů nebo bolest v krku spojená s akutním onemocněním nebo únava při akutním onemocnění či pracovním vytížením.

Kompenzační pomůcky: zahrnují takové nástroje, předměty a zařízení, která mají člověku usnadnit vykonávání různých činností i s jeho zdravotním postižením a pomoci mu v každodenním životě zvládat stejné denní úkony, jako zvládají lidé bez zdravotního postižení. Kompenzační pomůcky jsou sledovány odděleně podle oblastí, v nichž mají zdravotní postižení kompenzovat. Nejsou zde zahrnuty léky ani jejich dávkovače ani zařízení, která mohou být považována za součást těla (inzulinová pumpa, nesnímatelná protéza, kardiostimulátor, kochleární implantát) ani rehabilitační pomůcky.

Pomoc druhé osoby: zahrnuje využívání pomoci s běžnými činnostmi jak v domácnosti osoby se zdravotním postižením, tak mimo ni, tedy i doprovod na úřady, na kulturní akce nebo asistence v denním stacionáři nebo v zaměstnání.

Pracovní místo pro osobu se zdravotním postižením: Pracovní místo, které zaměstnavatel zřídil pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody uzavřené s Úřadem práce. Na zřízení pracovního místa pro osobu se zdravotním postižením poskytuje Úřad práce zaměstnavateli příspěvek. Příspěvek může poskytovat také na úhradu provozních nákladů vynaložených v souvislosti se zaměstnáváním osoby se zdravotním postižením.

Chráněný trh práce: Je tvořen zaměstnavateli, kteří zaměstnávají více než 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců a se kterými Úřad práce uzavřel písemnou dohodu o jejich uznání za zaměstnavatele na chráněném trhu práce. Skrze tyto zaměstnavatele si ostatní zaměstnavatelé mohou odebíráním výrobků nebo služeb uplatnit své náhradní plnění, pokud sami nezaměstnávají povinná 4 % zaměstnanců se ZP (platí pro organizace s 25 a více zaměstnanci).

Upravený pracovní režim: Jedná se například o kratší úvazek, jiné rozvržení pracovní doby, přestávek, práce z domova apod.

Upravené pracovní prostředí: Jedná se například o speciálně uzpůsobené sezení, ovládání přístrojů, speciální pracovní pomůcky na pracovišti apod.

Ostatní poznámky

Zaokrouhlování – Číselné údaje v absolutním vyjádření jsou uváděny v tisících. Rozdíly mezi údajem za celek a součtem dílčích údajů v tabulkách vyplývají ze skutečnosti, že úhrn není součtem zaokrouhlených dílčích údajů, ale zaokrouhleným celkovým údajem. Pokud součet tříděného ukazatele nedává úhrn, je rozdíl způsoben výše uvedeným způsobem zaokrouhlení.

Porovnání se strukturou osob v populaci celkem – v tabulkách 1.3, 1.4 a 1.5 jsou údaje o struktuře osob se zdravotním postižením podle rodinného stavu, vzdělání a ekonomické aktivity doplněny pro srovnání také strukturou podle těchto charakteristik v celkové populaci osob starších 15 let žijících v soukromých domácnostech. Struktura za populaci celkem je pro odlišení podbarvena světle šedou barvou.

Absolutní počty v tabulkách s procenty – v tabulkách 5.7, 5.8, 5.9 a 5.10 uváděných v procentech (v %) je vždy doplněn poslední řádek s celkovým absolutním počtem. Absolutní počet je v těchto tabulkách uváděn **tučnou kurzívou** písma. Tento počet je zde uveden pro lepší představu, k jakému základu se uváděná procenta vztahují. Případně je možné jej využít při určování intervalu spolehlivosti.

Seznam zkratek

ČSÚ – Český statistický úřad

OZP – osoba se zdravotním postižením

ÚZIS ČR – Ústav statistických informací a statistiky České republiky

VŠPO 2018 – Výběrové šetření osob se zdravotním postižením 2018

VŠPS – Výběrové šetření pracovních sil

ZP – zdravotní postižení

Tab. I Odhady 95 % intervalu spolehlivosti základních úhrnů pro soubor osob

Osoby			
velikost odhadu		± 95 % interval spolehlivosti	
v tisících	v %	v tisících	v %
20	0,23	9,9	0,11
30	0,34	12,1	0,14
40	0,46	14,0	0,16
50	0,57	15,7	0,18
60	0,69	17,1	0,20
70	0,80	18,5	0,21
80	0,92	19,8	0,23
90	1,03	21,0	0,24
100	1,15	22,1	0,25
125	1,43	24,6	0,28
150	1,72	27,0	0,31
175	2,01	29,1	0,33
200	2,29	31,0	0,36
225	2,58	32,9	0,38
250	2,87	34,6	0,40
275	3,15	36,2	0,42
300	3,44	37,8	0,43
325	3,73	39,3	0,45
350	4,01	40,7	0,47
375	4,30	42,1	0,48
400	4,59	43,4	0,50
425	4,87	44,6	0,51
450	5,16	45,9	0,53
475	5,45	47,1	0,54
500	5,73	48,2	0,55
550	6,31	50,4	0,58
600	6,88	52,5	0,60
650	7,45	54,5	0,62
700	8,03	56,3	0,65
750	8,60	58,1	0,67
800	9,17	59,8	0,69
850	9,75	61,5	0,71
900	10,32	63,1	0,72
950	10,89	64,6	0,74
1 000	11,47	66,1	0,76
1 250	14,33	72,7	0,83
⋮	⋮	⋮	⋮
8 721	100,00	0,0	0,00

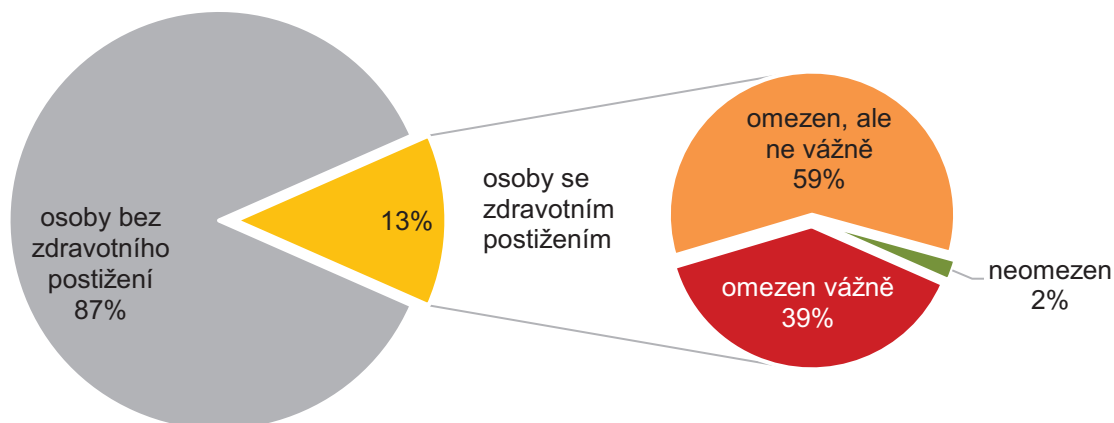
Tab. II Odhady 95% intervalu spolehlivosti odhadů dílčích úhrnů četnosti pro soubor osob

Zákl. úhrn, k němuž se vztahuje dílčí úhrn, v tis.	± 95 % int. spolehlivosti zákl. úhrnu v tis.	Dílčí úhrn v procentech																				
		99	98	97	96	95	94	93	92	91	90	88	86	84	82	80	75	70	65	60	55	50
		± 95 % interval spolehlivosti k relativnímu vyjádření dílčího úhrnu																				
40	14,0	-	-	-	6,88	7,65	8,34	8,96	9,52	10,05	10,53	11,41	12,18	12,87	13,49	14,04	15,20	16,09	16,74	17,20	17,46	17,55
50	15,7	-	-	5,36	6,15	6,84	7,46	8,01	8,52	8,99	9,42	10,20	10,90	11,51	12,06	12,56	13,60	14,39	14,98	15,38	15,62	15,70
60	17,1	-	-	4,89	5,62	6,25	6,81	7,31	7,78	8,20	8,60	9,31	9,95	10,51	11,01	11,47	12,41	13,14	13,67	14,04	14,26	14,33
70	18,5	-	3,72	4,53	5,20	5,78	6,30	6,77	7,20	7,59	7,96	8,62	9,21	9,73	10,20	10,62	11,49	12,16	12,66	13,00	13,20	13,27
80	19,8	-	3,48	4,23	4,86	5,41	5,90	6,33	6,73	7,10	7,45	8,07	8,61	9,10	9,54	9,93	10,75	11,38	11,84	12,16	12,35	12,41
90	21,0	2,33	3,28	3,99	4,59	5,10	5,56	5,97	6,35	6,70	7,02	7,61	8,12	8,58	8,99	9,36	10,13	10,73	11,16	11,47	11,64	11,70
100	22,1	2,21	3,11	3,79	4,35	4,84	5,27	5,67	6,02	6,35	6,66	7,22	7,70	8,14	8,53	8,88	9,61	10,17	10,59	10,88	11,05	11,10
125	24,6	1,98	2,78	3,39	3,89	4,33	4,72	5,07	5,39	5,68	5,96	6,45	6,89	7,28	7,63	7,94	8,60	9,10	9,47	9,73	9,88	9,93
150	27,0	1,80	2,54	3,09	3,55	3,95	4,31	4,63	4,92	5,19	5,44	5,89	6,29	6,65	6,96	7,25	7,85	8,31	8,65	8,88	9,02	9,06
175	29,1	1,67	2,35	2,86	3,29	3,66	3,99	4,28	4,55	4,80	5,04	5,45	5,82	6,15	6,45	6,71	7,27	7,69	8,01	8,22	8,35	8,39
200	31,0	1,56	2,20	2,68	3,08	3,42	3,73	4,01	4,26	4,49	4,71	5,10	5,45	5,76	6,03	6,28	6,80	7,19	7,49	7,69	7,81	7,85
225	32,9	1,47	2,07	2,53	2,90	3,23	3,52	3,78	4,02	4,24	4,44	4,81	5,14	5,43	5,69	5,92	6,41	6,78	7,06	7,25	7,36	7,40
250	34,6	1,40	1,97	2,40	2,75	3,06	3,33	3,58	3,81	4,02	4,21	4,56	4,87	5,15	5,39	5,62	6,08	6,44	6,70	6,88	6,99	7,02
275	36,2	1,33	1,87	2,28	2,62	2,92	3,18	3,42	3,63	3,83	4,02	4,35	4,65	4,91	5,14	5,36	5,80	6,14	6,39	6,56	6,66	6,69
300	37,8	1,28	1,79	2,19	2,51	2,79	3,04	3,27	3,48	3,67	3,85	4,17	4,45	4,70	4,92	5,13	5,55	5,87	6,11	6,28	6,38	6,41
325	39,3	1,23	1,72	2,10	2,41	2,68	2,92	3,14	3,34	3,52	3,69	4,00	4,27	4,52	4,73	4,93	5,33	5,64	5,87	6,03	6,13	6,16
350	40,7	1,18	1,66	2,02	2,33	2,59	2,82	3,03	3,22	3,40	3,56	3,86	4,12	4,35	4,56	4,75	5,14	5,44	5,66	5,81	5,90	5,93
375	42,1	1,14	1,61	1,96	2,25	2,50	2,72	2,93	3,11	3,28	3,44	3,73	3,98	4,20	4,40	4,59	4,96	5,25	5,47	5,62	5,70	5,73
400	43,4	1,10	1,55	1,89	2,18	2,42	2,64	2,83	3,01	3,18	3,33	3,61	3,85	4,07	4,27	4,44	4,81	5,09	5,30	5,44	5,52	5,55
425	44,6	1,07	1,51	1,84	2,11	2,35	2,56	2,75	2,92	3,08	3,23	3,50	3,74	3,95	4,14	4,31	4,66	4,94	5,14	5,28	5,36	5,39
450	45,9	1,04	1,47	1,79	2,05	2,28	2,49	2,67	2,84	3,00	3,14	3,40	3,63	3,84	4,02	4,19	4,53	4,80	4,99	5,13	5,21	5,23
475	47,1	1,01	1,43	1,74	2,00	2,22	2,42	2,60	2,76	2,92	3,06	3,31	3,53	3,73	3,91	4,07	4,41	4,67	4,86	4,99	5,07	5,09
500	48,2	0,99	1,39	1,69	1,95	2,16	2,36	2,53	2,69	2,84	2,98	3,23	3,45	3,64	3,81	3,97	4,30	4,55	4,74	4,86	4,94	4,96
550	50,4	0,94	1,33	1,62	1,86	2,06	2,25	2,42	2,57	2,71	2,84	3,08	3,29	3,47	3,64	3,79	4,10	4,34	4,52	4,64	4,71	4,73
600	52,5	0,90	1,27	1,55	1,78	1,98	2,15	2,31	2,46	2,59	2,72	2,95	3,15	3,32	3,48	3,63	3,92	4,15	4,32	4,44	4,51	4,53
650	54,5	0,87	1,22	1,49	1,71	1,90	2,07	2,22	2,36	2,49	2,61	2,83	3,02	3,19	3,35	3,48	3,77	3,99	4,15	4,27	4,33	4,35
700	56,3	0,83	1,17	1,43	1,64	1,83	1,99	2,14	2,28	2,40	2,52	2,73	2,91	3,08	3,22	3,36	3,63	3,85	4,00	4,11	4,17	4,20
750	58,1	0,81	1,14	1,38	1,59	1,77	1,93	2,07	2,20	2,32	2,43	2,63	2,81	2,97	3,11	3,24	3,51	3,72	3,87	3,97	4,03	4,05
800	59,8	0,78	1,10	1,34	1,54	1,71	1,86	2,00	2,13	2,25	2,35	2,55	2,72	2,88	3,02	3,14	3,40	3,60	3,74	3,85	3,91	3,92
850	61,5	0,76	1,07	1,30	1,49	1,66	1,81	1,94	2,07	2,18	2,28	2,47	2,64	2,79	2,93	3,05	3,30	3,49	3,63	3,73	3,79	3,81
900	63,1	0,74	1,04	1,26	1,45	1,61	1,76	1,89	2,01	2,12	2,22	2,41	2,57	2,71	2,84	2,96	3,20	3,39	3,53	3,63	3,68	3,70
950	64,6	0,72	1,01	1,23	1,41	1,57	1,71	1,84	1,95	2,06	2,16	2,34	2,50	2,64	2,77	2,88	3,12	3,30	3,44	3,53	3,58	3,60
1000	66,1	0,70	0,98	1,20	1,38	1,53	1,67	1,79	1,90	2,01	2,11	2,28	2,44	2,57	2,70	2,81	3,04	3,22	3,35	3,44	3,49	3,51
1250	72,7	0,62	0,88	1,07	1,23	1,37	1,49	1,60	1,70	1,80	1,88	2,04	2,18	2,30	2,41	2,51	2,72	2,88	3,00	3,08	3,12	3,14
:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
8721	0,0	0,24	0,33	0,41	0,47	0,52	0,56	0,61	0,64	0,68	0,71	0,77	0,82	0,87	0,91	0,95	1,03	1,09	1,13	1,16	1,18	1,19

1. Sociodemografické charakteristiky osob se zdravotním postižením

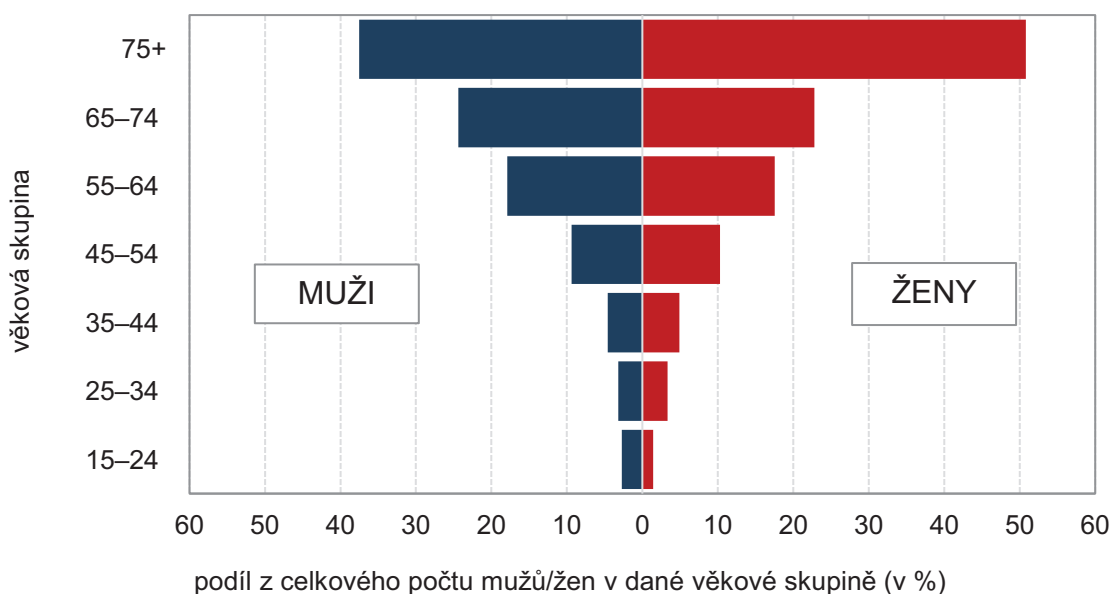
Mezi obyvateli České republiky ve věku 15 a více let, kteří žili v soukromých domácnostech, bylo v roce 2018 přibližně 13 % osob se zdravotním postižením. Celkem se jednalo o 1 152 tisíc lidí, kteří byli kvůli zdravotním problémům dlouhodobě omezeni ve vykonávání běžných činností. U více než poloviny (56 %) z nich byl zhoršený zdravotní stav posouzen lékařem a byl jim přiznán invalidní důchod nebo příspěvek na péči nebo na mobilitu nebo získali průkaz osoby se zdravotním postižením (TP, ZTP, ZTP/P).

Graf 1. Osoby se zdravotním postižením podle vážnosti omezení

Žen se zdravotním postižením bylo v Česku více, než mužů a představovaly 56 % všech osob se zdravotním postižením. To je dáno z velké části převahou žen ve starších věkových skupinách, ve kterých se zdravotní postižení dotýká daleko většího podílu osob, než je tomu u mladších věkových skupin. Ženy se zdravotním postižením představovaly 14 % ze všech žen starších 15 let žijících v soukromých domácnostech a muži 12 % ze všech těchto mužů. V mladším věku do 34 let bylo evidováno více mužů se zdravotním postižením než žen (55 % mužů), ale tento poměr se v závislosti na rostoucím věku obrací a ve skupině osob s postižením starších 80 let už tvoří muži pouze 29 %.

Graf 2. Podíl osob se zdravotním postižením z celkového počtu obyvatel podle věku a pohlaví

Podíl osob se zdravotním postižením se pro muže a pro ženy kromě nejstarší skupiny nad 80 let, příliš neliší. Obecně se rychle zvyšuje s rostoucím věkem, a zatímco u nejmladších do 34 let má zdravotní postižení necelá 3 % osob a v mladším středním věku 35 až 49 let méně než 6 %, ve starším středním věku 50 až 64 se

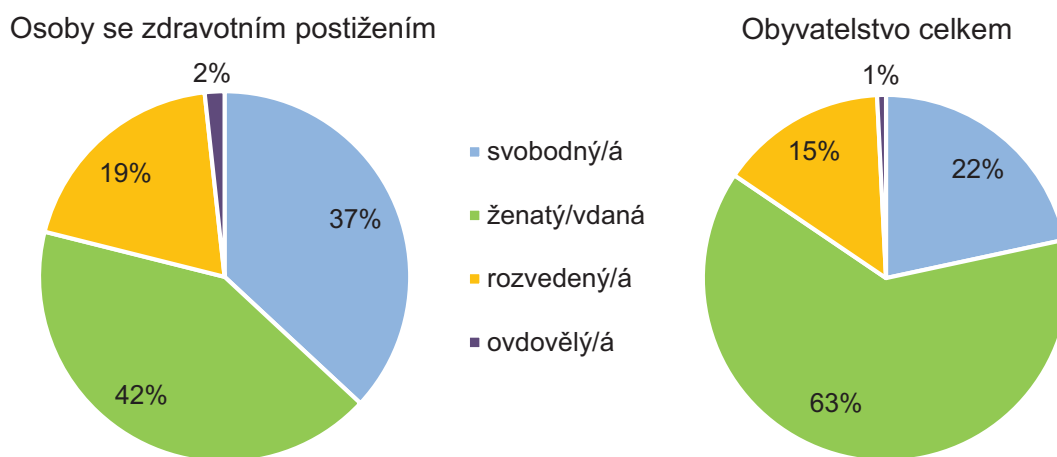

zdravotní postižení týká 16 % osob a u mladších seniorů mezi 65 a 79 lety již 26 %. Věková skupina seniorů nad 80 let je specifická už tím, že celkově se tohoto věku dožívá výrazně více žen než mužů. Ve věku nad 80 let, kdy mnoho osob trpí různými chronickými nemocemi a snižují se funkční schopnosti, žije se zdravotním postižením 44 % mužů (64 tis.) a 64 % žen (157 tis.). Ženy se daleko častěji dožívají velmi vysokého věku nad 90 let a častěji žijí dlouhou dobu s chronickou nemocí, takže vyšší podíl osob s postižením je u žen v nejstarší věkové skupině očekávatelný.

Věková struktura s vysokým zastoupením starších lidí ovlivňuje i rozložení osob se zdravotním postižením podle rodinného stavu. Čtvrtina z nich jsou vdovy nebo vdovci. Mezi muži se zdravotním postižením je 10 % vdovců a mezi ženami s postižením je 36 % vdov.

I když snížíme vliv odlišné věkové struktury a zaměříme se na jednotlivé věkové skupiny, liší se rozložení osob se zdravotním postižením podle rodinného stavu od rozložení v obecné populaci. Asi nejmarkantnější rozdíly jsou ve skupině osob ve věku mezi 35 a 49 lety. Mezi lidmi se zdravotním postižením žije jen 42 % takto starých osob v manželství, zatímco v celkové populaci to je 63 %. Naopak podíl svobodných osob je u lidí s postižením vyšší (37 % oproti 22 % v celkové populaci) a podobně i podíl rozvedených (19 % oproti 15 % v celkové populaci). Zdá se, že pro lidi se zdravotním postižením je uzavření sňatku i setrvání v manželství obtížnější, než je tomu obecně mezi zdravými lidmi.

Graf 3. Rodinný stav osob se zdravotním postižením a obyvatelstva celkem ve věku 35–49 let

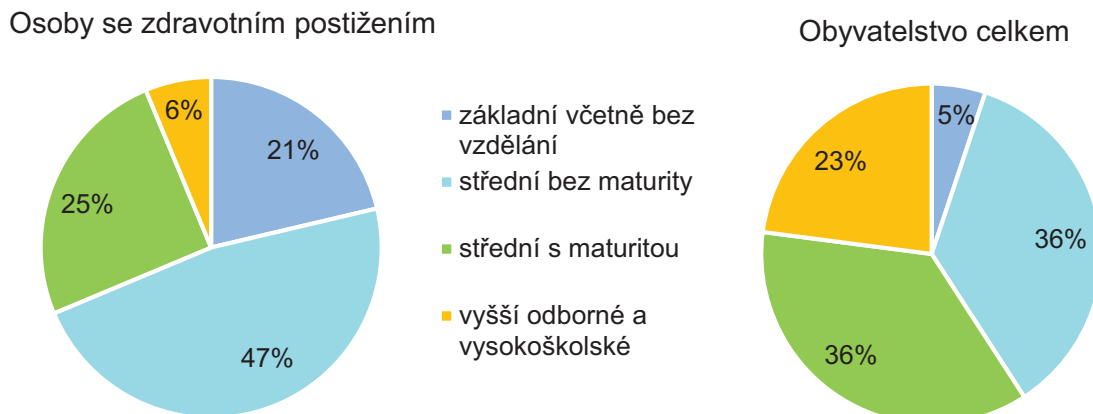

Také vzdělání dosahuje u osob se zdravotním postižením často odlišné úrovně než u obyvatelstva ČR jako celku. Mezi lidmi se zdravotním postižením je vyšší podíl osob s pouze základním vzděláním nebo bez vzdělání a také se středním vzděláním bez maturity na úkor zastoupení osob s dosaženým středním vzděláním s maturitou a s vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním. Maturitu nebo ještě vyšší vzdělání dokončila jen necelá třetina (32 %) osob se zdravotním postižením, přestože v celkové populaci představují tyto lidé více než polovinu (53 %) obyvatel.

Mezi ženami se zdravotním postižením je větší počet těch s pouze základním vzděláním (30 %) než se středním vzděláním s maturitou (27 %). Nejvíce z nich má ovšem střední vzdělání bez maturity (36 %). U mužů s postižením jsou rozdíly v zastoupení podle vzdělání výraznější. Stejně jako u žen byli nejvíce zastoupeni středoškoláci bez maturity (55 %), středoškoláků s maturitou bylo dva a půl krát méně (22 %) a muži s postižením se základním vzděláním představovali 15 %. Jak mezi muži, tak mezi ženami představovali vysokoškolsky vzdělaní okolo 7 %.

Čím mladší věkovou skupinu porovnáváme, tím větší rozdíly mezi lidmi s postižením a bez postižení můžeme ve vzdělanostní struktuře najít. Mezi osobami se zdravotním postižením ve věku 35 až 49 let dosahovalo vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělání pouze 6 %, přičemž obecně v tomto věku mělo vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělání 23 % osob. Naopak pouze základní vzdělání mělo jen 5 % celkové populace v dané věkové skupině, ale mezi lidmi se zdravotním postižením v tomto věku jich bylo 21 %. Středoškoláci představují mezi 35 až 49letými 72% podíl jak u osob s postižením, tak bez postižení, ale u lidí s postižením téměř dvakrát převažovali středoškolsky vzdělaní bez maturity, zatímco v celkové populaci bylo středoškoláků bez maturity a s maturitou v této věkové skupině stejně.

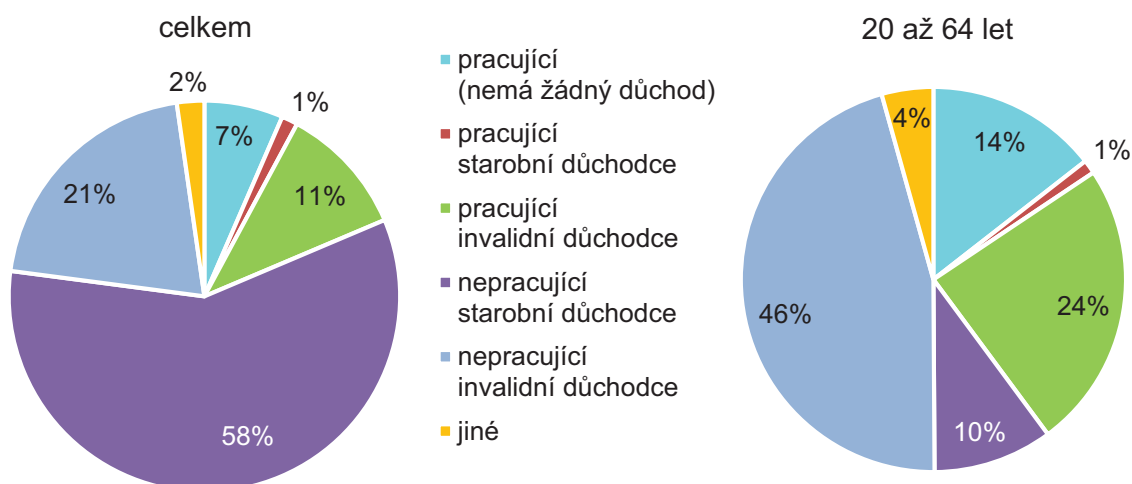
Graf 4. Dosažené vzdělání osob se zdravotním postižením a obyvatelstva celkem ve věku 35–49 let

Většina (81 %) osob se zdravotním postižením nevykonává žádnou výtěžnou činnost. To je pochopitelně dáno také jejich věkovým složením, protože 59 % osob s postižením jsou lidé ve starobním důchodu. V situaci, kdy se vyšší věk pojí ještě se zdravotními problémy, jsou možnosti i motivace pracovat velmi omezené, takže pracující starobní důchodci tvoří jen 1 % z osob se zdravotním postižením. Téměř třetina osob se zdravotním postižením pobírá invalidní důchod, 21 % jsou nepracující invalidní důchodci a 11 % pobírá invalidní důchod a k tomu, ať již na plný nebo na částečný úvazek, pracuje. Zhruba 7 % lidí se zdravotním postižením pracuje a ani invalidní ani starobní důchod nepobírá a zbývající 2 % představují nezaměstnaní, studenti nebo osoby na rodičovské dovolené.

Pokud se zaměříme pouze na osoby v produktivním věku 20 až 64 let, tak zde mezi lidmi s postižením najdeme 40 % (203 tis.) pracujících, v celkové populaci pak skoro dvojnásobný podíl (79 %). Ze všech pracujících osob se zdravotním postižením tvoří většinu invalidní důchodci (24 % osob se zdravotním postižením ve věku 20 – 64 let). Nepracující invalidní důchodci představují největší část této skupiny (46 %) a desetina těchto osob 20 až 64letých jsou nepracující starobní důchodci (ať už v řádném či předčasném starobním důchodu). Pracující osoby, které nepobírají žádný důchod, představují 14 % ze všech lidí se zdravotním postižením mezi 20 a 64 lety.

Graf 5. Osoby se zdravotním postižením podle práce a důchodu

Situace lidí se zdravotním postižením bydlících v soukromých domácnostech se liší také podle toho, zda žijí sami, se svým partnerem nebo s dalšími lidmi. I složení domácnosti je pochopitelně ovlivněné věkovou strukturou této skupiny osob.

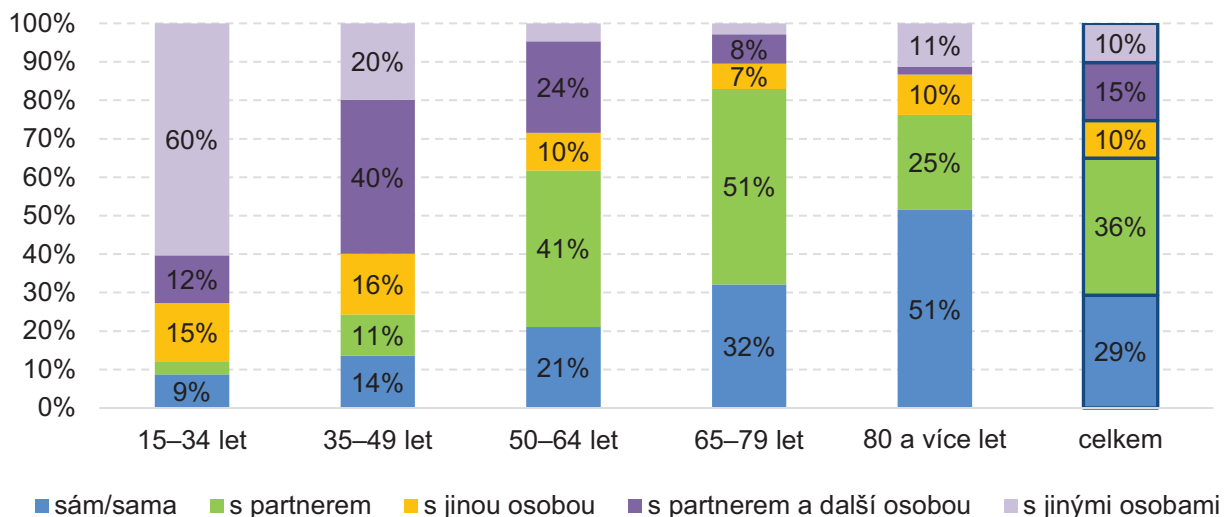
Samotných žije 21 % mužů a 36 % žen se zdravotním postižením. U obou pohlaví je častější soužití v domácnosti ještě s partnerem či partnerkou. Ženy se zdravotním postižením žijí v domácnosti se svým

manželem nebo partnerem ve 42 % případů, v tom ve 29 % se jedná o domácnost pouze těchto dvou osob a ve 13 % s nimi žije ještě další osoba či osoby. Bez manžela nebo partnera, ale s jinou osobou či osobami žije 22 % žen se zdravotním postižením. Muži se zdravotním postižením žijící v domácnosti se svou manželkou nebo partnerkou tvoří 61 % a těch, kteří žijí bez manželky či partnerky, ale s jinou osobou či osobami je 17 %.

Složení domácností osob se zdravotním postižením se značně liší u mladších a u starších věkových skupin. V nejmladší věkové skupině 15 až 34 let je vysoké zastoupení případů, kdy osoba se zdravotním postižením žije bez partnera, ale s jinými lidmi. Často se jedná o rodiče osoby se zdravotním postižením. Ve středním věku 35 až 49 let převládají lidé se zdravotním postižením, kteří žijí v domácnosti se svým partnerem a dalšími lidmi, což jsou často jejich děti nebo rodiče. Mezi 50 až 79 lety jsou nejčastější domácnosti, ve kterých žije člověk s postižením pouze s partnerem, a od 80 let převažují domácnosti jednotlivců.

Graf 6. Složení domácností osob se zdravotním postižením

2. Druhy zdravotního postižení

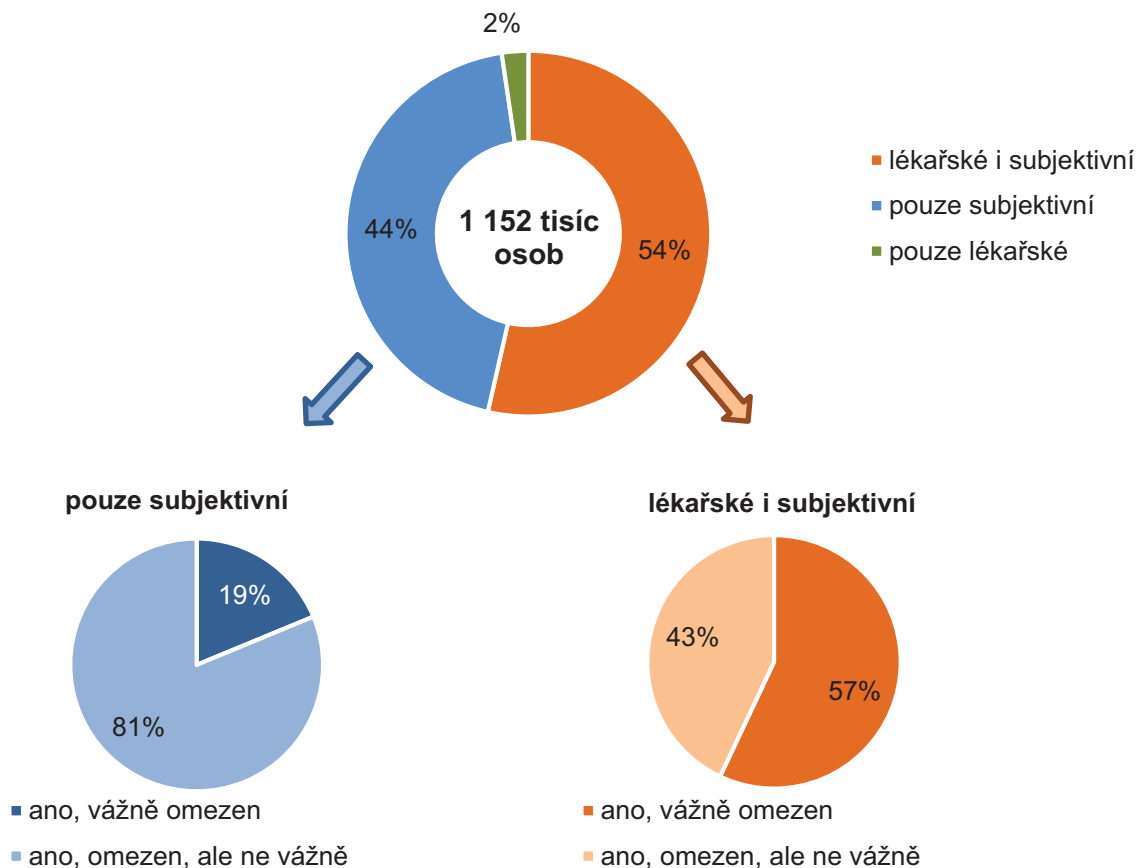
Z celkového počtu 1 152 tisíc osob se zdravotním postižením jich 617 tisíc (54 %) uvedlo omezení ve vykonávání běžných činností a zároveň jejich zdravotní stav vedl k přiznání invalidity, příspěvku na péči nebo mobilitu nebo průkazu pro OZP. U těchto osob bylo jejich zdravotní postižení posouzeno tedy jak subjektivně, tak i lékařem. Svě omezení v běžných činnostech jako vážné vnímá 57 % a ne vážně se cítí být omezeno 43 % těchto osob.

Další velkou skupinou osob se zdravotním postižením je 508 tisíc (44 %) lidí, kteří nepobírají invalidní důchod, nejsou příjemci příspěvku na péči nebo na mobilitu ani nejsou držiteli průkazu osoby se zdravotním postižením, ale také udávají omezení v běžných činnostech ze zdravotních důvodů. Patří sem například lidé, kteří dříve pobírali invalidní důchod, ale ve starším věku jim byl změněn na důchod starobní. Dále jsou zde zahrnuti také senioři, u kterých zhoršené zdraví vedlo ke značným omezením, ale stále jsou dostatečně soběstační, aby neměli nárok na příspěvek na péči. Někteří lidé si i přes zdravotní postižení o různé příspěvky nebo průkaz z nejrůznějších důvodů nezažádají, přestože by na ně měli nárok. A pochopitelně jsou zde také lidé, jejichž zdravotní stav není natolik vážný, ale přesto je v jejich obvyklých činnostech omezuje. Mezi lidmi s takto pouze subjektivně posouzeným zdravotním postižením se jich 19 % cítí být ve vykonávání běžných činností omezeno vážně a 81 % omezeno, ale ne vážně.

Zhruba 2 % osob se zdravotním postižením pak sice mají lékařem přiznanou invaliditu nebo pobírají příspěvek na péči nebo mobilitu či mají průkaz OZP, ale uvádějí, že se ve vykonávání běžných činností omezení necítí.

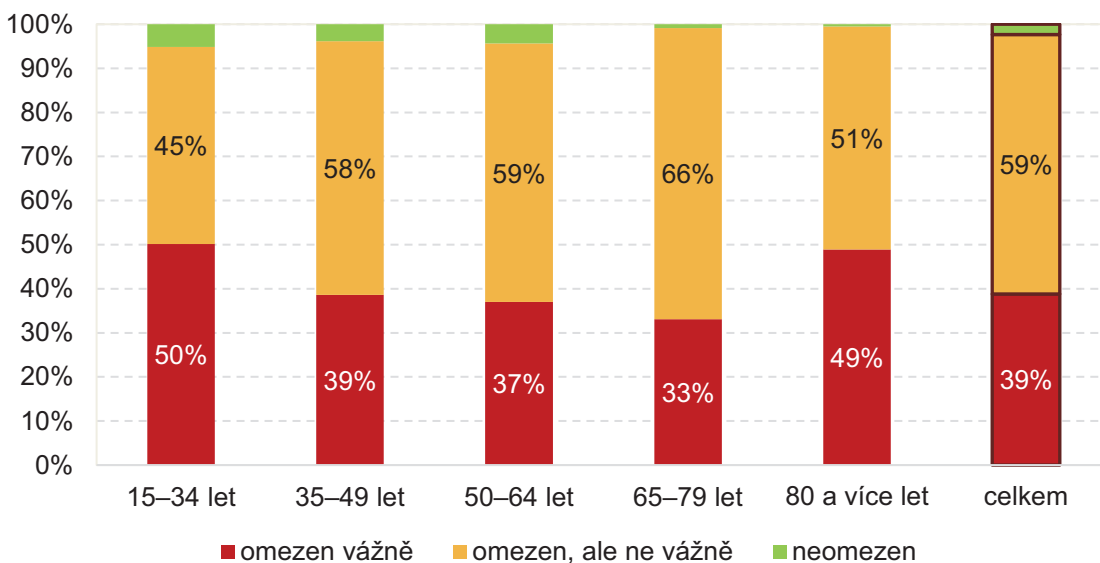
Vzhledem k tomu, že invalidní důchod, který byl častým indikátorem lékařského posouzení zdravotního postižení, lze pobírat pouze do 65 let věku, je rozložení osob podle posouzení postižení v různých věkových skupinách odlišné. Ve věkových skupinách do 64 let bylo lékařem posouzeno postižení u zhruba tří čtvrtin osob se zdravotním postižením, ve věku 65 až 79 let pouze u třetiny a od 80 let výše se jejich podíl opět zvýšil na polovinu.

Graf 7. Posouzení zdravotního postižení a vážnost omezení

Zda se lidé s postižením cítí být ve vykonávání obvyklých činností omezeni vážně nebo ne tak vážně, rovněž souvisí s věkem. Vážné omezení nejčastěji pociťovali lidé se zdravotním postižením v nejmladší věkové skupině 15 až 34 let, ve středním věku se podíl osob se subjektivním vnímáním vážného omezení v běžných činnostech snížil a opět narostl až u osob v nejstarším věku od 80 let výše.

Graf 8. Vlastní vnímání závažnosti omezení ve vykonávání běžných činností

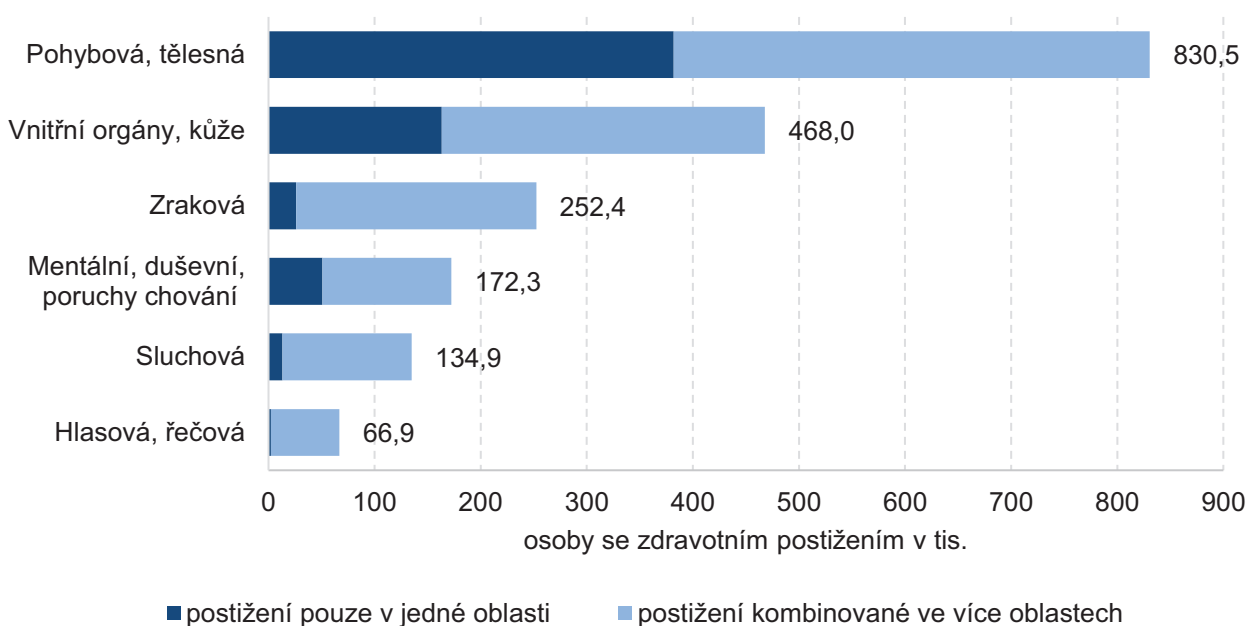
Osoby se zdravotním postižením jsou velmi různorodá skupina a jejich potřeby a potíže se liší také podle toho, v jaké oblasti se jejich zdravotní postižení projevuje. Jedno onemocnění nebo zdravotní problém může zároveň zasahovat do více oblastí. Například těžký diabetik má pochopitelně postižení v oblasti vnitřních orgánů, ale často může mít vlivem neuropatie problémy také s chůzí, anebo se přidávají potíže s viděním. U seniorů pak nezdědka dochází ke kumulaci vícero různých onemocnění, takže se setkáváme i s lidmi, kteří mají zároveň rozvinuté interní onemocnění, špatně se pohybují, jsou nedoslýchaví nebo mají problémy se zrakem a přidávají se i potíže v mentální oblasti s pamětí a koncentrací.

U jednoznačně největšího počtu osob se zdravotním postižením se postižení projevuje v pohybové či tělesné oblasti, a to jak samostatně, tak i v kombinaci s jiným typem postižení. Velmi často se postižení projevuje v pohybové oblasti a zároveň v oblasti vnitřních orgánů a kůže nebo v pohybové a zároveň zrakové oblasti. To je typické zejména pro starší osoby se zdravotním postižením, u kterých není výjimkou ani postižení zasahující do tří nebo více oblastí, přičemž jedna z nich bývá právě pohybová.

Dominance postižení v pohybové oblasti se zvyšuje spolu s věkem. V nejmladší věkové skupině osob s postižením 15 až 34 letých je téměř stejné zastoupení osob s postižením v pohybové oblasti jako v oblasti mentální, duševní nebo trpících poruchami chování. Postižení v oblasti vnitřních orgánů jsou v nejmladší věkové skupině až na třetím místě. Převaha postižení v pohybové oblasti však spolu s věkem stoupá a stejně tak i zastoupení osob s postižením v oblasti vnitřních orgánů. Mezi osobami se zdravotním postižením staršími 80 let se pohybové postižení týká 85 % z nich.

Zároveň jsou u nejstarších osob se zdravotním postižením častější kombinace postižení ve více oblastech. Pouze zhruba u jedné třetiny těchto seniorů ve věku 80 a více let zasahuje jejich postižení pouze do jedné oblasti, zatímco u osob s postižením ve věku 65 až 79 let se postižení projevuje pouze v jedné oblasti u poloviny a u lidí mladších 64 let se zdravotní postižení pouze v jedné oblasti týká přibližně dvou třetin.

Graf 9. Oblasti zdravotního postižení

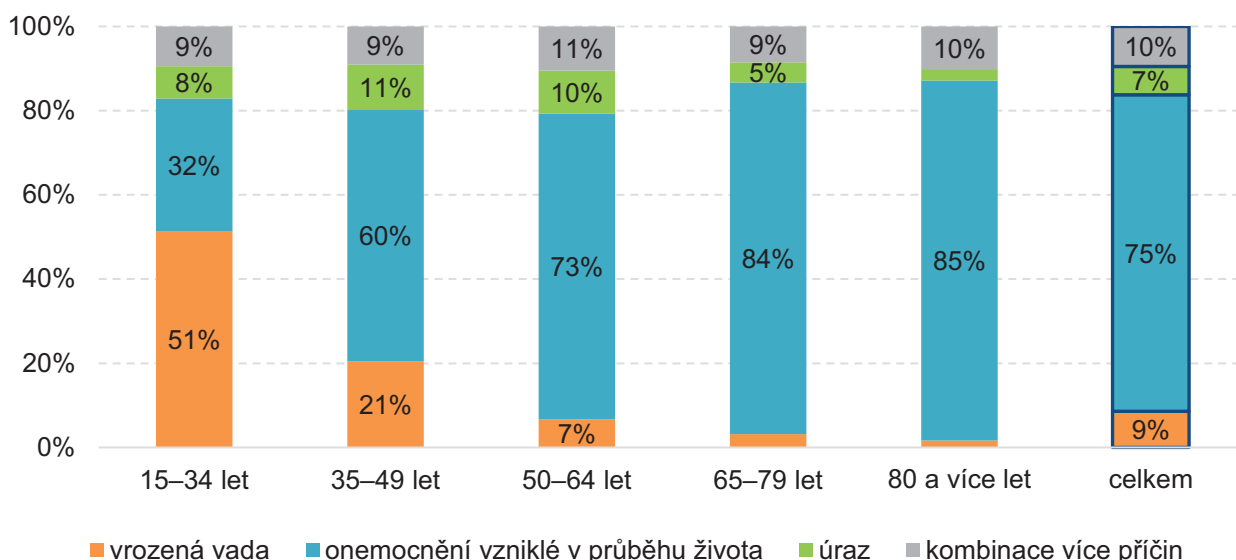
Se zdravotním postižením se někteří lidé již narodí, to se ovšem týká zhruba 14 % osob se zdravotním postižením. Daleko častěji se omezení daná zdravotními potížemi objevují až během života spolu s přicházejícími onemocněními anebo po úrazech. Onemocnění byla příčinou zdravotního postižení u 85 % osob, úraz pak způsobil zdravotní postižení u zhruba 12 % osob.

Příčiny zdravotního postižení se někdy mohou kombinovat. Například se stane, že člověk má již delší dobu pohybové postižení po úraze a ve vyšším věku se přidají ještě potíže se zrakem způsobené očním onemocněním. Nebo kardiak upadne a způsobí si zlomeninu, a tak kromě vnitřního postižení způsobeného nemocí se přidruží pohybové postižení způsobené úrazem. Případně může vzniknout jedno postižení

nešťastnou souhrou více příčin, když je třeba pád způsoben motáním hlavy kvůli nízkému tlaku. Výše uvedené podíly není možné sčítat, protože se příčiny u jednotlivých osob mohou částečně překrývat.

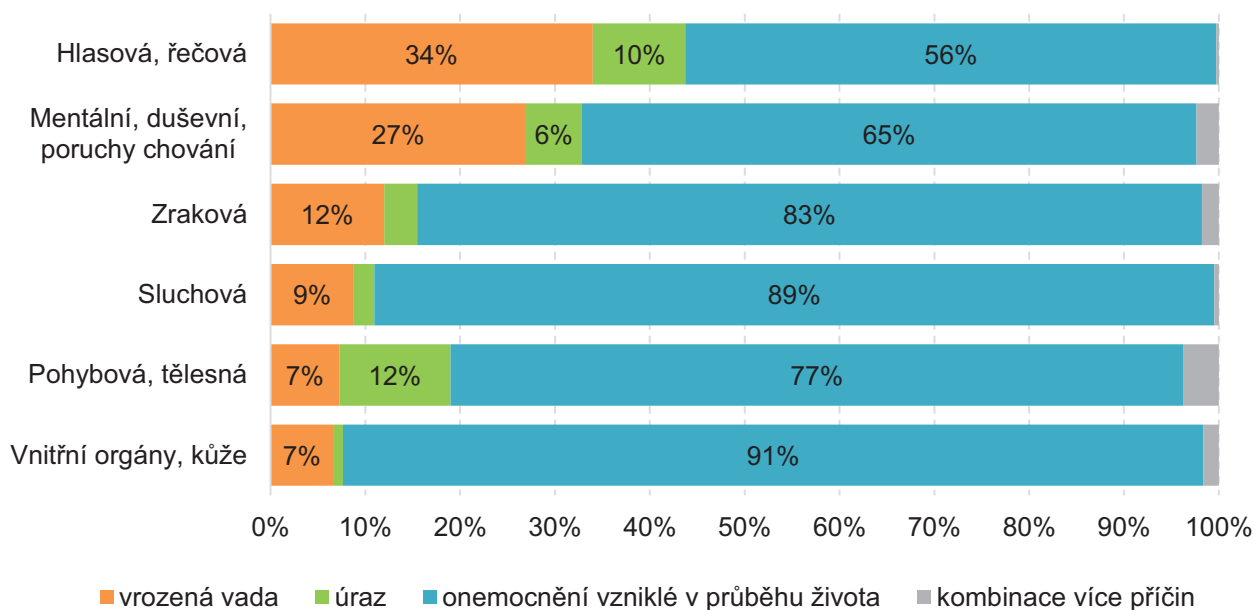
Struktura příčin zdravotního postižení se liší v závislosti na věku. Zatímco u osob starších 80 let hrají větší roli nemoci (85 % výlučně a 10 % v kombinaci s jinou příčinou), u nejmladší věkové skupiny 15 až 34 let, je příčinou zdravotního postižení z 61 % vrozená vada (51 % výlučně a v 10 % v kombinaci s onemocněním) a z 8 % úraz. Úrazy byly sice nejméně častou příčinou vzniku zdravotního postižení, ale u osob ve středním věku 35 až 64 let se podílely na vzniku postižení z 15 % (včetně kombinací úrazu a jiné příčiny).

Graf 10. Příčiny zdravotního postižení podle věku

Příčiny zdravotního postižení se liší pochopitelně také podle toho, o jaký typ postižení, jinak řečeno o postižení v jaké oblasti, se právě jedná. I v tomto pohledu ovšem u postižení projevujících se ve všech oblastech převládají postižení zapříčiněná onemocněním vzniklým v průběhu života. Tato převaha však není u všech typů postižení stejná.

Graf 11. Příčiny postižení podle oblasti projevu postižení

Postižení v pohybové oblasti byla způsobena u 12 % osob výlučně úrazem, úrazem v kombinaci s nemocí nebo vrozenou vadou pak u dalších 3 % osob. Také na postižení v oblasti hlasové a řečové měl nezřídka (v 10 %) vinu úraz. Mohlo se jednat o poranění mozku, které pak mělo za následek právě tento druh zdravotního postižení. Naproti tomu byl úraz výlučnou příčinou zdravotních omezení jen u necelého 1 % osob s postižením vnitřních orgánů.

S vrozenou vadou se v České republice v posledních letech rodí 4 až 5 tisíc dětí ročně. To odpovídá zhruba 400 dětí narozených s vrozenou vadou na 10 000 narozených. Evidované jsou vrozené vady v široké škále od relativně lehčích a snadno operovatelných či léčitelných až po velmi závažné vrozené vady, které vedou k významnému snížení kvality života dítěte i jeho rodiny. Vrozené vady byly příčinou třetiny zdravotních postižení v hlasové nebo řečové oblasti a více než čtvrtiny postižení v oblasti mentální, duševní a poruch chování.

Mezi lidmi žijícími s nějakým zdravotním postižením v pohybové oblasti bylo v roce 2018 necelých 70 tisíc osob, jejichž zdravotní omezení způsobila vrozená vada. Mezi osobami s postižením v hlasové či řečové oblasti jich bylo 23 tisíc a osob s vrozeným postižením v mentální či duševní oblasti bylo 50 tisíc.

3. Specifické potíže způsobené zdravotním postižením

V šetření byly zjišťovány potíže s některými konkrétními činnostmi problematickými především pro osoby s postižením v určitých oblastech. Na potíže s jinými činnostmi byly dotazovány osoby, jejichž zdravotní postižení se projevuje v pohybové oblasti, na jiné ty, u kterých je postižen sluch anebo zrak a na jiné osoby s postižením v oblasti mentální, duševní nebo s poruchami chování.

Prezentované údaje o osobách se zdravotním postižením podle potíží v těchto konkrétních činnostech se proto vždy týkají pouze skupiny osob se zdravotním postižením projevujícím se v dané oblasti a nikoli všech osob se zdravotním postižením jako celku.

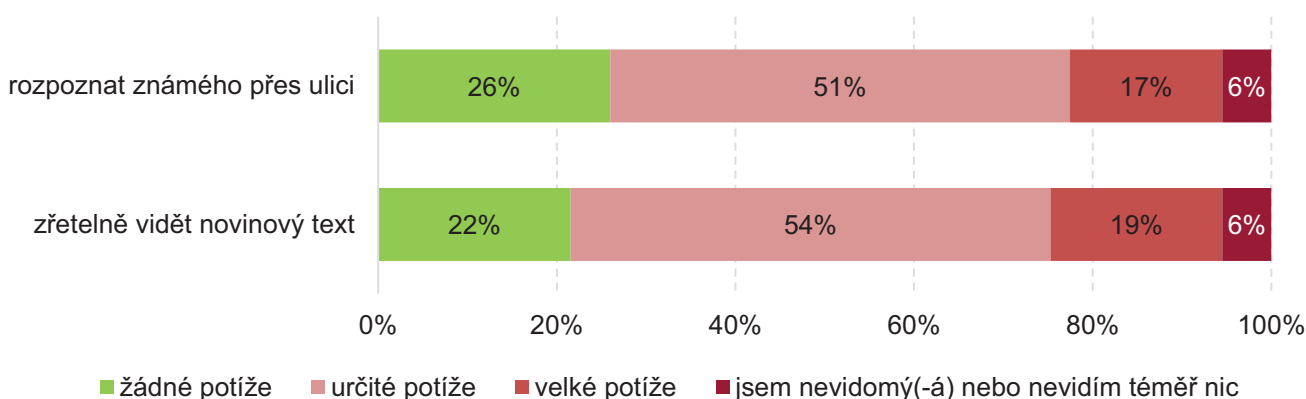
Potíže se zrakem

Ve zrakové oblasti se zdravotní postižení projevovalo u 252 tisíc osob, které se i při použití svých brýlí, čoček nebo jiných optických pomůcek cítili ve vykonávání běžných činností kvůli tomu omezení.

Tři čtvrtiny z nich měly potíže zřetelně vidět na blízko a přečíst například novinový text, v tom 19 % mělo dokonce velké potíže. Jen o málo byl menší podíl osob se špatným viděním na dálku, které měly problém rozeznat známého přes ulici, s čímž mělo velké potíže 17 % osob se zrakovým postižením. Z výsledků šetření dále vyplynulo, že 14 tisíc osob (6 % z osob se zrakovým postižením) je zcela nebo téměř nevidomých.

Někteří lidé se zrakovým postižením obvykle nemají potíže ani s viděním na blízko ani na dálku, ale jejich postižení ve zrakové oblasti se projevuje například pálením či slzením očí, opakovaným nepravidelným výrazným zhoršením vidění, nervovými tiky v očích, špatným periferním viděním, opakovanými záněty nebo barvoslepostí.

Graf 12. Potíže osob s postižením ve zrakové oblasti

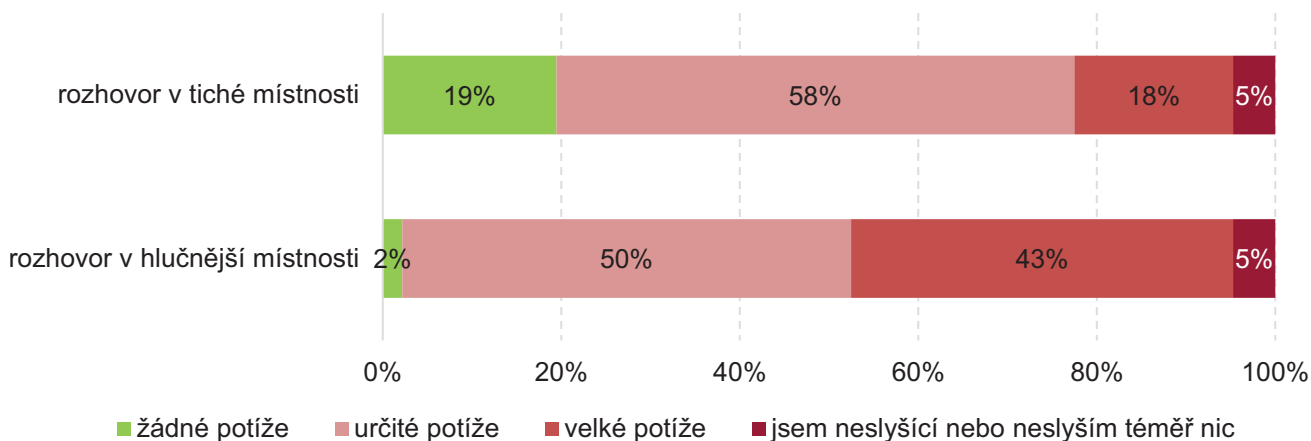
Potíže se sluchem

Osob, u kterých se zdravotní postižení projevovalo ve sluchové oblasti, bylo zjištěno 135 tisíc. Tito lidé se kvůli problémům se sluchem cítili být omezeni ve vykonávání činností, které lidé obvykle dělají.

I když použili své naslouchací pomůcky, tak tři čtvrtiny z nich měly potíže rozumět při rozhovoru s jinou osobou v tiché místnosti. Pokud byl navíc v místnosti ruch nebo hovořilo více lidí zároveň, mělo potíže s rozhovorem už 93 % osob se sluchovým postižením. Zcela nebo téměř neslyšících bylo podle výsledků zhruba 6,5 tisíc osob (5 % z osob se sluchovým postižením).

Postižení ve sluchové oblasti se nemusí vždy projevovat pouze potížemi při rozhovoru s jinou osobou. U některých lidí, kteří zvládali rozumět při rozhovoru i v hlučné místnosti bez potíží, se postižení ve sluchové oblasti projevovalo například pískáním či hučením v uších nebo častými záněty.

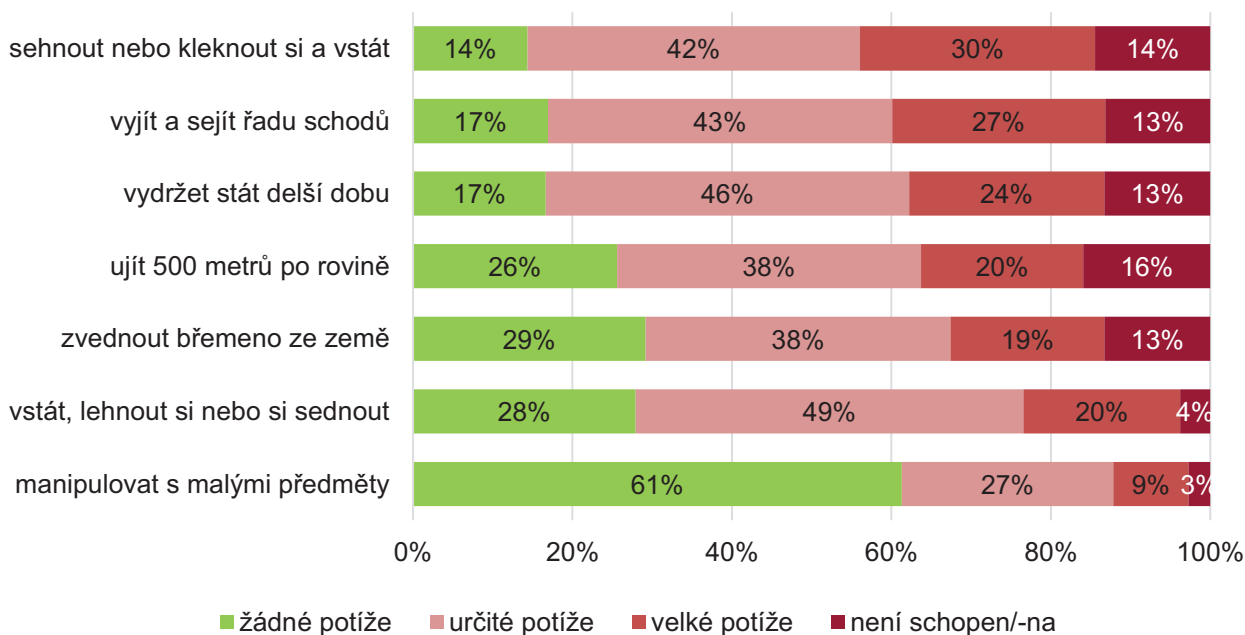
Graf 13. Potíže osob s postižením ve sluchové oblasti

Potíže s pohybem

Lidé s postižením projevujícím se v pohybové či tělesné oblasti jsou vůbec největší skupinou osob se zdravotním postižením. Dlouhodobé zdravotní potíže má v této oblasti 831 tisíc osob a mnoho z nich se potýká i se základními činnostmi, jako je chůze na krátkou vzdálenost nebo vydržet stát ve frontě v obchodě.

Graf 14. Potíže osob s postižením v pohybové oblasti

Nejvíce (86 %) osob s postižením v pohybové oblasti má potíže sehnout se nebo si kleknout a opět vstát. Podobně náročnými činnostmi, se kterými má potíže 83 % těchto lidí i když použijí své pomůcky, jsou vydržet delší dobu stát (cca 20 minut), nebo vyjít či sejít po schodech jedno patro. Přestože chůze po rovině do vzdálenosti 500 metrů zvládá bez potíží přibližně čtvrtina osob s postižením v pohybové oblasti, je to zároveň činnost, kterou největší podíl, 16 %, těchto lidí nezvládne bez pomoci vůbec. Relativně ne tolik časté jsou potíže s jemnou motorikou, tedy například schopnost prsty uchopit a manipulovat s malými předměty, jako jsou třeba mince nebo pero.

Jsou samozřejmě i lidé, kteří všechny tyto uvedené činnosti zvládají bez potíží, ale jejich zdravotní omezení v pohybové oblasti se projevuje jinak, například zvýšenou únavou, ztuhlostí kloubů, dušností, častými bolestmi nebo problémy s krční páteří.

Potíže v mentální a duševní oblasti

Skupina osob se zdravotním postižením v mentální nebo duševní oblasti či trpících poruchami chování je velmi různorodá a široce vymezená. Celkem se zdravotní postižení v této oblasti projevuje u 172 tisíc osob.

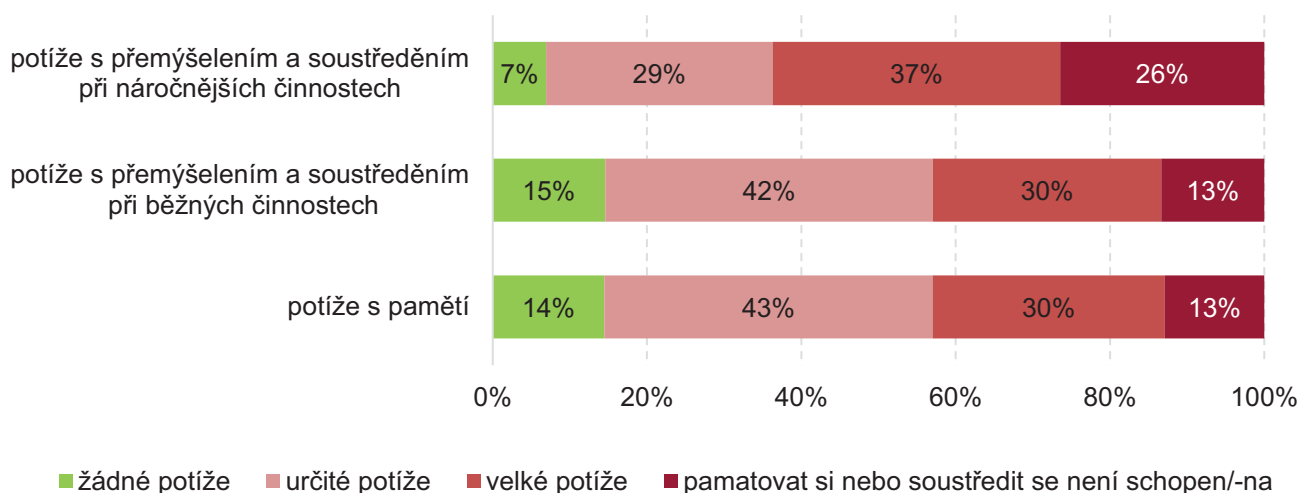
Mentální postižení a duševní onemocnění jsou dvě velmi odlišné záležitosti. Nicméně ve snaze zjednodušit pro respondenty i tazatele dotazování a zároveň se vyvarovat chybných zařazení byly zjišťovány a jsou prezentovány jako jedna společná kategorie ještě doplněná poruchami chování. Mezi laickou veřejností jsou leckdy pojmy mentální postižení a duševní onemocnění zaměňovány. Zároveň se u osob se zdravotním postižením v seniorském věku neřídka projevy stařecké demence mohou pojít i s duševním onemocněním a pro respondenty, tazatele i případné pečující osoby by bylo složité tyto projevy správně zařadit.

Dotazované činnosti, respektive potíže, tak mohou být pro určitou část osob v této skupině nerelevantní, například pro osoby trpícími některými duševními onemocněními.

Velmi podobnou míru potíží udávali lidé s postižením projevujícím se v mentální či duševní oblasti s pamětí a i s přemýšlením a soustředěním při běžných činnostech, jako je například sledování televize, čtení časopisu nebo nakupování. Pouze 15 % z nich zvládalo tyto činnosti bez potíží a naopak 13 % nebylo vůbec schopno si pamatovat nebo se soustředit. Při dotazu na přemýšlení a soustředění při náročnějších činnostech, jako jsou pracovní úkoly, luštění nebo plánování delší cesty, pak byla uvedena míra potíží pochopitelně vyšší a vůbec takového složitějšího přemýšlení nebyla schopna více než čtvrtina osob s postižením v mentální či duševní oblasti. Oproti tomu je bez potíží zvládalo jen 7 % z nich.

Někteří lidé se zdravotním postižením v mentální nebo duševní oblasti neměli žádné potíže ani s pamětí, ani s přemýšlením nebo soustředěním. Jednalo často o osoby trpící depresivními stavy, úzkostí nebo různými fobiemi.

Graf 15. Potíže osob s postižením v mentální nebo duševní oblasti

Bolest

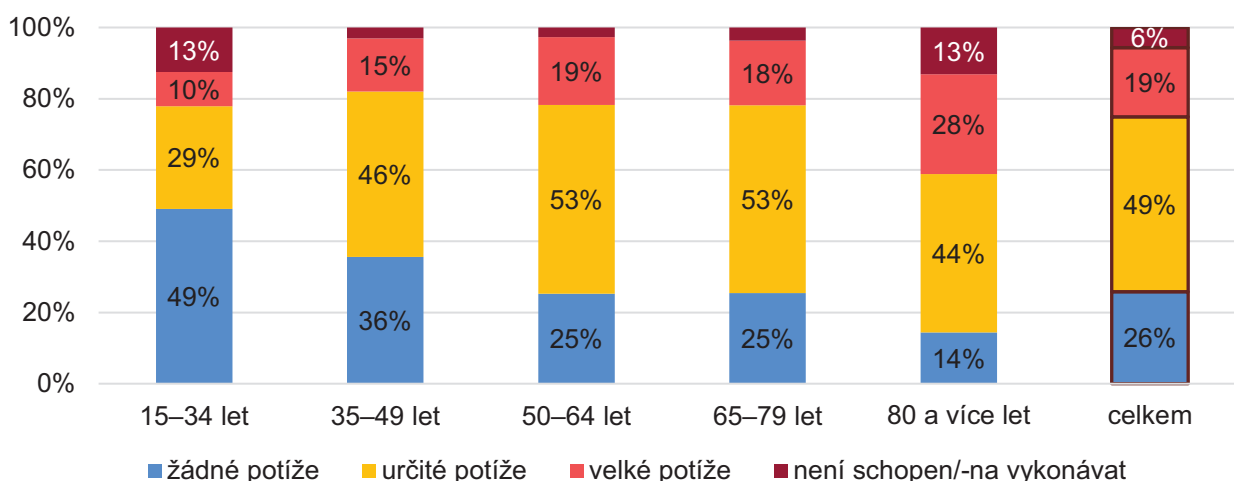
V souvislosti se zdravotním postižením trpí alespoň občas bolestmi 83 % osob s postižením. Bolesti častěji udávají ženy než muži. To opět souvisí s věkově-pohlavní strukturou osob se zdravotním postižením, protože výrazně častěji trápí bolesti starší osoby s postižením než ty mladší. Z osob se zdravotním postižením v nejmladší věkové skupině 15 až 34 let pociťuje bolest spojenou s postižením každý den nebo téměř každý den pouze 9 %, zatímco v nejstarší věkové skupině 80 a více let to je 22 % osob.

Bolesti související se zdravotním postižením působí mužům i ženám určité potíže v běžném každodenním fungování podobnou měrou. Čtvrtinu osob se zdravotním postižením bolesti neovlivňují natolik, aby jim činily potíže ve vykonávání každodenních činností, nebo jimi vůbec netrpí. Naproti tomu 6 % z nich není kvůli bolestem vůbec schopno své běžné činnosti vykonávat a 69 % je zvládá jen s většími či menšími obtížemi. I v tomto ohledu jsou bolesti nejvíce zatěžující pro nejstarší věkovou skupinu 80 letých a starších.

V souladu s očekáváním se zde projevila závislost mezi frekvencí bolesti a potížemi z ní plynoucími. Tedy obecně platí, že čím častěji osoby se zdravotním postižením trpí bolestmi, tím větší potíže zvládat své běžné činnosti kvůli tomu mají. Přesto se najdou i lidé, kterým působí bolesti velké potíže, i když se objevují jen občas.

Bolesti nejčastěji trápí osoby s postižením v pohybové oblasti, a protože u mnoha lidí je postižení v pohybové oblasti doprovázeno i postižením v některé z dalších oblastí, poměrně často trpí bolestmi lidé s postižením projevujícím se ve více oblastech zároveň. Bolesti spojené s postižením udává také více než polovina osob s postižením v oblasti vnitřních orgánů nebo kůže.

Graf 16. Osoby se zdravotním postižením podle potíží způsobených bolestí a věku

Únava

Podobně jako bolest, tak i zvýšená únava nebo vyčerpání je častý průvodce osob se zdravotním postižením. Některé zdravotní problémy jako například onkologická onemocnění, ale i mnoho dalších, se ani tak neprojevují potížemi v jednotlivých běžných činnostech, ale spíše ve svém vlivu na celkovou unavenost a vyčerpání. Tito lidé, přestože každý jednotlivý úkon v zásadě bez potíží zvládnou, mají velké problémy, pokud mají během celého dne vykonat vše, co je třeba. Na druhé straně může být pochopitelně únava následkem obtížného provádění mnoha činností, které jsou pro osoby se zdravotním postižením velmi vysilující, zatímco zdravý člověk je zvládne vykonat bez větší námahy.

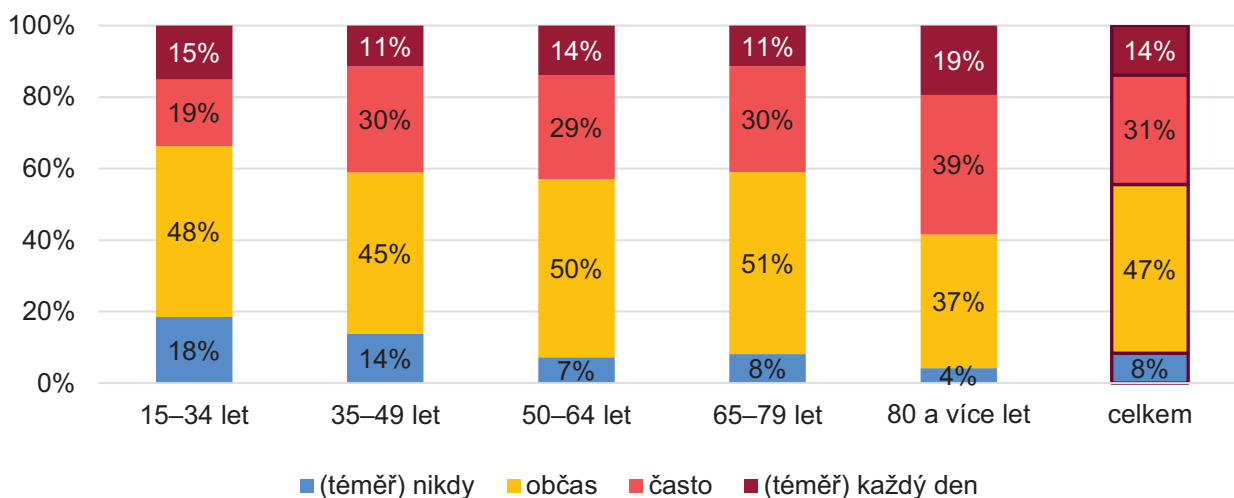
Ženy se zdravotním postižením pociťují únavu nebo vyčerpání častěji než muži, ale stejně jako u bolesti to je dáno také jejich výraznou převahou v nejstarší věkové skupině nad 80 let. Mezi osobami se zdravotním postižením staršími 80 let pociťuje únavu každý den 19 % osob a často se unavený nebo vyčerpaný cítí 39 % osob. U mladších lidí se zdravotním postižením je vyšší zastoupení těch, kteří únavu spojenou se svým zdravotním postižením nepociťují téměř nikdy.

Stejně i vážnost potíží způsobených únavou spojenou s postižením je nejvyšší u nejstarších osob. Nicméně u nejmladší věkové skupiny 15 až 34 let je poměrně vysoký podíl (12 %) osob, kterým únava nebo vyčerpání

zcela bránily své běžné činnosti vykonávat. I zde platí, že čím častěji se dotyčný cítil v souvislosti se svým zdravotním postižením unavený nebo vyčerpaný, tím větší vliv měla únava na jeho každodenní činnosti. Z osob, které únavu či vyčerpaní pociťovaly každý den, jich 51 % mělo s vykonáváním svých běžných činností velké potíže a 28 % je nebylo schopno dělat vůbec.

Graf 17. Osoby se zdravotním postižením podle frekvence únavy a vyčerpaní a věku

4. Kompenzační pomůcky a pomoc druhé osoby

Pomůcky, předměty a zařízení, která usnadňují člověku se zdravotním postižením jeho činnosti, aby je mohl v co největší míře vykonávat stejně jako ostatní lidé, používalo 54 % osob se zdravotním postižením. Nejčastěji, v 86 %, používaly zrakové kompenzační pomůcky osoby s postižením ve zrakové oblasti. Pomůcky pro kompenzaci pohybového omezení využívala více než polovina lidí s postižením v pohybové či tělesné oblasti a sluchové pomůcky rovněž polovina osob s postižením sluchu. Daleko menší nabídka pomůcek a možnosti kompenzace jsou u postižení v oblasti mentální, duševní a poruch chování, v oblasti vnitřních orgánů a kůže nebo v hlasové a řečové oblasti. Pouze desetina osob s postižením v některé z těchto oblastí používala nějaké kompenzační pomůcky.

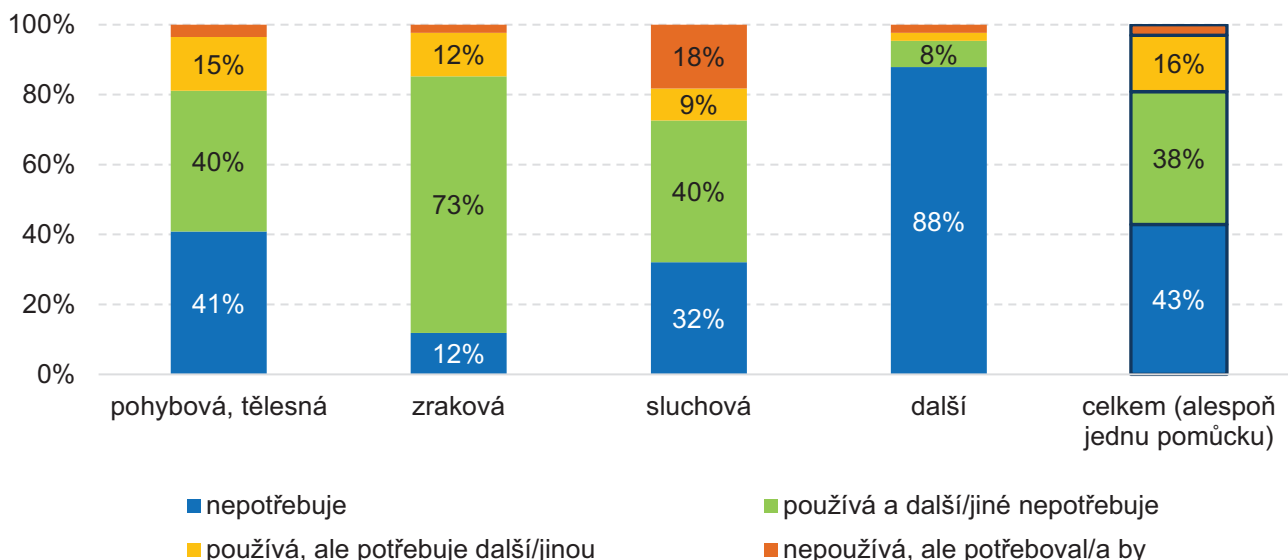
Někteří lidé sice kompenzační pomůcku nepoužívají, ale potřebovali nebo chtěli by ji, jen ji z nejrůznějších důvodů nemají. To se týká v průměru asi 3 % osob se zdravotním postižením (35 tisíc), ale u různých skupin je tento podíl různý. Mezi lidmi s postižením ve sluchové oblasti je 18 % osob, které kompenzační pomůcku nemají, přestože by ji potřebovali.

Ještě větší byl podíl osob, které kompenzační pomůcky již používaly, ale potřebovaly by pomůcku další, například s lepšími nebo více funkcemi či dražší. Tato situace se týkala 16 % (186 tisíc) osob se zdravotním postižením. Celkově tak kompenzační pomůcky chybí 219 tisícům osob se zdravotním postižením.

V některých případech kompenzační pomůcky umožňují člověku se zdravotním postižením zvládat a překonávat potíže plynoucí z postižení a s ním spojených omezení velmi dobře, někdy přínos pomůcek tak velký není a v některých případech slouží pomůcky svému účelu jen minimálně. Nejlépe svým uživatelům vyhovovaly nejméně rozšířené pomůcky ke kompenzaci postižení v oblasti mentální a duševní, v oblasti vnitřních orgánů a kůže nebo v hlasové či řečové oblasti. Naopak nejméně umožňují zdravotní postižení zvládat pomůcky ke kompenzaci v oblasti sluchu nebo pohybu.

Cena používaných kompenzačních pomůcek se pohybuje na široké škále od nejlevnějších pomůcek, jako je například lupa nebo hůl, přes nákladnější pomůcky jako invalidní vozík až k velmi drahým pomůckám, jako jsou zpřístupněné počítače nebo domácí výtah. Lidé se zdravotním postižením nemusí vždy pomůcky sami kupovat (při čemž je možné za určitých podmínek využít příspěvek na kompenzační pomůcku), ale mohou je mít i zapůjčeny z půjčovny. Zároveň také často využívají více pomůcek zároveň, z nichž každá může odpovídat jiné cenové kategorii. Nejvíce byly samozřejmě využívány pomůcky z nejlevnější cenové kategorie do 5 tisíc korun. Relativně nejméně levnějších pomůcek v hodnotě do 5 tisíc korun bylo mezi využívanými sluchovými pomůckami. Naopak největší podíl nejdražších pomůcek v ceně přesahující 50 tisíc korun najdeme mezi pomůckami ke kompenzaci postižení v pohybové oblasti.

Graf 18. Osoby se zdravotním postižením podle využívání kompenzační pomůcky a oblasti postižení

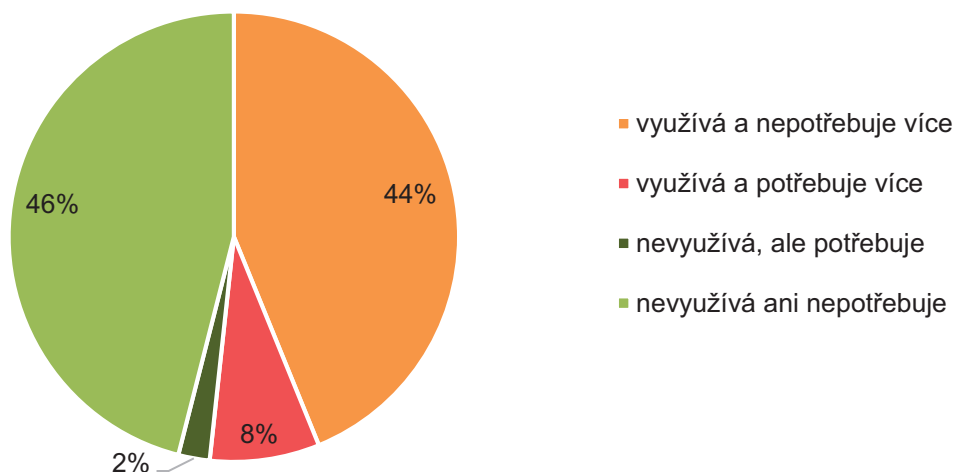

Mnoho osob se zdravotním postižením potřebuje při některých činnostech pomoc od jiné osoby, ať už se jedná o pomoc se sebeobsluhou, pomoc v domácnosti, doprovázení při cestách na úřady, při sportu nebo návštěvě kulturních akcí, pomoc asistenta v práci nebo pravidelnou pomoc pracovníků ve stacionářích.

Pomoc někoho druhého nejčastěji využívají lidé, jejichž zdravotní omezení zasahuje do více oblastí zároveň, obzvláště pokud se jejich postižení projevuje v mentální a ještě některé další oblasti. Může se jednat například o lidi po mozkové mrtvici, po úrazu s poraněním mozku nebo s vrozeným kombinovaným postižením. Podle očekávání využívají pomoc více senioři než mladší osoby se zdravotním postižením. To má patrně vliv i na to, že pomoc častěji vyhledávají ženy než muži se zdravotním postižením (56 % proti 46 %).

Celkově pomoc druhé osoby využívá 52 % osob se zdravotním postižením. Pro 8 % ze všech osob se zdravotním postižením (91 tisíc osob) není poskytována pomoc dostatečná a potřebovali by pomoci více. Také 2 % lidí se zdravotním postižením (26 tisíc osob) by pomoc druhého člověka potřebovali, ale doposud žádnou pomoc nevyužívali. Celkem tak chybí pomoc 117 tisícům, čili desetině osob se zdravotním postižením.

Graf 19. Osoby se zdravotním postižením podle využívání pomoci jiné osoby

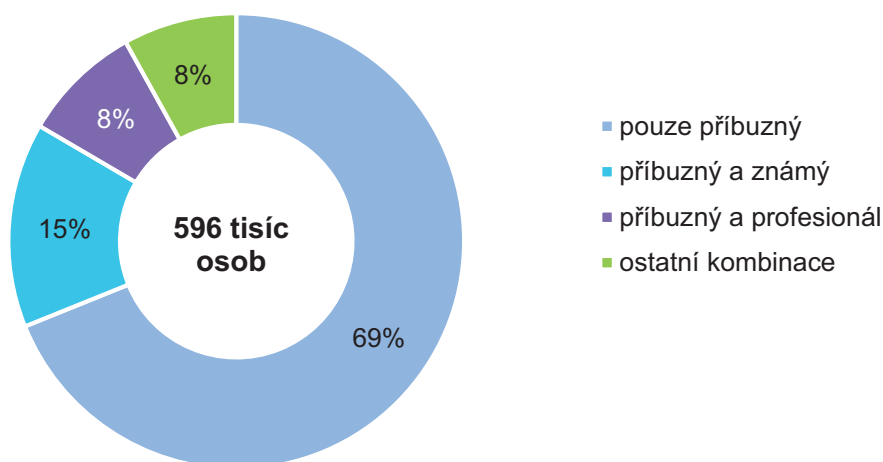

Více než polovině osob s postižením, které zatím pomoc nemají, ale potřebovaly by ji, by postačovala pomoc v rozsahu 1 až 3 hodin týdně. Dalších 37 % z nich by potřebovalo pomoc 4 až 7 hodin týdně. Lidé s postižením, kteří již pomoc dostávali, ale nebyla pro ně dostatečná, by v 37 % potřebovali navíc pomoc 4 až 7 hodin týdně a ve 29 % dodatečnou pomoc 8 až 20 hodin týdně.

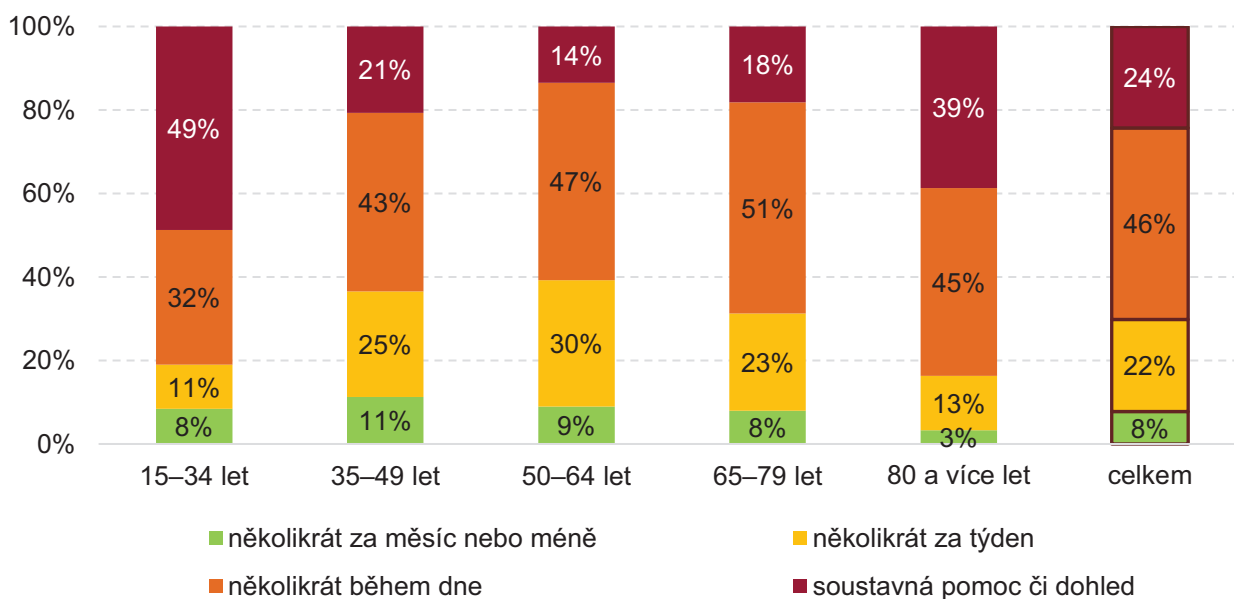
Téměř 600 tisíc osob se zdravotním postižením využívá pomoc druhé osoby. V drtivé většině (96 %) se jedná o pomoc příbuzných. Velmi často je pak pomoc příbuzných doplněna ještě pomocí dalších osob, ať už známých a sousedů nebo profesionálů. Pětině lidí se zdravotním postižením, kteří využívají něčí pomoc, dochází pomáhat jejich známí nebo přátelé či sousedé, 14 % využívá pomoc od formálních poskytovatelů jako je pečovatelská služba, domácí ošetrovatelská péče nebo osobní asistence. Profesionální pečovatelé/asistenti se podílejí ve větší míře na pomoci nejmladším osobám se zdravotním postižením ve věku 15 až 34 let a pak na pomoci seniorům starším 80 let. Jen k 1 % lidí se zdravotním postižením chodí pomáhat dobrovolníci, zpravidla zprostředkováni nějakou institucí, jelikož dobrovolnické organizace u nás se více zaměřují na pomoc v nemocnicích, léčebnách nebo sociálních zařízeních.

Graf 20. Osoby se zdravotním postižením využívající pomoc podle pomáhající osoby

Dvěma třetinám lidí s postižením, kterým někdo pomáhá, se dostává pomoci od příbuzného, který s nimi bydlí ve společné domácnosti (377 tis. osob). Nejčastěji se jedná o pomoc několikrát během dne, ale téměř čtvrtina takto pomáhajících příbuzných musí zajišťovat téměř neustálou soustavnou pomoc či dohled. Častěji zajišťují soustavnou pomoc příbuzní bydlící ve společné domácnosti mladým lidem s postižením ve věku 15 až 34 let nebo potom nejstarším seniorům.

Graf 21. Osoby se zdravotním postižením podle pomoci příbuzných ze společné domácnosti a věku

Známí, přátelé či sousedé pomáhali nejčastěji dvě hodiny týdně, například pouze se zajištěním nákupů. Profesionální asistenti docházejí často pomáhat pět hodin, méně často pak deset hodin v týdnu. Podobně jako příbuzní bydlící v jiné domácnosti, ti pomáhají nejvíce buď deset hodin, nebo pět hodin v týdnu.

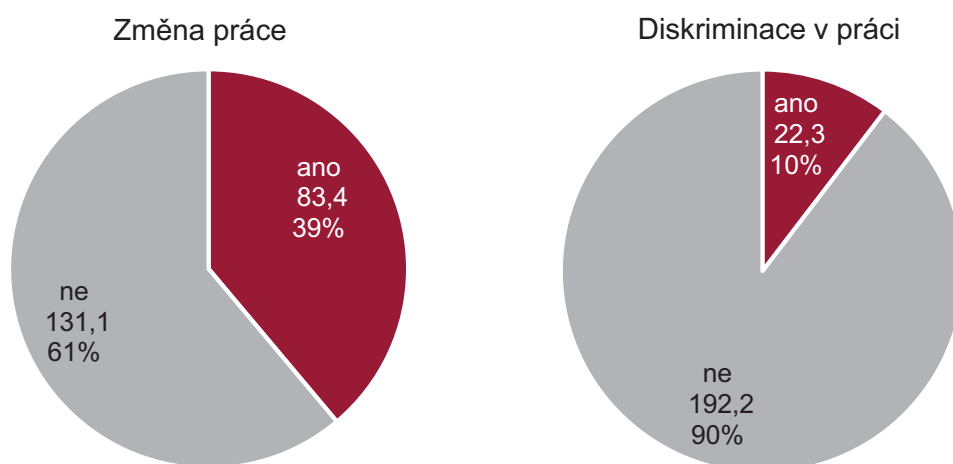
5. Důsledky zdravotního postižení

Už bylo zmíněno, že většina osob se zdravotním postižením jsou lidé ve starobním důchodu a téměř třetina pobírá invalidní důchod. Z invalidních důchodců zhruba jedna třetina zároveň pracuje, mezi lidmi se zdravotním postižením pobírajícími starobní důchod je to spíše výjimkou. Pracuje tak pouze 19 % všech osob se zdravotním postižením, tedy 215 tisíc.

Na plný úvazek pracují dvě třetiny pracujících se zdravotním postižením, z toho častěji muži. Pracující muži s postižením pracují na plný úvazek v 76 % případů, ženy s postižením pouze v 55 %. Častěji také na plný úvazek pracují mladší lidé se zdravotním postižením, kteří ještě nedosáhli 50 let věku.

Potíže s hledáním současného zaměstnání kvůli zdravotnímu omezení mělo 41 % pracujících osob s postižením, v tom velké potíže mělo 13 %. Naopak 42 % nepůsobilo zdravotní postižení při hledání práce žádnými potížemi a 17 % v době hledání současného zaměstnání ještě zdravotní postižení nemělo a zdravotní stav se u nich zhoršil až během působení na současném pracovišti. Desetina pracujících se zdravotním postižením se někdy setkala s diskriminací v práci nebo na pracovním trhu kvůli zdravotnímu postižení a 39 % kvůli zdravotnímu postižení změnilo práci (pracovní pozici nebo zaměstnavatele).

Graf 22. Pracující osoby se zdravotním postižením podle změny práce a diskriminace v práci kvůli zdravotnímu postižení (v tis., v %)

Zaměstnavatelé mohou pro osoby s uznanou invaliditou nebo zdravotním znevýhodněním zřizovat pracovní místa určená pro osoby se zdravotním postižením. Na takových pracovních místech pracovalo 12 % z pracujících osob se zdravotním postižením. Zde je nutné pamatovat na to, že ne u všech osob se zdravotním postižením byl jejich stav posouzen lékařem. Pokud zaměstnavatel zaměstnává více než 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců, může být Úřadem práce uznán za zaměstnavatele na chráněném trhu práce. Na chráněném trhu práce (u takového zaměstnavatele) pracovalo 8 % pracujících osob se zdravotním postižením.

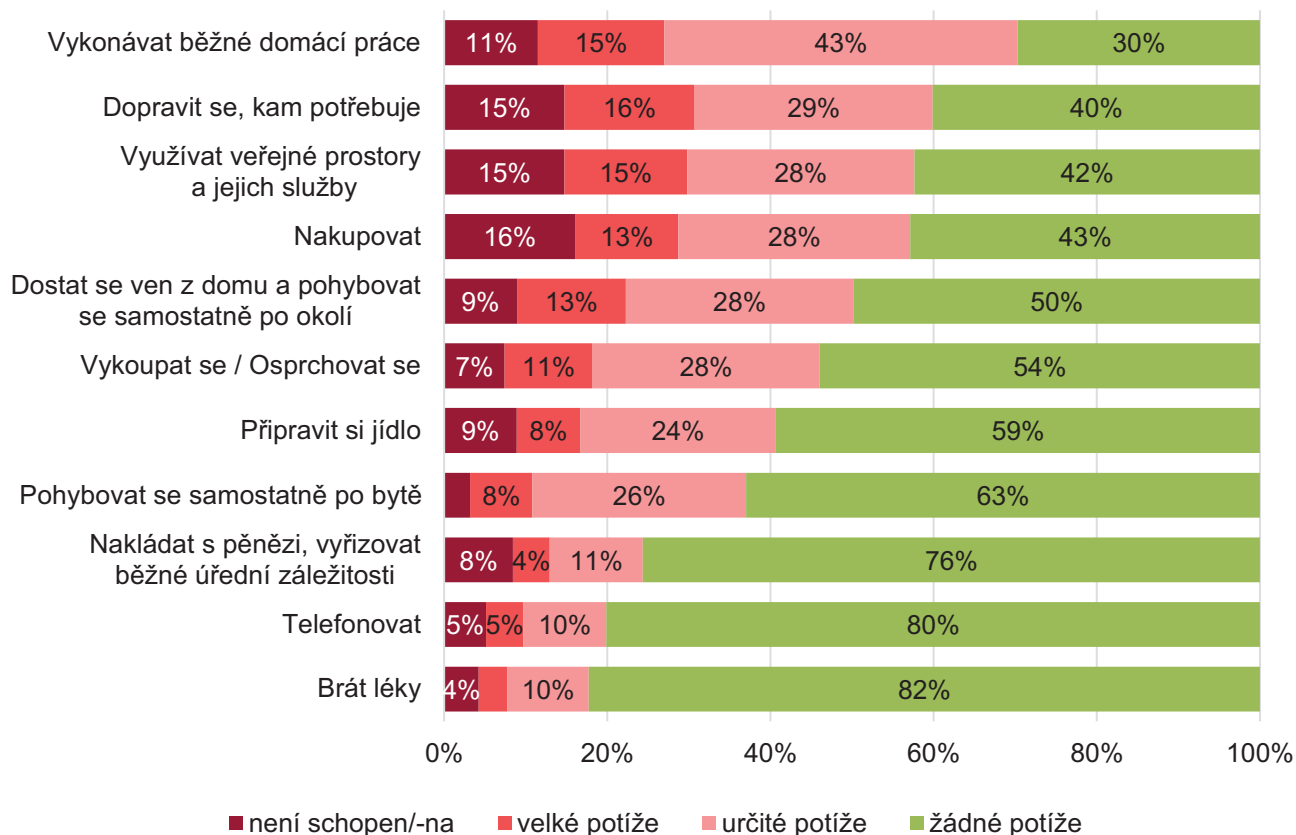
I na volném trhu práce mají někteří pracující se zdravotním postižením pro své potřeby upravený pracovní režim nebo pracovní prostředí. Úpravy pracovního režimu zahrnující například odlišné rozvržení pracovní doby, přestávek nebo práci z domova má zhruba třetina pracujících se zdravotním postižením. Dalších 10 % je nemá, ale vzhledem ke svému zdravotnímu postižení by je potřebovalo, a 56 % upravený pracovní režim nepotřebuje. Úpravy pracovního prostředí jsou na volném trhu práce daleko vzácnější. Má je 7 % pracujících s postižením a téměř stejně (6 %) je nemá, ale potřeboval by je. 87 % pracujících se zdravotním postižením pak upravené pracovní prostředí nemá, ale ani ho nepotřebuje.

Zdravotní postižení sebou může nést potíže při vykonávání těch nejzákladnějších činností, které všichni lidé potřebují vykonávat, aby mohli vést plnohodnotný samostatný život. Mezi tyto základní činnosti patří dopravit se například k lékaři nebo na úřad nebo využívat veřejné prostory jako jsou nádraží, úřady, polikliniky nebo kulturní či sportovní zařízení. Někteří lidé se zdravotním postižením mohou mít problémy i s pohybem ve vlastním bytě nebo se jen obtížně dostávají z bytu ven. K zachování základní hygieny je třeba zvládnout se

osprchovat nebo vykoupat a také umýt nádobí nebo vyprat a pověsit prádlo, což jsou další z běžných činností, které nemusí být pro osoby s postižením snadno proveditelné. Je potřeba připravit si jídlo, nakoupit a nakládat s penězi nebo vyřizovat běžné záležitosti na poště nebo v bance. Pro samostatný život je důležité být schopen také telefonovat nebo ve správném čase a množství užívat předepsané léky. Při vykonávání všech těchto běžných činností mohou mít lidé se zdravotním postižením potíže nebo je bez pomoci sami vůbec nezvládnou.

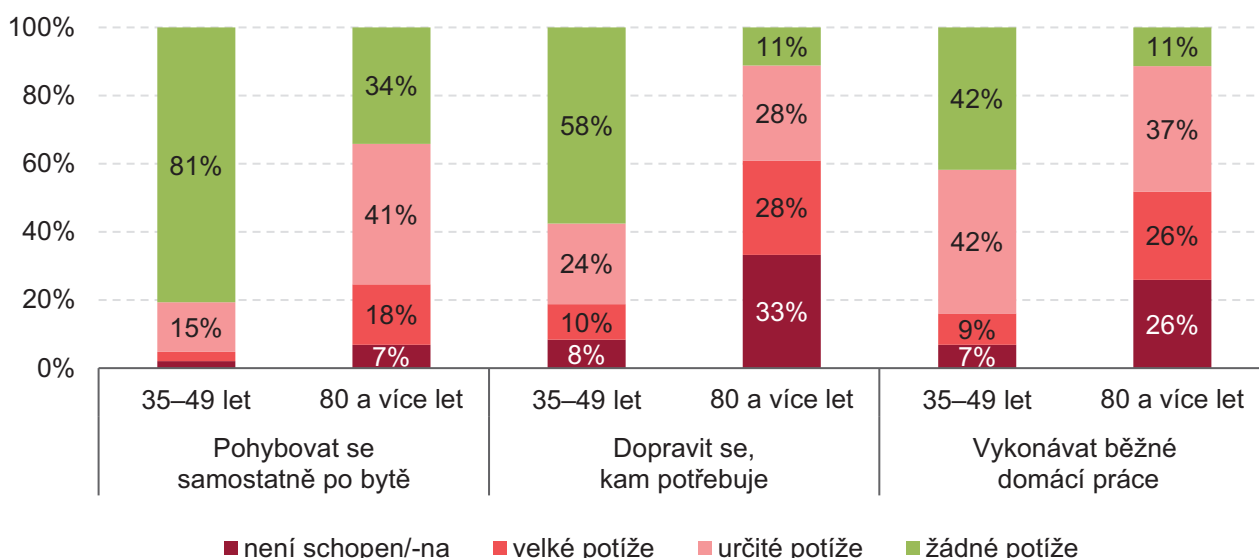
Bez pomoci není 16 % osob se zdravotním postižením schopno nakoupit a 15 % osob se nedokáže dopravit, kam potřebuje. Ne tak vážné potíže, za to častější, mají lidé s postižením s běžnými domácími pracemi. Pouze 30 % z nich to zvládá bez problémů. Alespoň jednu z dále uvedených jedenácti činností nedokáže bez pomoci vykonávat 22 % lidí se zdravotním postižením. Naopak všechny z nich bez potíží zvládá pouze 21 % těchto osob, které jejich zdravotní problém omezuje v jiných obvyklých činnostech, ale nezasahuje do těchto vyjmenovaných nejzákladnějších.

Graf 23. Osoby se zdravotním postižením podle potíží při vykonávání běžných činností

Potíže s běžnými činnostmi se u různých skupin osob se zdravotním postižením pochopitelně liší. Obecně lze říci, že největší potíže s jejich vykonáváním mají senioři se zdravotním postižením starší 80 let a naopak nejméně často udávají potíže lidé s postižením ve středním věku mezi 35 a 49 lety. U obou skupin jsou nejčastější potíže s vykonáváním běžných domácích prací, ale zatímco mezi osobami s postižením ve věkové skupině 35 až 49 let má nějaké potíže s vykonáváním domácích prací 58 %, mezi seniory nad 80 let 89 %. Stejný podíl seniorů s postižením má potíže dopravit se, kam potřebují, což bez pomoci od někoho dalšího nezvládne třetina z nich. Spolu s věkem osob se zdravotním postižením narůstají také potíže se samostatným pohybem po bytě. Bez pomoci se po bytě nedokáže pohybovat nebo jen s velkými potížemi 5 % osob s postižením ve věku 35 až 49 let, ale mezi seniory s postižením staršími 80 let je to už 25 %.

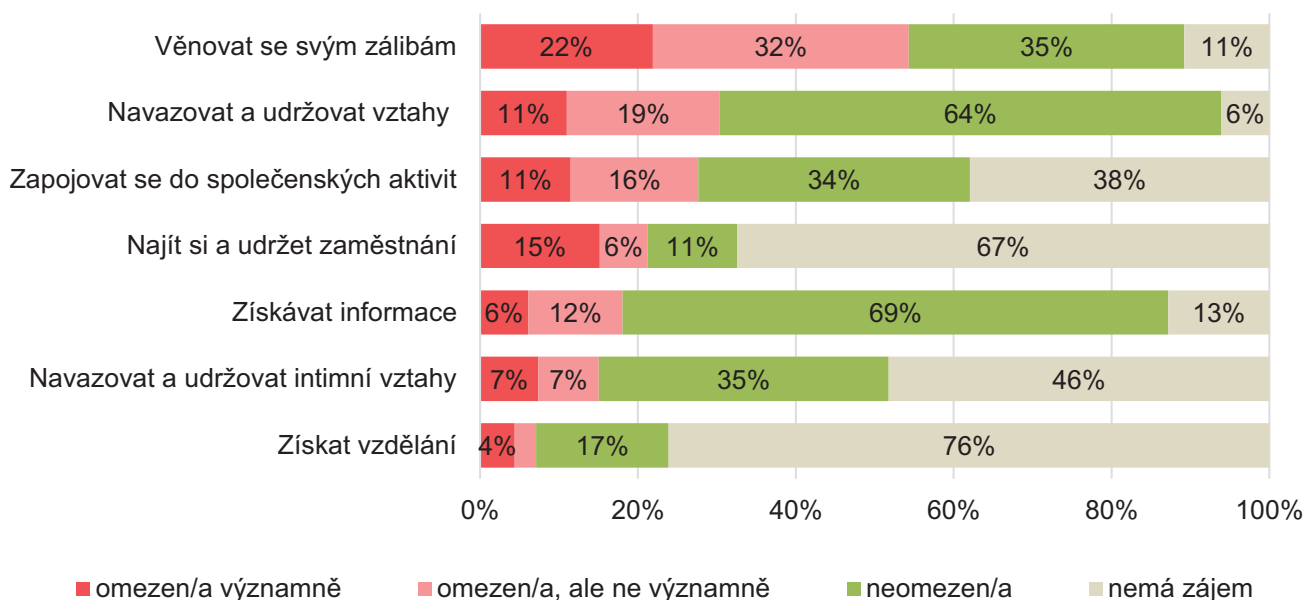
Graf 24. Osoby se zdravotním postižením podle potíží při vybraných činnostech ve věkových skupinách 35–49 let a 80 a více let

Pro lidi se zdravotním postižením, kteří základní běžné činnosti potřebné pro samostatný život s většími či menšími problémy zvládají, mohou často narážet na bariéry v oblasti seberealizace a fungování ve společnosti. Jde o nejrůznější omezení v široké škále oblastí lidského života, jako jsou vzdělání, zaměstnání, mezilidské vztahy, zájmové činnosti, přístup k informacím nebo zapojení do komunitních, společenských, kulturních či politických aktivit.

Na rozdíl od základních činností nutných pro samostatný život, bez kterých se většinou lidé neobejdou, mohou být některé z těchto oblastí pro část osob se zdravotním postižením nerelevantní. Nemají třeba zájem se dále vzdělávat nebo v důchodovém věku pracovat, nemusí mít záliby nebo koníčky, kterým by se chtěli věnovat, nechtějí udržovat a navazovat intimní vztahy, ani nemají ambice zapojit se do společenských nebo kulturních či náboženských aktivit.

Graf 25. Osoby se zdravotním postižením podle omezení v dalších oblastech života

V některé z uvedených oblastí života se kvůli zdravotnímu problému cítí být v různé míře omezeno 70 % osob se zdravotním postižením, 37 % zdravotní problém omezuje vážně. Více než polovina lidí se zdravotním postižením (54 %) se nemůže plně věnovat svým zálibám, 30 % je omezeno v možnostech navazovat a udržovat vztahy s druhými lidmi, tedy vidět se se svými blízkými, přáteli, kamarády a rodinou. 27 % lidí se

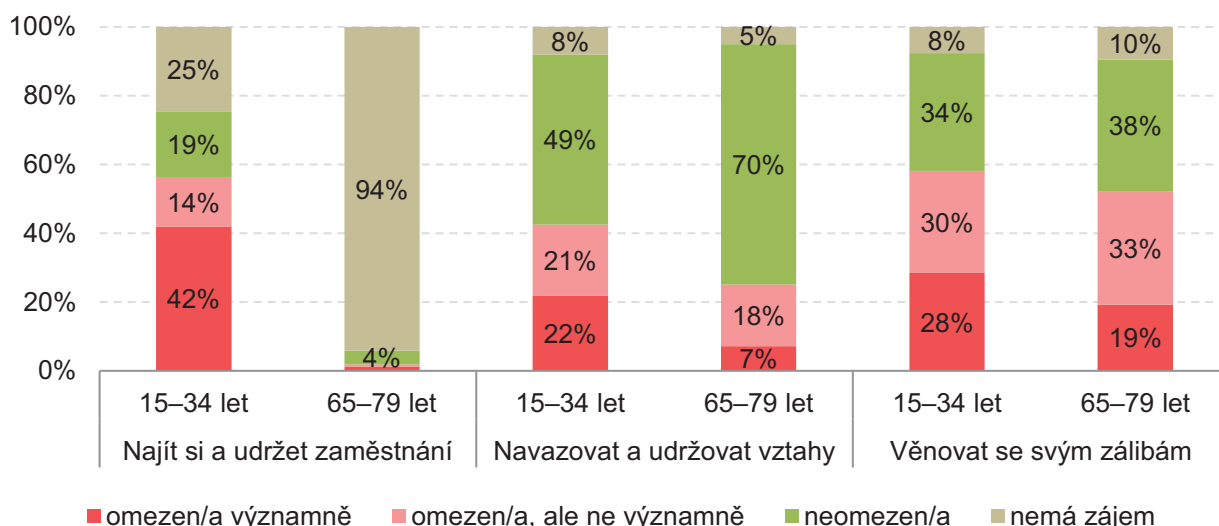

zdravotním postižením se kvůli zdravotním problémům cítí omezeno v možnosti zapojit se do komunitních, kulturních, náboženských či politických aktivit.

Důsledky zdravotních problémů jinak vnímají starší lidé, jinak osoby v produktivním věku a jinak mladí lidé se zdravotním postižením. V možnosti získat vzdělání, které by chtěli, se cítí omezeno téměř 40 % mladých lidí s postižením ve věku mezi 15 a 34 lety. Ve starších věkových skupinách pak zastoupení osob, které uvádějí omezení v přístupu ke vzdělání, podle očekávání klesá a pro většinu není tato oblast relevantní. Podobně také v oblasti zaměstnání omezuje zdravotní postižení více než polovinu osob ve věku do 49 let a také 40 % lidí ve věku 50 až 64 let. Senioři se zdravotním postižením starší 65 let nemají většinou, i vzhledem ke zdravotním problémům, o zaměstnání zájem. Podobně také získávání informací nebo navazování a udržování intimních vztahů jsou oblasti, které starší lidé často označují za nerelevantní a omezení v nich vnímají spíše mladší lidé s postižením.

Co je společného všem věkovým skupinám osob se zdravotním postižením je omezení v zálibách, koníčcích a volnočasových aktivitách, které pociťuje většina z nich bez ohledu na věk. Také udržovat vztahy s druhými lidmi, vidět se se svými blízkými, přáteli, kamarády a rodinou zdravotní postižení často znesnadňuje a oproti zdravým lidem se v tomto ohledu cítí omezeno přes 40 % osob se zdravotním postižením ve věku 15 až 34 let i ve věku nad 80 let. V ostatních věkových skupinách 35 až 79 let neudávají lidé se zdravotním postižením omezení v této oblasti tak často.

Graf 26. Osoby se zdravotním postižením podle omezení ve vybraných oblastech života ve věkových skupinách 15–34 let a 65–79 let

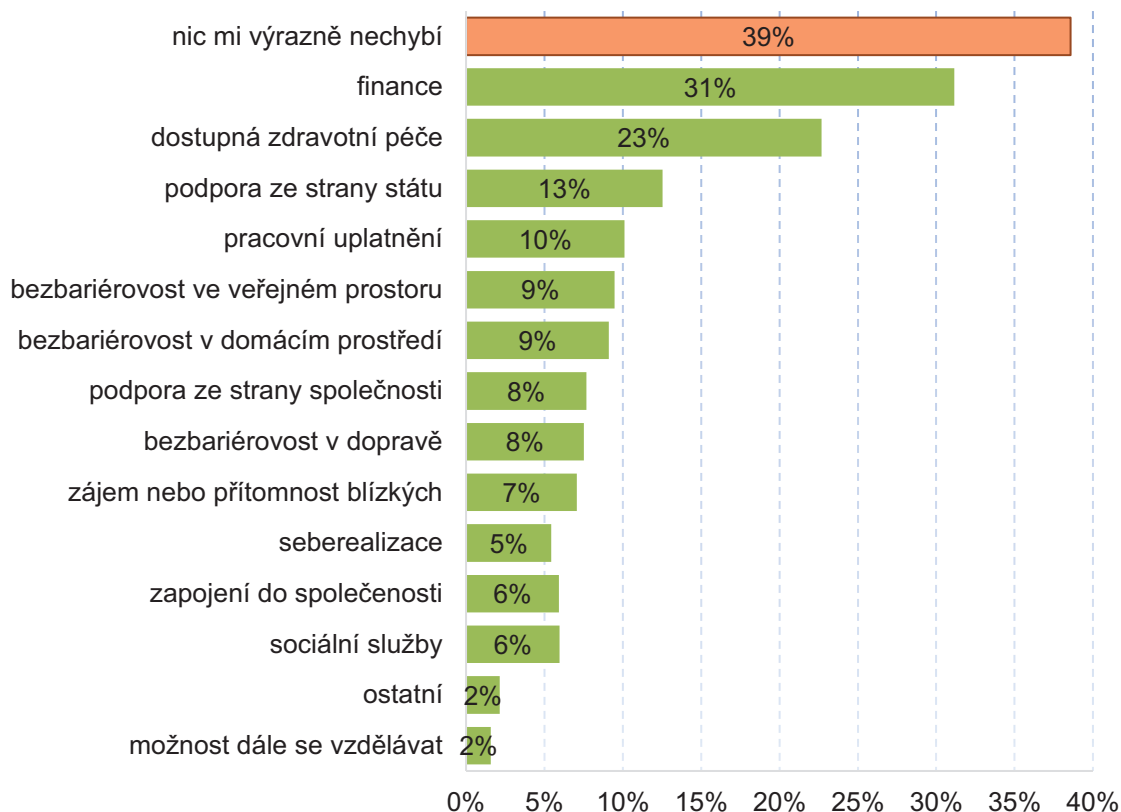
Potřeby lidí se zdravotním postižením jsou velmi rozmanité, jelikož každý je jedinečnou osobností s vlastní historií, sociálním zázemím a povahou. Mnozí se naučili se svým handicapem žít a dokázali se i za případné pomoci jiných lidí a speciálních pomůcek plně zapojit do společnosti. Přesto zůstává mnoho věcí, které lidem se zdravotním postižením ke spokojenému životu chybí.

Téměř 40 % osob se zdravotním postižením uvedlo, že jim v životě v souvislosti s jejich postižením nic výrazně nechybí, ať už to bylo dáno relativně menší závažností postižení, přijetím jejich životní situace nebo jejich pozitivním přístupem k životu. Pokud se ovšem lidé vyjádřili a vybrali jednu či více věcí, které jim v životě chybí, nejčastěji uváděli finance (31 %), dostupnou zdravotní péči či vhodnou léčbu nebo rehabilitaci (23 %) a podporu a vstřícnost ze strany státu a veřejných institucí (13 %).

Zde je nutno připomenout, že bylo zjišťováno subjektivní vnímání vlastních potřeb a chybějící dostupná zdravotní péče často značila spíše zhoršenou dopravní nebo časovou dostupnost oproti nějakému ideálnímu stavu. Například delší objednací lhůty na vyšetření či operaci, problém s parkováním u ordinace nebo nemocnice, nepředepsání komplexní lázeňské péče nebo strohost časově vyčíženého lékaře mohou lidé pociťovat jako chybějící dostupnost zdravotní péče, přestože jsou pod pravidelným lékařským dohledem.

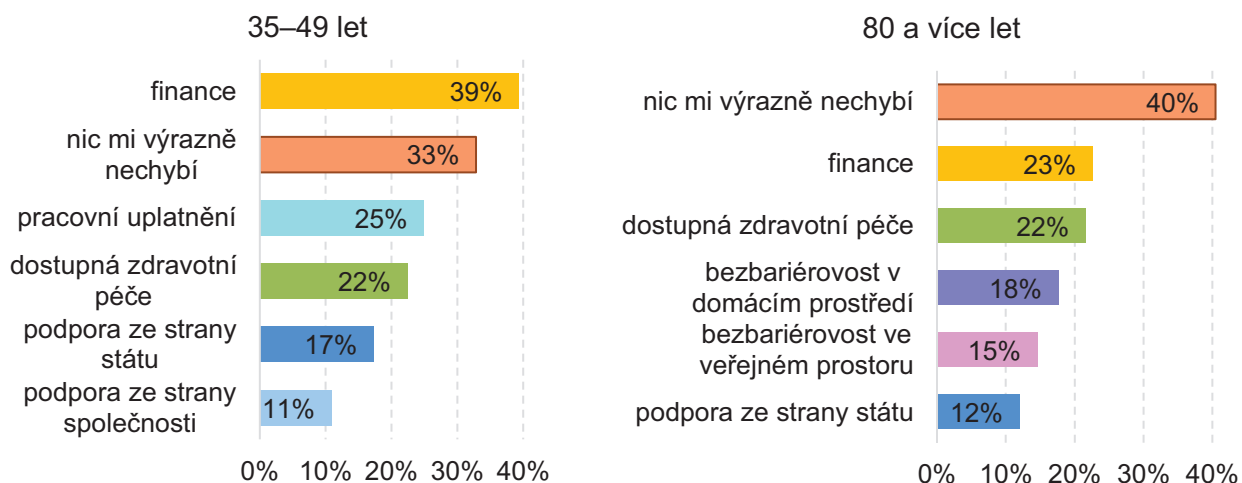
Lidem s postižením chybí také věci mimo okruh uvedených možností (kategorie „ostatní“). Zde se objevovaly otevřené odpovědi v široké škále jako například zkrácený pracovní úvazek, dostupnější speciální výživa, tlumočník, nezávislost na ostatních, vyhrazené parkovací místo nebo polohovatelná postel.

Graf 27. Osoby se zdravotním postižením podle toho, co jim chybí

Potřeby osob se zdravotním postižením se v různých věkových skupinách liší. To může být ovlivněno i odlišnými ambicemi a očekáváními. Zatímco osoby v produktivním věku mezi 35 až 49 lety pocítují palčivěji nedostatek peněz (finance chybí 39 %) a odpovídající pracovní uplatnění postrádá čtvrtina z nich, starším lidem nad 80 let výrazněji chybí bezbariérovost v domácím prostředí (18 %) i ve veřejném prostoru (15 %) jako jsou ulice, obchody, úřady apod. Dostupná zdravotní péče nebo vhodná léčba či rehabilitace chybí oběma těmto skupinám stejnou měrou, přičemž se může jednat spíše o dostupnost dopravní a časovou než faktickou. Mezi seniory najdeme více osob se zdravotním postižením, které uvádějí, že jim nic výrazně nechybí. Toto uvádělo 45 % osob ve věku mezi 65 až 79 lety oproti 32 % mladých lidí s postižením ve skupině 15 až 34letých. Finance byly ve všech věkových skupinách nejčastěji uváděny jako chybějící faktor, což může být dáno předpokladem, že při dostatečném finančním zajištění by bylo možné si zaplatit lepší sociální služby, nejmodernější pomůcky i bezbariérové úpravy bytu. Mezi lidmi staršími 80 let je podíl těch, kteří uvádějí, že jim finance vzhledem ke zdravotnímu postižení chybí, o 17 procentních bodů menší, než mezi lidmi s postižením ve středním věku 35 až 49 let.

Graf 28. Osoby se zdravotním postižením podle toho, co jim chybí ve věku 35–49 let a 80 a více let

Shrnutí

Mezi obyvateli ČR je zhruba **13 % (1 152 tisíc) osob se zdravotním postižením**. Jedná se o osoby, které jsou kvůli svým zdravotním problémům dlouhodobě omezeni v běžných činnostech, případně jejich zdravotní stav jako dlouhodobě nepříznivý posoudil lékař při rozhodnutí o přiznání nějaké sociální podpory (invalidní důchod, příspěvek na péči apod.).

Zhruba **40 % z nich uvedlo, že se kvůli zdravotním problémům cítí vážně omezeni** a 60 % že jsou omezeni, ale ne vážně. Vážné omezení častěji udávají osoby, jejichž zdravotní stav jako dlouhodobě nepříznivý posoudil lékař při rozhodnutí o přiznání nějaké sociální podpory.

Mezi osobami se zdravotním postižením mírně **převažují ženy** (56 %). Tato převaha je dána vyšším zastoupením osob se zdravotním postižením ve starších věkových skupinách, kde ženy převládají. **Více než polovinu osob se zdravotním postižením tvoří lidé starší 65 let.**

S věkem se zastoupení osob se zdravotním postižením v populaci zvyšuje, mezi 65 až 79letými tvoří čtvrtinu a mezi seniory nad 80 let je už osobou se zdravotním postižením každý druhý (56 %).

Osoby se zdravotním postižením jsou z jedné čtvrtiny ovdovělé. V mladším věku zůstávají **častěji svobodné**. Dosahují **častěji nižšího vzdělání**, než je tomu u celkové populace. Dvě třetiny z nich nemají maturitu.

Pracuje 19 % (215 tisíc) osob se zdravotním postižením. Většina (59 %) osob se zdravotním postižením pobírá starobní důchod a nepracuje. Téměř třetina osob se zdravotním postižením jsou příjemci invalidního důchodu, z nichž pracuje každý třetí.

Zdravotní postižení se nejčastěji, u 830 tisíc osob, projevuje v pohybové oblasti. Více než 80 % těchto lidí má potíže se základními úkony, jako je kleknout si, vyjít schody nebo vydržet delší dobu stát.

Příčinou zdravotního postižení je ze tří čtvrtin onemocnění vzniklé v průběhu života, 9 % postižení je způsobeno vrozenou vadou, 7 % úrazem a zbylých 9 % vzniklo kombinací výše uvedených příčin. Struktura příčin se ovšem liší podle věku. U starších stále větší roli hrají vzniklá onemocnění, zatímco u osob mezi 30 až 49 lety je příčinou jejich postižení z 23 % vrozená vada a z 11 % úraz.

Kompenzační pomůcky používá 54 % osob se zdravotním postižením. Z těch, kteří je nevyužívají, by ale 7 % osob pomůcku potřebovalo, jen ji z různých důvodů nemá. Také 30 % osob, které pomůcky využívají, by potřebovalo pomůcku další nebo jinou. Celkem tak chybí kompenzační pomůcky 220 tisícům (19 %) osob se zdravotním postižením.

Podobně i **pomoc druhé osoby využívá 52 % osob se zdravotním postižením**. Také pro 15 % z nich není poskytovaná pomoc dostatečná a pomoci by potřebovali více. Pomoc chybí také 5 % z těch, kterým se zatím žádná nedostává. Celkově tak pomoc chybí 117 tisícům (10 %) osob se zdravotním postižením.

Nejčastěji (z 96 %) lidem se zdravotním postižením pomáhají jejich příbuzní, většinou bydlící s osobou se zdravotním postižením ve společné domácnosti.

Co osobám se zdravotním postižením činí **největší potíže, je možnost dopravit se, kam potřebují, a nakupovat**. Ne tak vážné potíže, ale zato častější, mají s vykonáváním běžných domácích prací.

Nejvýznamněji jsou tito lidé **omezeni v možnosti věnovat se svým zálibám a koníčkům a najít a udržet si zaměstnání**, což trápí především mladší osoby. Jako značně omezené vnímají kvůli zdravotním problémům také své možnosti navazovat a udržovat vztahy s druhými a rodinou a zapojovat se do společenských aktivit.

Téměř 40 % osob se zdravotním postižením uvedlo, že jim v životě vzhledem k jejich zdravotnímu postižení nic výrazně nechybí. Pokud se ovšem lidé vyjádřili, co jim **v životě chybí, nejčastěji to byly finance (31 %), dostupná zdravotní péče či vhodná léčba (23 %) a podpora a vstřícnost ze strany státu (13 %)**. U mladších osob mezi 30 a 49 lety to často bylo pracovní uplatnění (25 %) a naopak osobám nad 75 let chybí bezbariérovost, ať už v domácím prostředí (15 %) či veřejném prostoru (13 %).

1.1 Osoby se zdravotním postižením podle pohlaví a věku

věková skupina	Počet v tis.			Podíl na populaci (%) ¹⁾			Struktura podle pohlaví (%)			Struktura podle věku (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
celkem	1 151,9	510,9	641,0	13,2	12,0	14,4	100,0	44,4	55,6	100,0	100,0	100,0
15–34 let	64,6	35,6	29,0	2,8	3,0	2,6	100,0	55,1	44,9	5,6	7,0	4,5
35–49 let	136,6	64,5	72,1	5,7	5,4	5,9	100,0	47,2	52,8	11,9	12,6	11,2
50–64 let	313,6	154,7	158,9	15,8	15,6	16,0	100,0	49,3	50,7	27,2	30,3	24,8
65–79 let	415,9	191,7	224,3	25,6	25,8	25,5	100,0	46,1	53,9	36,1	37,5	35,0
80 a více let	221,2	64,4	156,7	56,4	44,1	63,8	100,0	29,1	70,8	19,2	12,6	24,4

¹⁾ Podíl z celkového počtu osob v dané socio-demografické skupině žijících v soukromých domácnostech

1.2 Osoby se zdravotním postižením s vážným omezením a lékařským posouzením podle věku

	Počet v tis.			Podíl na populaci (%) ¹⁾			Struktura (%)			Struktura podle věku (%)		
	celkem	z toho		celkem	z toho		celkem	z toho		celkem	z toho	
		vážně omezen	lékařské posouzení ²⁾		vážně omezen	lékařské posouzení ²⁾		vážně omezen	lékařské posouzení ²⁾		vážně omezen	lékařské posouzení ²⁾
celkem	1 151,9	447,0	644,0	13,2	5,1	7,4	100,0	38,8	55,9	100,0	100,0	100,0
15–34 let	64,6	32,4	50,3	2,8	1,4	2,2	100,0	50,2	77,9	5,6	7,2	7,8
35–49 let	136,6	52,7	106,4	5,7	2,2	4,4	100,0	38,6	77,9	11,9	11,8	16,5
50–64 let	313,6	116,0	234,0	15,8	5,8	11,8	100,0	37,0	74,6	27,2	26,0	36,3
65–79 let	415,9	137,7	139,0	25,6	8,5	8,6	100,0	33,1	33,4	36,1	30,8	21,6
80 a více let	221,2	108,2	114,3	56,4	27,6	29,2	100,0	48,9	51,7	19,2	24,2	17,7

¹⁾ Podíl z celkového počtu osob v dané socio-demografické skupině žijících v soukromých domácnostech

²⁾ Přiznaný invalidní důchod nebo příspěvek na péči nebo příspěvek na mobilitu nebo status osoby se zdravotním postižením nebo průkaz osoby se zdravotním postižením

1.3 Osoby se zdravotním postižením podle rodinného stavu, pohlaví a věku

rodinný stav	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
svobodný/á	160,0	98,5	61,5	60,1	50,5	33,1	14,7	1,6
ženatý/vdaná	546,3	292,8	253,5	3,6	57,4	185,9	238,4	61,0
rozvedený/á	159,2	67,1	92,1	0,4	26,5	77,8	44,2	10,3
ovdovělý/á	286,5	52,5	233,9	0,5	2,4	16,9	118,5	148,2
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
svobodný/á	13,9	19,3	9,6	93,0	37,0	10,6	3,5	0,7
ženatý/vdaná	47,4	57,3	39,5	5,6	42,0	59,3	57,3	27,6
rozvedený/á	13,8	13,1	14,4	0,6	19,4	24,8	10,6	4,7
ovdovělý/á	24,9	10,3	36,5	0,8	1,8	5,4	28,5	67,0
struktura osob v populaci celkem (%)								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
svobodný/á	28,6	33,5	23,9	78,4	21,6	5,8	2,4	1,0
ženatý/vdaná	52,0	53,6	50,5	20,2	62,8	70,2	63,1	35,0
rozvedený/á	11,0	9,2	12,8	1,3	14,7	19,4	10,9	4,0
ovdovělý/á	8,4	3,7	12,8	0,1	0,8	4,6	23,5	59,9

1.4 Osoby se zdravotním postižením podle nejvyššího dosaženého vzdělání, pohlaví a věku

nejvyšší dosažené vzdělání	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
základní včetně bez vzdělání	269,7	76,7	193,0	30,8	29,1	50,8	84,3	74,7
střední bez maturity	509,2	279,3	229,8	18,2	64,7	172,1	183,4	70,8
střední s maturitou	287,0	112,1	174,9	11,7	34,2	74,4	111,5	55,2
vyšší odborné a vysokoškolské	86,0	42,8	43,2	3,9	8,6	16,4	36,7	20,5
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
základní včetně bez vzdělání	23,4	15,0	30,1	47,7	21,3	16,2	20,3	33,8
střední bez maturity	44,2	54,7	35,9	28,2	47,4	54,9	44,1	32,0
střední s maturitou	24,9	21,9	27,3	18,1	25,0	23,7	26,8	25,0
vyšší odborné a vysokoškolské	7,5	8,4	6,7	6,0	6,3	5,2	8,8	9,3
struktura osob v populaci celkem (%)								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
základní včetně bez vzdělání	13,7	10,7	16,6	23,4	5,1	8,0	15,8	29,3
střední bez maturity	33,3	40,3	26,7	19,5	35,7	42,5	38,2	33,2
střední s maturitou	34,3	30,9	37,5	35,5	36,3	32,9	33,1	26,0
vyšší odborné a vysokoškolské	18,7	18,2	19,2	21,5	22,9	16,6	12,9	11,5

1.5 Osoby se zdravotním postižením podle ekonomické aktivity, pohlaví a věku

ekonomická aktivita a důchod	celkem	pohlaví		z toho věková skupina 20–64 let		
		muži	ženy	20–49 let	50–64 let	20–64 let celkem
absolutní počet v tis.						
celkem	1 151,9	510,9	641,0	195,0	313,6	508,7
pracující	214,5	111,5	103,0	90,1	112,7	202,8
v tom:						
pracující (nemá žádný důchod)	75,1	40,7	34,4	36,6	37,0	73,6
pracující starobní důchodce	15,4	8,9	6,5	x	5,9	5,9
pracující invalidní důchodce	124,0	61,9	62,2	53,5	69,8	123,3
nepracující	937,4	399,4	538,0	104,9	201,0	305,9
v tom:						
nepracující starobní důchodce	673,4	265,3	408,0	x	51,1	51,1
nepracující invalidní důchodce	237,9	122,5	115,4	93,7	139,0	232,7
jiné*	26,1	11,5	14,6	11,2	10,8	22,1
struktura v %						
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
pracující	18,6	21,8	16,1	46,2	35,9	39,9
v tom:						
pracující (nemá žádný důchod)	6,5	8,0	5,4	18,8	11,8	14,5
pracující starobní důchodce	1,3	1,7	1,0	x	1,9	1,2
pracující invalidní důchodce	10,8	12,1	9,7	27,4	22,3	24,2
nepracující	81,4	78,2	83,9	53,8	64,1	60,1
v tom:						
nepracující starobní důchodce	58,5	51,9	63,7	x	16,3	10,0
nepracující invalidní důchodce	20,7	24,0	18,0	48,1	44,3	45,7
jiné*	2,3	2,3	2,3	5,7	3,4	4,3
struktura osob v populaci celkem (%)						
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
pracující	58,4	65,6	51,6	82,1	72,2	78,9
v tom:						
pracující (nemá žádný důchod)	54,6	61,8	47,8	80,9	64,5	75,7
pracující starobní důchodce	2,5	2,5	2,5	x	4,5	1,4
pracující invalidní důchodce	1,3	1,4	1,3	1,2	3,2	1,9
nepracující	41,6	34,4	48,4	17,9	27,8	21,1
v tom:						
nepracující starobní důchodce	25,5	21,6	29,2	x	17,9	5,7
nepracující invalidní důchodce	2,5	2,7	2,3	2,1	6,3	3,5
jiné*	13,6	10,1	16,8	15,8	3,6	11,9

* studenti, osoby na RD, nezaměstnaní

1.6 Osoby se zdravotním postižením podle složení domácnosti a pohlaví

počet osob v domácnosti	s kým žije osoba se zdravotním postižením	celkem	pohlaví	
			muži	ženy
absolutní počet v tis.				
celkem		1 151,9	510,9	641,0
domácnost jednotlivce	sám/sama	337,8	109,6	228,1
dvě osoby v domácnosti	s partnerem	410,5	224,9	185,7
	s jinou osobou	112,6	41,7	70,9
tři a více osob v domácnosti	s partnerem a další osobou	173,6	89,0	84,6
	s jinými osobami	117,4	45,6	71,8
struktura v %				
celkem		100,0	100,0	100,0
domácnost jednotlivce	sám/sama	29,3	21,5	35,6
dvě osoby v domácnosti	s partnerem	35,6	44,0	29,0
	s jinou osobou	9,8	8,2	11,1
tři a více osob v domácnosti	s partnerem a další osobou	15,1	17,4	13,2
	s jinými osobami	10,2	8,9	11,2

1.7 Osoby se zdravotním postižením podle složení domácnosti a věku

počet osob v domácnosti	s kým žije osoba se zdravotním postižením	celkem	věková skupina				
			15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.							
celkem		1 151,9	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
domácnost jednotlivce	sám/sama	337,8	5,6	18,6	66,1	133,6	113,9
dvě osoby v domácnosti	s partnerem	410,5	2,2	14,6	127,6	211,4	54,7
	s jinou osobou	112,6	9,7	21,5	30,7	27,5	23,2
tři a více osob v domácnosti	s partnerem a další osobou	173,6	8,0	54,7	74,7	31,7	4,5
	s jinými osobami	117,4	38,9	27,2	14,6	11,8	24,9
struktura v %							
celkem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
domácnost jednotlivce	sám/sama	29,3	8,7	13,6	21,1	32,1	51,5
dvě osoby v domácnosti	s partnerem	35,6	3,4	10,7	40,7	50,8	24,7
	s jinou osobou	9,8	15,0	15,7	9,8	6,6	10,5
tři a více osob v domácnosti	s partnerem a další osobou	15,1	12,4	40,0	23,8	7,6	2,0
	s jinými osobami	10,2	60,2	19,9	4,7	2,8	11,3

2.1 Osoby se zdravotním postižením podle jeho posouzení, pohlaví a věku

posouzení zdravotního postižení	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
pouze subjektivní	508,0	222,7	285,3	14,2	30,2	79,7	277,0	106,9
lékařské i subjektivní	617,0	275,0	342,0	47,0	101,1	220,3	135,4	113,2
pouze lékařské	27,0	13,2	13,8	3,3	5,3	13,7	3,6	1,1
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
pouze subjektivní	44,1	43,6	44,5	22,0	22,1	25,4	66,6	48,3
lékařské i subjektivní	53,6	53,8	53,4	72,8	74,0	70,2	32,6	51,2
pouze lékařské	2,3	2,6	2,2	5,1	3,9	4,4	0,9	0,5

Poznámka: Lékařské posouzení – invalidní důchod nebo příspěvek na péči nebo příspěvek na mobilitu nebo status osoby se zdravotním postižením nebo průkaz osoby se zdravotním postižením

2.2 Osoby se zdravotním postižením podle jeho posouzení a subjektivního vnímání omezení

posouzení zdravotního postižení	celkem	subjektivní vnímání omezení		
		omezen vážně	omezen, ale ne vážně	neomezen
absolutní počet v tis.				
celkem	1 151,9	447,0	677,9	27,0
pouze subjektivní	508,0	95,3	412,6	X
lékařské i subjektivní	617,0	351,7	265,3	X
pouze lékařské	27,0	X	X	27,0
struktura v %				
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0
pouze subjektivní	44,1	21,3	60,9	X
lékařské i subjektivní	53,6	78,7	39,1	X
pouze lékařské	2,3	X	X	100,0

Poznámka: Lékařské posouzení – invalidní důchod nebo příspěvek na péči nebo příspěvek na mobilitu nebo status osoby se zdravotním postižením nebo průkaz osoby se zdravotním postižením

2.3 Osoby se zdravotním postižením podle subjektivního vnímání omezení, pohlaví a věku

subjektivní vnímání omezení	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
omezen vážně	447,0	195,4	251,6	32,4	52,7	116,0	137,7	108,2
omezen, ale ne vážně	677,9	302,3	375,6	28,8	78,6	183,9	274,6	111,9
neomezen	27,0	13,2	13,8	3,3	5,3	13,7	3,6	1,1
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
omezen vážně	38,8	38,2	39,3	50,2	38,6	37,0	33,1	48,9
omezen, ale ne vážně	58,9	59,2	58,6	44,6	57,5	58,6	66,0	50,6
neomezen	2,3	2,6	2,2	5,1	3,9	4,4	0,9	0,5

2.4 Osoby se zdravotním postižením podle oblasti postižení, pohlaví a věku

oblast postižení	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem*	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
pohybová, tělesná	830,5	350,6	480,0	34,4	75,2	224,9	307,4	188,7
zraková	252,4	96,0	156,4	10,0	16,7	47,3	98,9	79,5
sluchová	134,9	54,3	80,6	4,6	6,8	13,3	41,0	69,1
mentální, duševní, poruchy chování	172,3	79,5	92,8	29,6	40,4	46,0	28,5	27,8
vnitřní orgány, kůže	468,0	207,4	260,6	18,0	46,2	122,9	196,6	84,3
hlasová, řečová	66,9	38,3	28,6	15,4	10,8	16,1	17,2	7,4
struktura v %								
celkem*	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
pohybová, tělesná	72,1	68,6	74,9	53,3	55,1	71,7	73,9	85,3
zraková	21,9	18,8	24,4	15,5	12,2	15,1	23,8	35,9
sluchová	11,7	10,6	12,6	7,1	5,0	4,2	9,9	31,2
mentální, duševní, poruchy chování	15,0	15,6	14,5	45,8	29,6	14,7	6,9	12,6
vnitřní orgány, kůže	40,6	40,6	40,7	27,9	33,8	39,2	47,3	38,1
hlasová, řečová	5,8	7,5	4,5	23,8	7,9	5,1	4,1	3,3

* u jedné osoby se může postižení projevovat ve více oblastech zároveň, nejedná se tedy o součet za jednotlivé oblasti

2.5 Osoby se zdravotním postižením podle výlučné oblasti postižení, pohlaví a věku

v tis.

oblast postižení	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
projevy pouze v jedné oblasti								
projevy v jedné oblasti celkem	637,3	298,6	338,7	40,4	93,5	201,5	221,9	80,0
pohybová, tělesná	381,9	170,4	211,5	14,5	44,4	127,9	137,7	57,4
zraková	26,0	12,1	14,0	1,6	3,2	6,6	10,0	4,6
sluchová	13,1	5,9	7,1	0,4	1,8	2,0	3,5	5,4
mentální, duševní, poruchy chování	50,8	25,9	24,8	10,9	19,7	13,3	4,0	3,0
vnitřní orgány, kůže	163,3	82,9	80,4	12,6	23,7	51,4	65,8	9,7
hlasová, řečová	2,2	1,4	0,8	0,5	0,8	0,2	0,8	0,0
projevy ve dvou oblastech								
projevy ve dvou oblastech celkem	327,6	138,6	188,9	11,1	31,1	78,7	131,7	75,0
pohybová, tělesná + zraková	65,5	24,3	41,2	1,6	3,9	12,5	27,3	20,2
pohybová, tělesná + sluchová	22,1	7,4	14,6	0,0	0,2	1,2	6,3	14,3
pohybová, tělesná + mentální, duševní	28,5	12,3	16,2	4,2	4,4	8,8	6,1	4,9
pohybová, tělesná + vnitřní orgány, kůže	146,0	63,1	82,9	0,6	11,7	41,1	66,6	25,9
zraková + vnitřní orgány, kůže	20,1	9,4	10,7	0,1	1,0	4,6	12,3	2,1
zraková + sluchová	6,0	2,4	3,6	0,0	0,9	0,0	2,2	2,9
ostatní kombinace 2 oblastí	39,5	19,8	19,7	4,6	9,0	10,4	10,9	4,6
projevy ve třech oblastech								
projevy ve třech oblastech celkem	131,1	51,9	79,2	6,7	8,6	25,1	47,5	43,1
pohybová, tělesná + zraková + sluchová	21,6	6,4	15,3	0,0	0,4	1,9	7,5	11,8
pohybová, tělesná + zraková + vnitřní orgány, kůže	46,8	14,9	31,8	0,3	0,9	8,8	23,6	13,1
pohybová, tělesná + sluchová + vnitřní orgány, kůže	14,7	7,4	7,3	0,0	0,2	1,7	5,4	7,4
pohybová, tělesná + vnitřní orgány, kůže + mentální, duševní	10,6	3,6	7,0	0,8	1,1	3,4	3,3	2,1
pohybová, tělesná + mentální, duševní + hlasová, řečová	12,6	6,8	5,9	3,5	2,6	3,5	1,3	1,7
ostatní kombinace 3 oblastí	24,7	12,8	11,9	2,2	3,4	5,8	6,3	7,0
projevy ve čtyřech a více oblastech								
projevy ve čtyřech a více oblastech celkem	55,9	21,7	34,2	6,3	3,4	8,3	14,9	23,0

2.5 Osoby se zdravotním postižením podle výlučné oblasti postižení, pohlaví a věku

v %

dokončení

oblast postižení	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
projevy pouze v jedné oblasti								
projevy v jedné oblasti celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
pohybová, tělesná	59,9	57,1	62,4	35,9	47,5	63,5	62,1	71,8
zraková	4,1	4,1	4,1	4,0	3,4	3,3	4,5	5,8
sluchová	2,1	2,0	2,1	1,0	1,9	1,0	1,6	6,8
mentální, duševní, poruchy chování	8,0	8,7	7,3	27,0	21,1	6,6	1,8	3,8
vnitřní orgány, kůže	25,6	27,8	23,7	31,2	25,3	25,5	29,7	12,1
hlasová, řečová	0,3	0,5	0,2	1,2	0,9	0,1	0,4	0,0
projevy ve dvou oblastech								
projevy ve dvou oblastech celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
pohybová, tělesná + zraková	20,0	17,5	21,8	14,4	12,5	15,9	20,7	26,9
pohybová, tělesná + sluchová	6,7	5,3	7,7	0,0	0,6	1,5	4,8	19,1
pohybová, tělesná + mentální, duševní	8,7	8,9	8,6	37,8	14,1	11,2	4,6	6,5
pohybová, tělesná + vnitřní orgány, kůže	44,6	45,5	43,9	5,4	37,6	52,2	50,6	34,5
zraková + vnitřní orgány, kůže	6,1	6,8	5,7	0,9	3,2	5,8	9,3	2,8
zraková + sluchová	1,8	1,7	1,9	0,0	2,9	0,0	1,7	3,9
ostatní kombinace 2 oblastí	12,1	14,3	10,4	41,4	28,9	13,2	8,3	6,1
projevy ve třech oblastech								
projevy ve třech oblastech celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
pohybová, tělesná + zraková + sluchová	16,5	12,3	19,3	0,0	4,7	7,6	15,8	27,4
pohybová, tělesná + zraková + vnitřní orgány, kůže	35,7	28,7	40,2	4,5	10,5	35,1	49,7	30,4
pohybová, tělesná + sluchová + vnitřní orgány, kůže	11,2	14,3	9,2	0,0	2,3	6,8	11,4	17,2
pohybová, tělesná + vnitřní orgány, kůže + mentální, duševní	8,1	6,9	8,8	11,9	12,8	13,5	6,9	4,9
pohybová, tělesná + mentální, duševní + hlasová, řečová	9,6	13,1	7,4	52,2	30,2	13,9	2,7	3,9
ostatní kombinace 3 oblastí	18,8	24,7	15,0	32,8	39,5	23,1	13,3	16,2
projevy ve čtyřech a více oblastech								
Projevy ve čtyřech a více oblastech celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Pozn.: každá osoba se zdravotním postižením je zde uvedena právě v jedné kategorii

2.6 Osoby se zdravotním postižením podle oblasti postižení a subjektivního vnímání omezení

oblast postižení	celkem (abs. v tis.)	subjektivní vnímání omezení v %			
		celkem	omezen vážně	omezen, ale ne vážně	neomezen
celkem	1 151,9	100,0	38,8	58,9	2,3
postižení v jedné oblasti	637,3	100,0	28,5	68,2	3,4
pohybová, tělesná	381,9	100,0	30,8	66,2	3,0
zraková	26,0	100,0	35,8	61,1	3,1
sluchová	13,1	100,0	7,4	92,6	0,0
mentální, duševní, poruchy chování	50,8	100,0	43,6	51,3	5,1
vnitřní orgány, kůže	163,3	100,0	18,8	77,1	4,1
hlasová, řečová	2,2	100,0	31,2	68,8	0,0
postižení ve více oblastech	514,6	100,0	51,6	47,3	1,1

Pozn.: každá osoba se zdravotním postižením je zde uvedena právě v jedné kategorii

2.7 Osoby se zdravotním postižením podle příčiny postižení, pohlaví a věku

příčina postižení	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
vrozená vada	98,9	46,9	52,1	33,1	28,0	20,9	13,2	3,7
onemocnění	866,1	371,5	494,6	20,4	81,5	227,9	347,3	189,0
úraz	77,4	47,0	30,4	4,9	14,7	31,8	20,0	6,0
kombinace více příčin	109,5	45,6	63,9	6,1	12,4	33,0	35,5	22,4
v tom:								
vrozená vada + onemocnění	52,8	20,8	32,0	6,1	8,6	14,0	15,3	8,8
vrozená vada + úraz	2,4	1,6	0,8	0,0	0,0	1,1	0,9	0,4
onemocnění + úraz	51,2	22,0	29,1	0,0	2,9	16,8	18,7	12,7
vrozená vada + onemocnění + úraz	3,2	1,2	2,0	0,0	0,9	1,1	0,6	0,6
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
vrozená vada	8,6	9,2	8,1	51,2	20,5	6,7	3,2	1,7
onemocnění	75,2	72,7	77,2	31,6	59,7	72,7	83,5	85,4
úraz	6,7	9,2	4,7	7,6	10,8	10,1	4,8	2,7
kombinace více příčin	9,5	8,9	10,0	9,4	9,1	10,5	8,5	10,1
v tom:								
vrozená vada + onemocnění	4,6	4,1	5,0	9,4	6,3	4,5	3,7	4,0
vrozená vada + úraz	0,2	0,3	0,1	0,0	0,0	0,4	0,2	0,2
onemocnění + úraz	4,4	4,3	4,5	0,0	2,1	5,4	4,5	5,7
vrozená vada + onemocnění + úraz	0,3	0,2	0,3	0,0	0,7	0,4	0,1	0,3

2.8 Osoby se zdravotním postižením podle příčiny postižení a oblasti postižení

oblast postižení	celkem (abs. v tis.)	příčina postižení v %				
		celkem	vrozená vada	onemocnění	úraz	kombinace více příčin
pohybová, tělesná	830,5	100,0	7,3	77,3	11,7	3,8
zraková	252,4	100,0	12,0	82,8	3,5	1,8
sluchová	134,9	100,0	8,8	88,6	2,2	0,5
mentální, duševní, poruchy chování	172,3	100,0	26,9	64,8	5,9	2,4
vnitřní orgány, kůže	468,0	100,0	6,6	90,7	1,1	1,6
hlasová, řečová	66,9	100,0	34,0	56,0	9,8	0,3

3.1 Osoby se zdravotním postižením v pohybové oblasti podle potíží s pohybovými činnostmi

pohybové činnosti	celkem	míra potíží			
		žádné potíže	určité potíže	velké potíže	aktivity vůbec není schopen(-na)
absolutní počet v tis.					
vyržet stát delší dobu, např. 20 minut	830,5	138,4	378,4	203,4	110,4
ujít 500 metrů po rovině	830,5	212,5	316,5	169,2	132,3
vyjít a sejít řadu schodů (jedno patro)	830,5	140,6	358,5	222,0	109,5
sehnout se nebo si kleknout a opět vstát	830,5	119,4	346,0	245,1	120,0
vstát z postele nebo ze židle, lehnout si do postele, sednout si na židli	830,5	231,9	403,8	163,5	31,3
zvednout břemeno (např. 2 litrovou láhev) ze země do úrovně očí	830,5	242,4	317,5	160,3	110,4
prsty uchopit a manipulovat s malými předměty jako je např. pero nebo mince	830,5	509,1	220,5	78,2	22,8
struktura v %					
vyržet stát delší dobu, např. 20 minut	100,0	16,7	45,6	24,5	13,3
ujít 500 metrů po rovině	100,0	25,6	38,1	20,4	15,9
vyjít a sejít řadu schodů (jedno patro)	100,0	16,9	43,2	26,7	13,2
sehnout se nebo si kleknout a opět vstát	100,0	14,4	41,7	29,5	14,4
vstát z postele nebo ze židle, lehnout si do postele, sednout si na židli	100,0	27,9	48,6	19,7	3,8
zvednout břemeno (např. 2 litrovou láhev) ze země do úrovně očí	100,0	29,2	38,2	19,3	13,3
prsty uchopit a manipulovat s malými předměty jako je např. pero nebo mince	100,0	61,3	26,6	9,4	2,7

3.2 Osoby se zdravotním postižením ve zrakové oblasti podle potíží s viděním

	celkem	míra potíží			
		žádné potíže	určité potíže	velké potíže	nevidomý(-á) nebo nevidí téměř nic
absolutní počet v tis.					
zřetelně vidět novinový text	252,4	54,4	135,5	48,5	13,9
rozpoznat známého přes ulici	252,4	65,6	129,8	43,1	13,9
struktura v %					
zřetelně vidět novinový text	100,0	21,6	53,7	19,2	5,5
rozpoznat známého přes ulici	100,0	26,0	51,4	17,1	5,5

3.3 Osoby se zdravotním postižením ve sluchové oblasti podle potíží se sluchem při rozhovoru

	celkem	míra potíží			
		žádné potíže	určité potíže	velké potíže	neslyšící nebo neslyší téměř nic
absolutní počet v tis.					
rozhovor v tiché místnosti	134,9	26,2	78,3	24,0	6,4
rozhovor v hlučnější místnosti	134,9	2,9	67,8	57,8	6,4
struktura v %					
rozhovor v tiché místnosti	100,0	19,4	58,0	17,8	4,7
rozhovor v hlučnější místnosti	100,0	2,1	50,3	42,8	4,7

3.4 Osoby se zdravotním postižením v oblasti mentální nebo duševní podle potíží s pamětí a soustředěním

	celkem	míra potíží			
		žádné potíže	určité potíže	velké potíže	pamatovat si nebo soustředit se není schopen(-na)
absolutní počet v tis.					
potíže s pamětí	172,3	24,9	73,3	51,8	22,2
potíže s přemýšlením a soustředěním při běžných činnostech	172,3	25,1	73,2	51,0	23,0
potíže s přemýšlením a soustředěním při náročnějších činnostech	172,3	11,9	50,6	64,3	45,5
struktura v %					
potíže s pamětí	100,0	14,5	42,5	30,1	12,9
potíže s přemýšlením a soustředěním při běžných činnostech	100,0	14,6	42,5	29,6	13,3
potíže s přemýšlením a soustředěním při náročnějších činnostech	100,0	6,9	29,3	37,3	26,4

3.5 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence bolesti, pohlaví a věku

frekvence bolesti	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
(téměř) nikdy	193,0	102,7	90,2	27,3	36,9	46,2	62,2	20,4
občas	470,7	223,1	247,7	21,2	52,7	133,7	185,7	77,4
často	300,4	119,0	181,5	10,4	29,3	82,8	102,8	75,1
(téměř) každý den	187,8	66,1	121,7	5,6	17,7	50,9	65,2	48,3
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
(téměř) nikdy	16,8	20,1	14,1	42,3	27,0	14,7	15,0	9,2
občas	40,9	43,7	38,6	32,8	38,6	42,6	44,7	35,0
často	26,1	23,3	28,3	16,1	21,4	26,4	24,7	34,0
(téměř) každý den	16,3	12,9	19,0	8,7	13,0	16,2	15,7	21,8

3.6 Osoby se zdravotním postižením podle potíží* způsobených bolestí, podle pohlaví a věku

potíže způsobené bolestí	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
žádné potíže	297,5	152,9	144,6	31,7	48,7	79,3	106,0	31,9
určité potíže	565,6	248,8	316,8	18,6	63,4	166,1	219,3	98,2
velké potíže	223,7	84,1	139,5	6,2	20,3	59,7	75,3	62,1
činnosti není schopen(-na) vykonávat	65,2	25,0	40,1	8,1	4,2	8,6	15,3	29,0
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
žádné potíže	25,8	29,9	22,6	49,1	35,7	25,3	25,5	14,4
určité potíže	49,1	48,7	49,4	28,8	46,4	53,0	52,7	44,4
velké potíže	19,4	16,5	21,8	9,6	14,9	19,0	18,1	28,1
činnosti není schopen(-na) vykonávat	5,7	4,9	6,3	12,5	3,1	2,7	3,7	13,1

* potíže s vykonáváním běžných každodenních činností

3.7 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence bolesti a potíží* způsobených bolestí

potíže způsobené bolestí	celkem	frekvence bolesti			
		(téměř) nikdy	občas	často	(téměř) každý den
absolutní počet v tis.					
celkem	1 151,9	193,0	470,7	300,4	187,8
žádné potíže	297,5	193,0	94,2	5,8	4,4
určité potíže	565,6	x	339,8	170,3	55,5
velké potíže	223,7	x	25,6	107,4	90,7
činnosti není schopen(-na) vykonávat	65,2	x	11,1	16,9	37,2
struktura v %					
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
žádné potíže	25,8	100,0	20,0	1,9	2,3
určité potíže	49,1	x	72,2	56,7	29,6
velké potíže	19,4	x	5,4	35,8	48,3
činnosti není schopen(-na) vykonávat	5,7	x	2,4	5,6	19,8

* potíže s vykonáváním běžných každodenních činností

3.8 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence bolesti a oblasti postižení

oblast postižení	celkem	frekvence bolesti			
		(téměř) nikdy	občas	často	(téměř) každý den
absolutní počet v tis.					
celkem	1 151,9	193,0	470,7	300,4	187,8
postižení pouze v jedné oblasti	637,3	135,3	281,7	150,6	69,7
pohybová, tělesná	381,9	21,3	175,9	122,6	62,1
zraková	26,0	15,3	9,0	1,6	0,1
sluchová	13,1	9,6	3,3	0,2	0,0
mentální, duševní, poruchy chování	50,8	27,3	17,6	4,9	1,1
vnitřní orgány, kůže	163,3	60,2	75,7	21,1	6,4
hlasová, řečová	2,2	1,7	0,3	0,2	0,0
postižení ve více oblastech	514,6	57,7	189,0	149,9	118,1
struktura v %					
celkem	100,0	16,8	40,9	26,1	16,3
postižení pouze v jedné oblasti	100,0	21,2	44,2	23,6	10,9
pohybová, tělesná	100,0	5,6	46,1	32,1	16,3
zraková	100,0	58,8	34,6	6,2	0,4
sluchová	100,0	73,3	25,2	1,5	0,0
mentální, duševní, poruchy chování	100,0	53,7	34,6	9,6	2,2
vnitřní orgány, kůže	100,0	36,9	46,4	12,9	3,9
hlasová, řečová	100,0	77,3	13,6	9,1	0,0
postižení ve více oblastech	100,0	11,2	36,7	29,1	22,9

3.9 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence únavy nebo vyčerpání, pohlaví a věku

frekvence únavy nebo vyčerpání	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
(téměř) nikdy	96,2	54,9	41,3	11,9	18,7	22,7	33,6	9,2
občas	543,7	261,3	282,5	30,9	61,8	156,2	212,1	82,7
často	352,7	138,0	214,7	12,0	40,4	91,0	123,0	86,2
(téměř) každý den	159,3	56,7	102,6	9,8	15,6	43,8	47,2	42,9
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
(téměř) nikdy	8,4	10,7	6,4	18,4	13,7	7,2	8,1	4,2
občas	47,2	51,1	44,1	47,8	45,2	49,8	51,0	37,4
často	30,6	27,0	33,5	18,6	29,6	29,0	29,6	39,0
(téměř) každý den	13,8	11,1	16,0	15,2	11,4	14,0	11,3	19,4

3.10 Osoby se zdravotním postižením podle potíží* způsobených únavou nebo vyčerpáním, pohlaví a věku

potíže způsobené únavou nebo vyčerpáním	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
žádné potíže	220,8	118,7	102,1	19,1	35,8	62,0	81,2	22,7
určité potíže	626,4	280,9	345,5	27,9	74,0	180,2	240,7	103,6
velké potíže	234,5	83,0	151,5	10,0	22,1	59,5	77,6	65,3
činnosti není schopen(-na) vykonávat	70,2	28,3	41,9	7,5	4,7	12,0	16,4	29,6
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
žádné potíže	19,2	23,2	15,9	29,6	26,2	19,8	19,5	10,3
určité potíže	54,4	55,0	53,9	43,2	54,2	57,5	57,9	46,8
velké potíže	20,4	16,2	23,6	15,5	16,2	19,0	18,7	29,5
činnosti není schopen(-na) vykonávat	6,1	5,5	6,5	11,6	3,4	3,8	3,9	13,4

* potíže s vykonáváním běžných každodenních činností

3.11 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence únavy a potíží* způsobených únavou nebo vyčerpáním

potíže způsobené únavou nebo vyčerpáním	celkem	frekvence únavy nebo vyčerpání			
		(téměř) nikdy	občas	často	(téměř) každý den
absolutní počet v tis.					
celkem	1 151,9	96,2	543,7	352,7	159,3
žádné potíže	220,8	96,2	116,3	6,5	1,8
určité potíže	626,4	x	401,6	192,5	32,3
velké potíže	234,5	x	18,6	134,7	81,2
činnosti není schopen(-na) vykonávat	70,2	x	7,2	19,0	44,0
struktura v %					
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
žádné potíže	19,2	100,0	21,4	1,8	1,1
určité potíže	54,4	x	73,9	54,6	20,3
velké potíže	20,4	x	3,4	38,2	51,0
činnosti není schopen(-na) vykonávat	6,1	x	1,3	5,4	27,6

* potíže s vykonáváním běžných každodenních činností

3.12 Osoby se zdravotním postižením podle frekvence únavy nebo vyčerpání a oblastí postižení

oblast postižení	celkem	frekvence únavy nebo vyčerpání			
		(téměř) nikdy	občas	často	(téměř) každý den
absolutní počet v tis.					
celkem	1 151,9	96,2	543,7	352,7	159,3
postižení pouze v jedné oblasti	637,3	72,1	343,5	166,1	55,6
pohybová, tělesná	381,9	30,5	208,9	104,3	38,2
zraková	26,1	6,3	15,5	3,8	0,5
sluchová	13,1	5,7	6,8	0,5	0,0
mentální, duševní, poruchy chování	50,8	8,5	22,1	14,1	6,1
vnitřní orgány, kůže	163,3	19,8	89,5	43,1	10,8
hlasová, řečová	2,2	1,3	0,6	0,4	0,0
postižení ve více oblastech	514,6	24,1	200,3	186,5	103,7
struktura v %					
celkem	100,0	8,4	47,2	30,6	13,8
postižení pouze v jedné oblasti	100,0	11,3	53,9	26,1	8,7
pohybová, tělesná	100,0	8,0	54,7	27,3	10,0
zraková	100,0	24,1	59,4	14,6	1,9
sluchová	100,0	43,5	51,9	3,8	0,0
mentální, duševní, poruchy chování	100,0	16,7	43,5	27,8	12,0
vnitřní orgány, kůže	100,0	12,1	54,8	26,4	6,6
hlasová, řečová	100,0	59,1	27,3	18,2	0,0
postižení ve více oblastech	100,0	4,7	38,9	36,2	20,2

4.1 Osoby se zdravotním postižením podle využívání kompenzačních pomůcek, pohlaví a věku

využívání pomůcek	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
využívá celkem	623,3	241,4	381,9	26,6	45,5	130,2	239,3	181,7
v tom:								
pomůcky jsou dostačující	437,6	176,7	260,9	15,5	33,0	99,6	172,2	117,3
potřebuje více pomůcek	185,7	64,7	121,0	11,0	12,5	30,6	67,1	64,4
nevyužívá celkem	528,6	269,5	259,1	38,0	91,1	183,4	176,6	39,4
v tom:								
nepotřebuje	493,7	252,6	241,1	36,4	87,7	171,0	163,6	35,0
potřebuje pomůcky	34,8	16,9	18,0	1,6	3,4	12,4	13,0	4,5
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
využívá celkem	54,1	47,2	59,6	41,2	33,3	41,5	57,5	82,1
v tom:								
pomůcky jsou dostačující	38,0	34,6	40,7	24,0	24,2	31,8	41,4	53,0
potřebuje více pomůcek	16,1	12,7	18,9	17,0	9,2	9,8	16,1	29,1
nevyužívá celkem	45,9	52,8	40,4	58,8	66,7	58,5	42,5	17,8
v tom:								
nepotřebuje	42,9	49,4	37,6	56,3	64,2	54,5	39,3	15,8
potřebuje pomůcky	3,0	3,3	2,8	2,5	2,5	4,0	3,1	2,0

4.2 Osoby se zdravotním postižením podle využívání kompenzačních pomůcek a oblastí postižení

využívání pomůcek	celkem (alespoň jednu pomůcku)	oblast postižení kompenzovaná pomůckou			
		Pohybová tělesná	Zraková	Sluchová	Další**
absolutní počet v tis.					
celkem*	1151,9	830,5	252,4	134,9	615,7
využívá celkem	623,3	462,0	216,6	67,1	60,3
v tom:					
pomůcky jsou dostačující	437,6	334,4	185,1	54,6	46,3
potřebuje více pomůcek	185,7	127,6	31,4	12,4	14,0
nevyužívá celkem	528,6	368,5	35,8	67,9	555,4
v tom:					
nepotřebuje	493,7	339,2	30,0	43,3	540,9
potřebuje pomůcky	34,8	29,3	5,9	24,6	14,5
struktura v %					
celkem*	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
využívá celkem	54,1	55,6	85,8	49,7	9,8
v tom:					
pomůcky jsou dostačující	38,0	40,3	73,3	40,5	7,5
potřebuje více pomůcek	16,1	15,4	12,4	9,2	2,3
nevyužívá celkem	45,9	44,4	14,2	50,3	90,2
v tom:					
nepotřebuje	42,9	40,8	11,9	32,1	87,9
potřebuje pomůcky	3,0	3,5	2,3	18,2	2,4

* u jedné osoby se může postižení projevovat ve více oblastech zároveň a může používat pomůcky z více skupin

** pomůcky kompenzující postižení v oblasti mentální, duševní, vnitřních orgánů, kůže, hlasové, řečové

4.3 Osoby se zdravotním postižením využívající kompenzační pomůcky podle oblasti postižení a spokojenosti s pomůckou

oblast postižení kompenzovaná pomůckou	celkem	pomůcky kompenzují postižení			
		velmi dobře	dobře	pouze omezeně	vůbec
absolutní počet v tis.					
Pohybová, tělesná	462,0	56,3	244,5	158,4	2,8
Zraková	216,6	44,8	127,2	43,2	1,4
Sluchová	67,1	8,3	37,4	19,9	1,4
Další*	60,3	14,1	34,4	11,8	0,0
struktura v %					
Pohybová, tělesná	100,0	12,2	52,9	34,3	0,6
Zraková	100,0	20,7	58,7	19,9	0,6
Sluchová	100,0	12,4	55,7	29,7	2,1
Další*	100,0	23,4	57,0	19,6	0,0

* pomůcky kompenzující postižení v oblasti mentální, duševní, vnitřních orgánů, kůže, hlasové, řečové

4.4 Osoby se zdravotním postižením využívající kompenzační pomůcky podle oblasti postižení a cenové kategorie pomůcek

oblast postižení kompenzovaná pomůckou	celkem*	cenová kategorie		
		do 5 tis. Kč	5 tis. Kč až 50 tis. Kč	nad 50 tis. Kč
absolutní počet v tis.				
Pohybová, tělesná	462,0	409,2	106,2	26,7
Zraková	216,6	176,5	46,4	4,4
Sluchová	67,1	45,0	23,6	1,4
Další**	60,3	49,7	14,0	3,2
struktura v %				
Pohybová, tělesná	100,0	88,6	23,0	5,8
Zraková	100,0	81,5	21,4	2,0
Sluchová	100,0	67,1	35,2	2,1
Další**	100,0	82,4	23,2	5,3

* jedna osoba může používat pomůcky z více cenových kategorií, nejedná se tedy o součet za jednotlivé cenové kategorie

** pomůcky kompenzující postižení v oblasti mentální, duševní, vnitřních orgánů, kůže, hlasové, řečové

4.5 Osoby se zdravotním postižením podle využívání pomoci druhé osoby, pohlaví a věku

využívání pomoci	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
využívá celkem	595,8	236,8	359,0	39,4	60,5	123,1	197,0	175,6
v tom:								
pomoc je dostačující	505,0	207,3	297,7	31,6	53,0	109,6	170,5	140,2
potřebuje více pomoci	90,8	29,5	61,3	7,7	7,5	13,5	26,6	35,4
nevyužívá celkem	556,1	274,1	282,1	25,2	76,1	190,5	218,9	45,5
v tom:								
nepotřebuje	530,2	264,3	265,9	24,8	73,6	184,2	207,1	40,5
potřebuje pomoc	25,9	9,7	16,2	0,3	2,4	6,3	11,8	5,0
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
využívá celkem	51,7	46,3	56,0	61,0	44,3	39,3	47,4	79,4
v tom:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
pomoc je dostačující	43,8	40,6	46,4	48,9	38,8	34,9	41,0	63,4
potřebuje více pomoci	7,9	5,8	9,6	11,9	5,5	4,3	6,4	16,0
nevyužívá celkem	48,3	53,7	44,0	39,0	55,7	60,7	52,6	20,6
v tom:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
nepotřebuje	46,0	51,7	41,5	38,4	53,9	58,7	49,8	18,3
potřebuje pomoc	2,2	1,9	2,5	0,5	1,8	2,0	2,8	2,3

4.6 Osoby se zdravotním postižením podle využívání pomoci druhé osoby a oblasti postižení

oblast postižení	celkem (abs. v tis.)	využívání pomoci v %				
		celkem	nepotřebuje	využívá a nepotřebuje více pomoci	využívá, ale potřebuje více pomoci	nevyužívá, ale potřebuje pomoc
celkem	1 151,9	100,0	46,0	43,8	7,9	2,3
postižení v jedné oblasti	637,3	100,0	58,4	35,7	4,1	1,8
pohybová, tělesná	381,9	100,0	53,0	39,8	5,3	1,9
zraková	26,0	100,0	58,0	35,9	1,9	4,1
sluchová	13,1	100,0	73,7	26,3	0,0	0,0
mentální, duševní, poruchy chování	50,8	100,0	33,4	59,9	5,9	0,8
vnitřní orgány, kůže	163,3	100,0	77,6	19,2	1,5	1,7
hlasová, řečová	2,2	100,0	47,3	52,7	0,0	0,0
postižení ve více oblastech	514,6	100,0	30,8	53,9	12,6	2,8

Pozn.: každá osoba se zdravotním postižením je zde uvedena právě v jedné kategorii

4.7 Osoby se zdravotním postižením s neuspokojenou potřebou pomoci druhé osoby a rozsahu potřebné (dodatečné) pomoci

využívání pomoci	celkem (abs. v tis.)	potřebná (dodatečná) pomoc v %				
		celkem	1-3 hodiny	4-7 hodin	8-20 hodin	21 a více hodin
celkem	116,7	100,0	26,7	37,4	24,0	11,9
využívá, ale potřebuje více pomoci	90,8	100,0	20,0	36,8	28,8	14,5
nevyužívá, ale potřebuje pomoc	25,9	100,0	54,6	37,1	6,1	2,2

**4.8 Osoby se zdravotním postižením podle využívání pomoci druhé osoby
a subjektivního vnímání omezení**

využívání pomoci	celkem	subjektivní vnímání omezení		
		omezen vážně	omezen, ale ne vážně	neomezen
absolutní počet v tis.				
celkem	1151,9	447,0	677,9	27,0
nepotřebuje	530,2	78,4	429,0	22,8
využívá a nepotřebuje více	505,0	281,8	219,2	3,9
využívá, ale potřebuje více pomoci	90,8	75,0	15,7	0,0
nevyužívá, ale potřebuje	25,9	11,8	14,0	0,2
struktura v %				
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0
nepotřebuje	46,0	17,5	63,3	84,4
využívá a nepotřebuje více	43,8	63,0	32,3	14,4
využívá, ale potřebuje více pomoci	7,9	16,8	2,3	0,0
nevyužívá, ale potřebuje	2,2	2,6	2,1	0,7

Pozn.: každá osoba se zdravotním postižením je zde uvedena právě v jedné kategorii

4.9 Osoby se zdravotním postižením využívající pomoc druhé osoby podle kategorie pomáhající osoby a subjektivního vnímání omezení

pomáhající osoba	celkem	subjektivní vnímání omezení		
		omezen vážně	omezen, ale ne vážně	neomezen
absolutní počet v tis.				
celkem*	595,8	356,9	235,0	3,9
příbuzný	573,2	343,5	226,2	3,5
bydlící ve společné domácnosti	377,4	234,1	140,8	2,6
bydlící jinde	252,2	148,6	102,4	1,1
známý	124,7	80,0	44,2	0,5
profesionál	85,8	64,1	21,2	0,5
dobrovolník	5,1	3,4	1,4	0,2
struktura v %				
celkem*	100,0	100,0	100,0	100,0
příbuzný	96,2	96,2	96,3	88,5
bydlící ve společné domácnosti	63,3	65,6	59,9	65,0
bydlící jinde	42,3	41,6	43,6	28,8
známý	20,9	22,4	18,8	13,0
profesionál	14,4	18,0	9,0	12,9
dobrovolník	0,9	1,0	0,6	5,3

* jedna osoba se ZP může využívat pomoc od více pomáhajících osob z různých kategorií zároveň, nejedná se tedy o součet za jednotlivé kategorie pomáhajících osob

4.10 Osoby se zdravotním postižením využívající pomoc druhé osoby podle kategorie pomáhající osoby a věku

pomáhající osoba	celkem	věková skupina				
		15–34 let	35–49 let	50–64 let	65–79 let	80 a více let
absolutní počet v tis.						
celkem*	595,8	39,4	60,5	123,1	197,0	175,6
příbuzný	573,2	38,7	59,3	117,4	191,2	166,5
bydlící ve společné domácnosti	377,4	35,7	49,9	94,3	122,9	74,6
bydlící jinde	252,2	6,5	13,5	36,0	87,5	108,7
známý	124,7	9,2	14,8	25,7	37,6	37,4
profesionál	85,8	5,8	5,5	8,3	26,4	39,8
struktura v %						
celkem*	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
příbuzný	96,2	98,2	98,0	95,4	97,0	94,8
bydlící ve společné domácnosti	63,3	90,6	82,4	76,6	62,4	42,5
bydlící jinde	42,3	16,5	22,3	29,2	44,4	61,9
známý	20,9	23,5	24,4	20,9	19,1	21,3
profesionál	14,4	14,7	9,1	6,7	13,4	22,7

* jedna osoba se ZP může využívat pomoc od více pomáhajících osob z různých kategorií zároveň, nejedná se tedy o součet za jednotlivé kategorie pomáhajících osob

4.11 Osoby se zdravotním postižením využívající pomoc druhé osoby podle výlučné kategorie pomáhající osoby a věku

pomáhající osoba	celkem	věková skupina				
		15–34 let	35–49 let	50–64 let	65–79 let	80 a více let
absolutní počet v tis.						
celkem	595,8	39,4	60,5	123,1	197,0	175,6
pouze příbuzný	410,5	24,2	43,7	92,0	140,9	109,7
příbuzný a známý	86,6	7,5	11,1	19,0	26,1	22,8
příbuzný a profesionál	50,6	4,9	1,9	3,7	16,8	23,3
příbuzný a známý a profesionál	21,3	0,6	2,7	2,5	6,7	8,8
pouze známý	11,2	0,7	0,3	3,9	3,3	3,0
pouze profesionál	7,6	0,0	0,2	1,5	1,6	4,2
ostatní možnosti a kombinace	8,0	1,4	0,7	0,6	1,5	3,8
struktura v %						
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
pouze příbuzný	68,9	61,4	72,2	74,7	71,5	62,5
příbuzný a známý	14,5	19,0	18,3	15,4	13,2	13,0
příbuzný a profesionál	8,5	12,4	3,1	3,0	8,5	13,3
příbuzný a známý a profesionál	3,6	1,5	4,5	2,0	3,4	5,0
pouze známý	1,9	1,8	0,5	3,2	1,7	1,7
pouze profesionál	1,3	0,0	0,3	1,2	0,8	2,4
ostatní možnosti a kombinace	1,3	3,6	1,2	0,5	0,8	2,2

Pozn.: Každá osoba se zdravotním postižením využívající pomoc je zde uvedena právě v jedné kategorii.

4.12 Frekvence pomoci příbuzného bydlícího ve společné domácnosti podle věku

frekvence pomoci příbuzného (ve společné domácnosti)	celkem	věková skupina				
		15–34 let	35–49 let	50–64 let	65–79 let	80 a více let
absolutní počet v tis.						
celkem	377,4	35,7	49,9	94,3	122,9	74,6
jednou za měsíc nebo méně často	5,8	1,1	0,5	1,6	2,2	0,5
několikrát za měsíc	23,5	1,9	5,1	6,9	7,6	2,0
několikrát za týden	83,2	3,8	12,6	28,5	28,6	9,7
několikrát během dne	173,3	11,5	21,4	44,6	62,2	33,6
téměř neustále, soustavná pomoc či dohled	91,6	17,4	10,3	12,7	22,3	28,9
struktura v %						
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
jednou za měsíc nebo méně často	1,5	3,1	1,0	1,7	1,8	0,7
několikrát za měsíc	6,2	5,3	10,2	7,3	6,2	2,7
několikrát za týden	22,0	10,6	25,3	30,2	23,3	13,0
několikrát během dne	45,9	32,2	42,9	47,3	50,6	45,0
téměř neustále, soustavná pomoc či dohled	24,3	48,7	20,6	13,5	18,1	38,7

4.13 Počet hodin pomoci týdně

pomáhající osoba	celkem (abs. v tis.)	hodiny pomoci týdně v %						
		celkem	0-4 hodiny	5-9 hodin	10-19 hodin	20-29 hodin	30 a více hodin	neudáno
příbuzný bydlící v jiné domácnosti	252,2	100,0	25,4	26,1	27,3	8,4	10,0	2,8
známý	124,7	100,0	54,0	24,6	12,9	2,9	2,4	3,2
profesionál	85,8	100,0	34,1	27,7	17,2	8,6	12,4	0,0

5.1 Osoby se zdravotním postižením podle pracovního úvazku, pohlaví a věku

	celkem	pohlaví		z toho věková skupina 20–64 let		
		muži	ženy	20-49 let	50-64 let	20-64 let celkem
absolutní počet v tis.						
celkem	1 151,9	510,9	641,0	195,0	313,6	508,7
pracující	214,5	111,5	103,0	90,1	112,7	202,8
v tom:						
na plný úvazek	142,0	84,8	57,2	62,5	73,5	136,0
na částečný úvazek	72,5	26,7	45,8	27,5	39,2	66,8
nepracující	937,4	399,4	538,0	104,9	201,0	305,9
struktura v %						
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
pracující	18,6	21,8	16,1	46,2	35,9	39,9
v tom:						
na plný úvazek	12,3	16,6	8,9	32,1	23,4	26,7
na částečný úvazek	6,3	5,2	7,1	14,1	12,5	13,1
nepracující	81,4	78,2	83,9	53,8	64,1	60,1

5.2 Pracující osoby se zdravotním postižením podle potíží s hledáním současného zaměstnání a pohlaví

potíže s hledáním současného zaměstnání	celkem	pohlaví	
		muži	ženy
absolutní počet v tis.			
celkem	214,5	111,5	103,0
žádné potíže	90,2	46,6	43,6
určité potíže	58,2	27,5	30,7
velké potíže	28,7	15,0	13,7
neměl/a tehdy zdravotní postižení	37,4	22,5	14,9
struktura v %			
celkem	100,0	100,0	100,0
žádné potíže	42,1	41,8	42,3
určité potíže	27,1	24,7	29,8
velké potíže	13,4	13,5	13,3
neměl/a tehdy zdravotní postižení	17,4	20,2	14,5

5.3 Pracující osoby se zdravotním postižením podle potíží se zvládáním změn nebo stresu v práci a pohlaví

potíže se zvládáním změn nebo stresu v práci	celkem	pohlaví	
		muži	ženy
absolutní počet v tis.			
celkem	214,5	111,5	103,0
žádné potíže	127,5	69,6	57,9
určité potíže	78,8	38,2	40,6
velké potíže	8,3	3,8	4,5
struktura v %			
celkem	100,0	100,0	100,0
žádné potíže	59,4	62,4	56,2
určité potíže	36,7	34,3	39,4
velké potíže	3,9	3,4	4,4

5.4 Pracující osoby se zdravotním postižením podle změny práce a diskriminace v práci kvůli zdravotnímu postižení

	změna práce kvůli postižení		diskriminace v práci kvůli postižení	
	v tis.	%	v tis.	%
celkem	214,5	100,0	214,5	100,0
ano	83,4	38,9	22,3	10,4
ne	131,1	61,1	192,2	89,6

5.5 Pracující osoby se zdravotním postižením podle trhu práce a druhu pracovního místa

druh pracovního místa	celkem	trh práce	
		volný	chráněný
absolutní počet v tis.			
celkem	214,5	197,7	16,8
místo pro osobu se zdravotním postižením	25,6	8,8	16,8
běžné pracovní místo	188,9	188,9	x
struktura v %			
celkem	100,0	92,2	7,8
místo pro osobu se zdravotním postižením	11,9	4,1	7,8
běžné pracovní místo	88,1	88,1	x

5.6 Pracující osoby se zdravotním postižením na volném trhu práce podle úprav pracovního režimu a pracovního prostředí

	celkem (na volném trhu práce)	úpravy		
		má	nemá, ani nepotřebuje	nemá, ale potřebuje
absolutní počet v tis.				
upravený pracovní režim	197,7	66,4	111,6	19,7
upravené pracovní prostředí	197,7	14,5	171,4	11,7
struktura v %				
upravený pracovní režim	100,0	33,6	56,4	10,0
upravené pracovní prostředí	100,0	7,3	86,7	5,9

5.7 Osoby se zdravotním postižením podle potíží s vykonáváním běžných činností

v %

činnosti	celkem	míra potíží			
		žádné potíže	určité potíže	velké potíže	aktivity vůbec není schopen(-na)
pohybovat se samostatně po bytě	100,0	63,0	26,2	7,6	3,2
dostat se ven z domu a pohybovat se samostatně po okolí	100,0	49,8	27,9	13,3	8,9
dopravit se, kam potřebuje	100,0	40,1	29,2	16,0	14,7
využívat veřejné prostory a jejich služby	100,0	42,4	27,8	15,0	14,8
připravit si jídlo	100,0	59,3	24,0	7,8	8,9
vykoupat se / Osprchovat se	100,0	54,0	27,8	10,8	7,4
telefonovat	100,0	80,1	10,2	4,6	5,1
nakupovat	100,0	42,9	28,5	12,6	16,1
brát léky	100,0	82,3	10,0	3,5	4,2
vykonávat běžné domácí práce	100,0	29,7	43,3	15,5	11,5
nakládat s penězi, vyřizovat běžné úřední záležitosti	100,0	75,6	11,4	4,5	8,4
celkem (abs. v tis.)	1151,9	x	x	x	x

5.8 Osoby se zdravotním postižením podle potíží s vykonáváním běžných činností podle věku

v %

činnosti	celkem	míra potíží			
		žádné potíže	určité potíže	velké potíže	aktivity vůbec není schopen(-na)
15 - 34 let					
pohybovat se samostatně po bytě	100,0	69,2	15,9	5,6	9,3
dostat se ven z domu a pohybovat se samostatně po okolí	100,0	52,3	18,1	12,2	17,3
dopřít se, kam potřebuje	100,0	44,4	18,3	11,9	25,4
využívat veřejné prostory a jejich služby	100,0	43,6	17,8	12,5	26,0
připravit si jídlo	100,0	49,0	16,9	8,8	25,3
vykoupat se / Osprchovat se	100,0	58,8	15,0	9,9	16,3
telefonovat	100,0	67,0	8,6	6,2	18,2
nakupovat	100,0	42,8	19,6	9,8	27,8
brát léky	100,0	59,9	17,2	6,3	16,6
vykonávat běžné domácí práce	100,0	37,0	28,6	9,4	25,0
nakládat s penězi, vyřizovat běžné úřední záležitosti	100,0	53,7	10,6	7,1	28,6
celkem (abs. v tis.)	64,6	x	x	x	x
35 - 49 let					
pohybovat se samostatně po bytě	100,0	80,7	14,6	2,7	2,0
dostat se ven z domu a pohybovat se samostatně po okolí	100,0	65,9	20,8	9,2	4,1
dopřít se, kam potřebuje	100,0	57,5	23,7	10,5	8,3
využívat veřejné prostory a jejich služby	100,0	58,1	21,2	11,3	9,4
připravit si jídlo	100,0	68,9	20,2	3,8	7,1
vykoupat se / Osprchovat se	100,0	73,4	17,9	4,4	4,3
telefonovat	100,0	83,0	7,9	2,5	6,6
nakupovat	100,0	57,4	23,0	10,1	9,6
brát léky	100,0	85,2	6,4	3,5	4,9
vykonávat běžné domácí práce	100,0	41,8	42,2	9,3	6,8
nakládat s penězi, vyřizovat běžné úřední záležitosti	100,0	76,8	9,6	4,1	9,5
celkem (abs. v tis.)	136,6	x	x	x	x

5.8 Osoby se zdravotním postižením podle potíží s vykonáváním běžných činností podle věku

v %

pokračování

činnosti	celkem	míra potíží			
		žádné potíže	určité potíže	velké potíže	aktivity vůbec není schopen(-na)
50 - 64 let					
pohybovat se samostatně po bytě	100,0	73,3	21,1	4,5	1,1
dostat se ven z domu a pohybovat se samostatně po okolí	100,0	60,7	27,3	8,4	3,7
dopřít se, kam potřebuje	100,0	52,2	29,1	11,6	7,1
využívat veřejné prostory a jejich služby	100,0	54,2	27,3	11,5	7,0
připravit si jídlo	100,0	70,8	21,0	4,4	3,8
vykoupat se / Osprchovat se	100,0	66,2	24,6	6,1	3,1
telefonovat	100,0	89,8	6,3	1,8	2,1
nakupovat	100,0	54,2	28,3	9,9	7,5
brát léky	100,0	90,8	5,8	1,7	1,6
vykonávat běžné domácí práce	100,0	35,8	47,1	12,1	5,0
nakládat s penězi, vyřizovat běžné úřední záležitosti	100,0	85,7	7,5	2,5	4,2
celkem (abs. v tis.)	313,6	x	x	x	x
65 - 79 let					
pohybovat se samostatně po bytě	100,0	63,7	27,4	6,6	2,3
dostat se ven z domu a pohybovat se samostatně po okolí	100,0	50,6	30,0	12,5	7,0
dopřít se, kam potřebuje	100,0	40,0	33,4	15,4	11,1
využívat veřejné prostory a jejich služby	100,0	43,1	31,8	14,8	10,3
připravit si jídlo	100,0	63,4	24,7	6,3	5,6
vykoupat se / Osprchovat se	100,0	54,3	31,9	8,7	5,1
telefonovat	100,0	85,3	8,8	3,7	2,2
nakupovat	100,0	44,0	31,8	12,4	11,8
brát léky	100,0	88,3	7,7	1,8	2,2
vykonávat běžné domácí práce	100,0	29,8	46,6	15,5	8,2
nakládat s penězi, vyřizovat běžné úřední záležitosti	100,0	81,9	10,3	2,8	5,0
celkem (abs. v tis.)	415,9	x	x	x	x

5.8 Osoby se zdravotním postižením podle potíží s vykonáváním běžných činností podle věku

v %

dokončení

činnosti	celkem	míra potíží			
		žádné potíže	určité potíže	velké potíže	aktivity vůbec není schopen(-na)
80 a více let					
pohybovat se samostatně po bytě	100,0	34,2	41,2	17,8	6,8
dostat se ven z domu a pohybovat se samostatně po okolí	100,0	22,5	32,1	24,9	20,5
dopřít se, kam potřebuje	100,0	11,1	27,9	27,7	33,2
využívat veřejné prostory a jejich služby	100,0	14,2	28,2	23,4	34,1
připravit si jídlo	100,0	32,4	31,4	17,4	18,8
vykoupat se / Osprchovat se	100,0	22,6	34,6	25,5	17,2
telefonovat	100,0	58,8	20,2	10,9	10,2
nakupovat	100,0	15,6	28,4	18,9	37,1
brát léky	100,0	63,5	20,3	8,6	7,7
vykonávat běžné domácí práce	100,0	11,4	36,8	25,9	25,9
nakládat s penězi, vyřizovat běžné úřední záležitosti	100,0	55,3	20,5	9,9	14,4
celkem (abs. v tis.)	221,2	x	x	x	x

5.9 Osoby se zdravotním postižením podle omezení v dalších oblastech života

v %

oblasti života	celkem	míra omezení			
		omezen/a významně	omezen/a, ale ne významně	neomezen/a	není relevantní / nemá zájem
získat vzdělání, které by chtěl/a	100,0	4,4	2,7	16,8	76,1
najít si a udržet zaměstnání	100,0	15,2	6,1	11,3	67,5
získat informace, které chce či potřebuje	100,0	6,1	12,0	69,1	12,8
navazovat a udržovat vztahy s druhými lidmi, vidět se se svými blízkými, přáteli, kamarády, rodinou	100,0	11,0	19,4	63,5	6,1
navazovat a udržovat intimní vztahy*	100,0	7,0	7,2	34,7	45,6
vykonávat své záliby, koníčky a volnočasové aktivity, relaxovat	100,0	21,9	32,5	34,9	10,8
zapojovat se do komunitních, společenských, kulturních, náboženských či politických aktivit	100,0	11,5	16,2	34,4	38,0
celkem (abs. v tis.)	1 151,9	x	x	x	x

* Kategorie "neuvedeno" zde není zahrnuta, proto se součet nerovná 100 %.

5.10 Osoby se zdravotním postižením podle omezení v dalších oblastech života a věku

v %

oblasti života	celkem	míra omezení			
		omezen/a významně	omezen/a, ale ne významně	neomezen/a	není relevantní / nemá zájem
15 - 34 let					
získat vzdělání, které by chtěl/a	100,0	31,3	7,9	30,1	30,7
najít si a udržet zaměstnání	100,0	41,9	14,5	19,0	24,6
získat informace, které chce či potřebuje	100,0	14,4	16,2	55,5	13,9
navazovat a udržovat vztahy s druhými lidmi, vidět se se svými blízkými, přáteli, kamarády, rodinou	100,0	21,8	20,7	49,4	8,1
navazovat a udržovat intimní vztahy*	100,0	25,6	10,9	36,5	22,3
vykonávat své záliby, koníčky a volnočasové aktivity, relaxovat	100,0	28,5	29,7	34,2	7,6
zapojovat se do komunitních, společenských, kulturních, náboženských či politických aktivit	100,0	19,6	14,6	36,1	29,7
celkem (abs. v tis.)	64,6	x	x	x	x
35 - 49 let					
získat vzdělání, které by chtěl/a	100,0	11,2	6,2	31,0	51,5
najít si a udržet zaměstnání	100,0	37,0	16,0	26,2	20,8
získat informace, které chce či potřebuje	100,0	7,7	10,2	73,6	8,5
navazovat a udržovat vztahy s druhými lidmi, vidět se se svými blízkými, přáteli, kamarády, rodinou	100,0	14,5	17,4	63,3	4,8
navazovat a udržovat intimní vztahy*	100,0	13,6	10,9	52,8	17,1
vykonávat své záliby, koníčky a volnočasové aktivity, relaxovat	100,0	21,0	36,6	36,9	5,6
zapojovat se do komunitních, společenských, kulturních, náboženských či politických aktivit	100,0	11,2	16,0	41,0	31,9
celkem (abs. v tis.)	136,6	x	x	x	x

* Kategorie "neuvedeno" zde není zahrnuta, proto se součet nerovná 100 %.

5.10 Osoby se zdravotním postižením podle omezení v dalších oblastech života a věku

v %

pokračování

oblasti života	celkem	míra omezení			
		omezen/a významně	omezen/a, ale ne významně	neomezen/a	není relevantní / nemá zájem
50 - 64 let					
získat vzdělání, které by chtěl/a	100,0	3,3	2,7	21,6	72,5
najít si a udržet zaměstnání	100,0	29,1	11,4	20,4	39,1
získat informace, které chce či potřebuje	100,0	4,7	10,4	79,4	5,4
navazovat a udržovat vztahy s druhými lidmi, vidět se se svými blízkými, přáteli, kamarády, rodinou	100,0	7,8	18,5	70,6	3,1
navazovat a udržovat intimní vztahy*	100,0	8,5	11,9	49,7	22,4
vykonávat své záliby, koníčky a volnočasové aktivity, relaxovat	100,0	21,1	36,5	37,3	5,1
zapojovat se do komunitních, společenských, kulturních, náboženských či politických aktivit	100,0	10,2	16,2	40,0	33,6
celkem (abs. v tis.)	313,6	x	x	x	x
65 - 79 let					
získat vzdělání, které by chtěl/a	100,0	0,6	1,6	13,2	84,6
najít si a udržet zaměstnání	100,0	1,2	0,7	4,0	94,1
získat informace, které chce či potřebuje	100,0	3,7	11,0	74,0	11,3
navazovat a udržovat vztahy s druhými lidmi, vidět se se svými blízkými, přáteli, kamarády, rodinou	100,0	7,2	18,0	69,8	5,0
navazovat a udržovat intimní vztahy*	100,0	3,4	4,8	31,6	54,6
vykonávat své záliby, koníčky a volnočasové aktivity, relaxovat	100,0	19,3	32,8	38,4	9,5
zapojovat se do komunitních, společenských, kulturních, náboženských či politických aktivit	100,0	8,6	15,7	37,5	38,2
celkem (abs. v tis.)	415,9	x	x	x	x

* Kategorie "neuveдено" zde není zahrnuta, proto se součet nerovná 100 %.

5.10 Osoby se zdravotním postižením podle omezení v dalších oblastech života a věku

v %

dokončení

oblasti života	celkem	míra omezení			
		omezen/a významně	omezen/a, ale ne významně	neomezen/a	není relevantní / nemá zájem
80 a více let					
získat vzdělání, které by chtěl/a	100,0	1,1	1,1	4,1	93,7
najít si a udržet zaměstnání	100,0	0,3	0,0	0,7	99,0
získat informace, které chce či potřebuje	100,0	9,1	15,9	46,6	28,4
navazovat a udržovat vztahy s druhými lidmi, vidět se se svými blízkými, přáteli, kamarády, rodinou	100,0	17,3	24,2	45,8	12,7
navazovat a udržovat intimní vztahy*	100,0	2,1	1,8	7,4	86,1
vykonávat své záliby, koníčky a volnočasové aktivity, relaxovat	100,0	26,6	24,3	23,8	25,3
zapojovat se do komunitních, společenských, kulturních, náboženských či politických aktivit	100,0	16,6	17,6	16,1	49,7
celkem (abs. v tis.)	221,2	x	x	x	x

* Kategorie "neuvedeno" zde není zahrnuta, proto se součet nerovná 100 %.

5.11 Osoby se zdravotním postižením podle toho, co jim vzhledem k postižení v životě chybí, a věku
 v %

	celkem	věková skupina				
		15–34 let	35–49 let	50–64 let	65–79 let	80 a více let
nic výrazně nechybí*	38,6	31,5	32,8	32,2	45,4	40,5
finance	31,1	32,6	39,4	38,0	27,6	22,6
dostupná zdravotní péče, vhodná léčba, rehabilitace	22,7	20,5	22,4	24,8	22,0	21,6
podpora a vstřícnost ze strany státu a veřejných institucí	12,5	13,5	17,3	15,2	9,2	12,0
pracovní uplatnění	10,1	22,0	24,9	20,4	0,9	0,2
bezbariérovost ve veřejném prostoru (na ulici, v obchodech, na úřadech)	9,5	10,2	5,6	6,9	9,8	14,5
bezbariérovost v domácím prostředí	9,1	4,4	3,8	6,5	9,0	17,6
podpora a vstřícnost ze strany společnosti	7,7	14,8	10,9	7,4	6,0	7,1
bezbariérovost v dopravě	7,5	8,9	4,9	6,4	7,8	9,8
zájem nebo přítomnost blízkých, partnera	7,1	7,1	6,0	6,8	6,3	9,6
dostupné sociální služby, osobní asistence	6,0	7,8	6,0	3,5	5,3	10,1
zapojení do společenských aktivit	5,9	13,7	7,8	6,6	3,8	5,5
seberealizace	5,4	10,3	9,3	7,0	3,9	2,3
něco jiného	2,2	5,1	2,6	2,1	1,5	2,2
možnost dále se vzdělávat	1,6	9,5	5,2	1,1	0,2	0,2
celkem (abs. v tis.)	1151,9	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2

Pozn. Bylo možné uvést více odpovědí

* Výlučná odpověď – v tomto případě nebyla umožněna už žádná další odpověď

5.12 Osoby se zdravotním postižením podle toho, co jim vzhledem k postižení chybí, a pohlaví

v %

	celkem	pohlaví	
		Muži	Ženy
nic výrazně nechybí*	38,6	41,8	36,0
finance	31,1	29,3	32,6
dostupná zdravotní péče, vhodná léčba, rehabilitace	22,7	21,3	23,7
podpora a vstřícnost ze strany státu a veřejných institucí	12,5	11,9	13,1
pracovní uplatnění	10,1	11,5	9,0
bezbariérovost ve veřejném prostoru (na ulici, v obchodech, na úřadech)	9,5	8,4	10,4
bezbariérovost v domácím prostředí	9,1	7,6	10,3
podpora a vstřícnost ze strany společnosti	7,7	6,6	8,6
bezbariérovost v dopravě	7,5	6,2	8,5
zájem nebo přítomnost blízkých, partnera	7,1	6,1	7,9
dostupné sociální služby, osobní asistence	6,0	4,8	6,9
zapojení do společenských aktivit	5,9	5,4	6,4
seberealizace	5,4	5,8	5,1
něco jiného	2,2	1,8	2,4
možnost dále se vzdělávat	1,6	1,5	1,6
celkem (abs. v tis.)	1151,9	510,9	641,0

Pozn.: Bylo možné uvést více odpovědí

* Výlučná odpověď - v tomto případě nebyla umožněna už žádná další odpověď

Všechny získané údaje se považují za důvěrné a jejich ochrana je zaručena zákonem
č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

1. Okres	<input type="text"/>	6. Číslo tazatele	<input type="text"/>
2. Pagina	<input type="text"/>	7. Číslo domácnosti	<input type="text"/>
3. Číslo sčítacího obvodu	<input type="text"/>	8. Pořadové číslo osoby	<input type="text"/>
4. Číslo bytu	<input type="text"/>	9. Popis osoby:	<input type="text"/>
5. Tazatelský soubor	<input type="text"/>		

DOSTUPNÉ INFORMACE Z IŠD

TAZATEL: Tento dotazník ověřuje nebo odkazuje na informace již dostupné z 1. nebo minulé vlny IŠD. Proto si před návštěvou domácnosti předvyplňte následující údaje do tabulky DI a případně údaje 4 a 5 zkontrolujte podle odpovědí z aktuální vlny. Netýká se dotazování VŠPO při 1. vlně IŠD.

DI. Na základě 1. a minulé vlny IŠD zaškrtněte odpovídající možnosti.

Z 1. VLNY IŠD

1. Byl(a) kvůli zdravotním problémům nejméně po dobu posledních 6 měsíců omezen(a) v činnostech, které lidé obvykle dělají?	ano, vážně omezen(a) ☐	ano, omezen(a), ale ne vážně ☐	ne, neomezen(a) ☐
2. Má status OZP?	ano ☐	ne ☐	
3. Je držitelem průkazu OZP?	ano ☐	ne ☐	

Z MINULÉ VLNY IŠD

4. Pracuje?	ano ☐	ne ☐	
5. Pobírá invalidní důchod?	ano, 1. a 2. stupeň ☐	ano, 3. stupeň ☐	ne ☐

ZPŮSOB VYPLŇOVÁNÍ DOTAZNÍKU

Z1. Jaký je způsob vyplňování dotazníku?	
1 osobně s tazatelem	☐ → A1
2 jinou osobou v zastoupení	☐

Z2. Pořadové číslo osoby, která odpovídá	<input type="text"/>
--	----------------------

Z3. Proč neodpovídá přímo šetřená osoba?	
1 nelze zastihnout	☐
2 není schopna odpovídat ze zdravotních důvodů	☐
3 není ochotna přímo odpovídat	☐

A. ZDRAVOTNÍ STAV

A1. Jak celkově hodnotíte svůj zdravotní stav?	
1	velmi dobrý ☐
2	dobrá ☐
3	příjemný ☐
4	špatný ☐
5	velmi špatný ☐

A2. Byl(a) jste kvůli zdravotním problémům nejméně po dobu posledních 12 měsíců omezen(a) v činnostech, které lidé obvykle dělají?		
1	ano, vážně omezen(a)	☐
2	ano, omezen(a), ale ne vážně	☐
3	ne, neomezen(a)	☐

→ B1

TAZATEL: Následující otázka **A3** se pokládá **pouze** osobě, která se nyní ne cítí omezena (A2 = 3), ale dle tabulky DI se dříve cítila omezena (tabulka DI-1 na str. 1: ano, vážně omezen(a) / ano, omezen(a), ale ne vážně). **Nepokládá se při 1. vlně IŠD.**

A3. Při první návštěvě jste uvedl(a), že jste ze zdravotních důvodů omezen(a) v činnostech, které lidé obvykle dělají. Proč je nyní Vaše odpověď jiná?	
1	Můj zdravotní stav se zlepšil a zdravotní potíže, které mne omezovaly, již nemám. ☐
2	Mám i nadále zdravotní potíže, ale neomezují mě v obvyklých činnostech. ☐
3	Mám zdravotní potíže, ale byl(a) jsem jimi omezen(a) méně než 12 měsíců. ☐
4	Jiné (chyba v odpovědi osoby v zastoupení, překlep tazatele v předchozí vlně apod.) ☐

B. OBJEKTIVNĚ POSOUZENÉ ZDRAVOTNÍ POSTIŽENÍ

TAZATEL: Je možné si předvyplnit informace o pobírání invalidního důchodu, přiznání statusu OZP a průkazu osoby se zdravotním postižením, které jsou známé z 1. nebo minulé vlny IŠD (viz tabulka DI, zde B1, B6 a B8). Tyto údaje je třeba ověřit a upřesnit.

B1. Pobíráte v současné době invalidní důchod?	
1	ano ☐
2	ne ☐ → B3

B2. Pro jaký stupeň invalidity pobíráte invalidní důchod?	
1	pro invaliditu 1. stupně ☐
2	pro invaliditu 2. stupně ☐
3	pro invaliditu 3. stupně ☐

B3. Pobíráte v současné době příspěvek na péči?	
1	ano ☐
2	ne ☐ → B5

B4. Pro jaký stupeň závislosti pobíráte příspěvek na péči?	
1	stupeň I (lehká závislost) ☐
2	stupeň II (středně těžká závislost) ☐
3	stupeň III (těžká závislost) ☐
4	stupeň IV (úplná závislost) ☐

B5. Pobíráte v současné době příspěvek na mobilitu?	
1	ano ☐
2	ne ☐

B6. Byl(a) jste uznána osobou invalidní nebo se zdravotním znevýhodněním (status OZP)?	
1	ano ☐
2	ne ☐ → B8

B7. Jaký stupeň invalidity Vám byl uznán?	
1	zdravotní znevýhodnění ☐
2	invalidní v 1. stupni ☐
3	invalidní ve 2. stupni ☐
4	invalidní ve 3. stupni ☐

B8. Jste držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením (OZP), tj. průkazu TP, ZTP nebo ZTP/P?	
1	ano ☐
2	ne ☐ → C1 nebo ukončete rozhovor, viz instrukce níže

B9. Jaký typ průkazu osoby se zdravotním postižením máte?	
1	TP ☐
2	ZTP ☐
3	ZTP/P ☐

TAZATEL: Pokud se osoba ani ne cítí omezena (A2 = 3) ani nemá objektivně posouzené zdravotní postižení (B1, B3, B5, B6, B8 = 2 „ne“), pak **ukončete** rozhovor. Jinak pokračujte otázkou C1.

C. ZDRAVOTNÍ OMEZENÍ

V následující části dotazníku se budeme věnovat tomu, v jakých oblastech se projevují Vaše zdravotní potíže, které Vás omezují v běžných aktivitách, co je způsobilo a případně dalšímu upřesnění zdravotních problémů.

C1. Projevuje se Vaše dlouhodobé zdravotní omezení v následujících oblastech ? Můžete využít KARTU 1.		
Oblast	1 ano	2 ne
1 Pohybová, tělesná	☐	☐
2 Zraková	☐	☐
3 Sluchová	☐	☐
4 Mentální, duševní, poruchy chování	☐	☐
5 Vnitřní orgány, kůže	☐	☐
6 Hlasová, řečová	☐	☐

TAZATEL: Ptejte se v C2 a C3 pouze na oblasti, které osoba uvedla v otázce C1.

C2. Jaká příčina způsobila Vaše zdravotní problémy projevující se v dané oblasti? <i>Lze uvést více příčin.</i>			
Oblast	1 vrozená vada	2 vzniklé onemocnění	3 úraz
1 Pohybová, tělesná	☐	☐	☐
2 Zraková	☐	☐	☐
3 Sluchová	☐	☐	☐
4 Mentální, duševní, poruchy chování	☐	☐	☐
5 Vnitřní orgány, kůže	☐	☐	☐
6 Hlasová, řečová	☐	☐	☐

Příčiny zdravotních problémů

- 1 Vrozená vývojová vada nebo zdravotní problém
- 2 Onemocnění vzniklé v průběhu života
- 3 Úraz, poranění nebo nehoda → přeskočit pro danou oblast otázky C3 a C4 a pokračovat v dotazníku

Identifikační údaje

1. Pagina <input style="width: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px;" type="text"/>	2. Číslo domácnosti <input style="width: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px;" type="text"/>	3. Pořadové číslo osoby <input style="width: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px;" type="text"/>
---	---	---

C3. Které z následujících typů onemocnění , poruch nebo vad způsobují Vaše zdravotní problémy v dané oblasti? Můžete využít KARTU 2. Lze uvést více typů.	
Oblast	Typ onemocnění, poruchy, vady (Vypište kód nebo kódy odpovědi.)
1 Pohybová, tělesná	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
2 Zraková	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
3 Sluchová	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
4 Mentální, duševní, poruchy chování	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
5 Vnitřní orgány, kůže	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
6 Hlasová, řečová	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Kódy typů onemocnění, poruch a vad

1 nemoci a vrozené vady pohybového aparátu	} přeskočit pro danou oblast otázku C4 a pokračovat v dotazníku
2 srdečně-cévní onemocnění (mimo cévních onemocnění mozku) a vrozené vady srdce a cév	
3 cévní onemocnění mozku	
4 diabetes a jeho komplikace	
5 onkologická onemocnění	
6 nemoci a vrozené vady dýchací soustavy	
7 nemoci a vrozené vady trávicího, vylučovacího a pohlavního ústrojí	
8 alergie	
9 nemoci a vrozené vady nervové soustavy	
10 mentální a duševní nemoci, poruchy chování	
11 nemoci a vrozené vady oka, poruchy vidění	
12 nemoci a vrozené vady ucha, poruchy sluchu	
13 jiné	

TAZATEL: V otázce C4 se ptejte pouze na ty oblasti, pro které osoba uvedla jiný typ onemocnění (C3 = 13).

C4. Jaký jiný konkrétní zdravotní problém je příčinou Vašeho dlouhodobého omezení běžných aktivit v dané oblasti?	
Oblast	Onemocnění, porucha, vada (Vypište odpověď slovy.)
1 Pohybová, tělesná	
2 Zraková	
3 Sluchová	
4 Mentální, duševní, poruchy chování	
5 Vnitřní orgány, kůže	
6 Hlasová, řečová	

TAZATEL: Dotazování následujících bloků otázek **D** až **G** a typu pomůcek v bloku **I** se řídí tím, v jaké oblasti je osoba omezena.

OP. Zaškrtněte oblasti postižení, pro které osoba v **C1** uvedla odpověď „ano“ a pokračujte v dotazníku podle instrukcí.

1 Pohybová, tělesná	→ D, H , řádek Pohybové v bloku I	☐
2 Zraková	→ E, H , řádek Zrakové v bloku I	☐
3 Sluchová	→ F, H , řádek Sluchové v bloku I	☐
4 Mentální, duševní, poruchy chování	→ G, H , řádek Další v bloku I	☐
5 Vnitřní orgány, kůže	→ H , řádek Další v bloku I	☐
6 Hlasové, řečové	→ H , řádek Další v bloku I	☐

D. POHYB

Nyní se budeme podrobněji věnovat Vaším pohybovým a tělesným problémům. Uvažujte prosím vždy jen ty projevy, které přímo souvisí s Vaším zdravotním problémem, který jste uvedl(a) jako důvod omezení v běžných aktivitách.

D1. Máte obvykle fyzické potíže s následujícími činnostmi, i když použijete své pomůcky? Prosím nezahmujte dočasné problémy.

	1 žádné potíže	2 určité potíže	3 velké potíže	4 aktivitu nejsem schopen(-na) vůbec vykonávat
1 Vydržet stát delší dobu, např. 20 minut	☐	☐	☐	☐
2 Ujít 500 metrů po rovině	☐	☐	☐	☐
3 Vyjít a sejít řadu schodů (jedno patro)	☐	☐	☐	☐
4 Sehnout se nebo si kleknout a opět vstát	☐	☐	☐	☐
5 Vstát z postele nebo ze židle, lehnout si do postele, sednout si na židli	☐	☐	☐	☐
6 Zvednout břemeno (cca 2 litrovou láhev) ze země do úrovně očí	☐	☐	☐	☐
7 Prsty uchopit a manipulovat s malými předměty jako je např. pero nebo mince	☐	☐	☐	☐

TAZATEL: Pokud osoba pro všech 7 aktivit v D1 uvedla možnost 1 „žádné potíže“, pokračujte otázkou D2. Jinak přejděte na další blok otázek v dotazníku podle instrukcí v tabulce OP viz výše.

D2. Popište prosím Vaše jiné pohybové či tělesné zdravotní omezení a jeho projevy.

E. ZRAK

Nyní se budeme podrobněji věnovat Vaším potížím se zrakem. Uvažujte prosím vždy jen ty projevy, které přímo souvisí s Vaším zdravotním problémem, který jste uvedl(a) jako důvod omezení v běžných aktivitách.

E1. a E2. Máte obvykle potíže s následujícími činnostmi, i když použijete své brýle, čočky nebo jiné optické pomůcky?

	1 žádné potíže	2 určité potíže	3 velké potíže	4 jsem nevidomý(-á) nebo nevidím téměř nic
E1. Zřetelně vidět novinový text	☐	☐	☐	☐ → pokud odpověď 4, pak přejděte na další blok otázek podle tabulky OP
E2. Rozpoznat známého přes ulici	☐	☐	☐	

TAZATEL: Pokud osoba pro obě aktivity v E1 a E2 uvedla možnost 1 „žádné potíže“, pokračujte otázkou E3. Jinak přejděte na další blok otázek v dotazníku podle instrukcí v tabulce OP viz výše.

E3. Popište prosím Vaše jiné zrakové zdravotní omezení a jeho projevy.

F. SLUCH

Nyní se budeme podrobněji věnovat Vaším potížím se sluchem. Uvažujte prosím vždy jen ty projevy, které přímo souvisí s Vaším zdravotním problémem, který jste uvedl(a) jako důvod omezení v běžných aktivitách.

F1. a F2. Máte obvykle potíže se sluchem v následujících situacích, i když použijete své naslouchací pomůcky?				
	1 žádné potíže	2 určité potíže	3 velké potíže	4 jsem neslyšící nebo neslyším téměř nic
F1. Rozhovor v tiché místnosti	☐	☐	☐	☐ → pokud odpověď 4, pak přejděte na další blok otázek podle tabulky OP
F2. Rozhovor v hlučnější místnosti	☐	☐	☐	

TAZATEL: Pokud osoba pro obě aktivity v F1 a F2 uvedla možnost 1 „žádné potíže“, pokračujte otázkou F3. Jinak přejděte na další blok otázek v dotazníku podle instrukcí v tabulce OP na str. 5.

F3. **Popište** prosím Vaše jiné sluchové zdravotní omezení a jeho projevy.

G. PAMĚŤ A SOUSTŘEDĚNÍ

Nyní se budeme podrobněji věnovat Vaším potížím v oblasti duševního zdraví a kognice. Uvažujte prosím vždy jen ty projevy, které přímo souvisí s Vaším zdravotním problémem, který jste uvedl(a) jako důvod omezení v běžných aktivitách.

G1. až G3. Máte obvykle potíže s ...?				
	1 žádné potíže	2 určité potíže	3 velké potíže	4 pamatovat si nebo soustředit se nejsem schopen(-na)
G1. paměti	☐	☐	☐	☐
G2. přemýšlením a soustředím při běžných činnostech (sledování TV, čtení časopisu, nakupování apod.)	☐	☐	☐	☐
G3. přemýšlením a soustředěním při náročnějších činnostech (pracovní úkoly, luštění sudoku, plánování delší cesty apod.)	☐	☐	☐	☐

TAZATEL: Pokud osoba pro všechny 3 aktivity v G1 až G3 uvedla možnost 1 „žádné potíže“, pokračujte otázkou G4. Jinak přejděte na blok otázek H.

G4. **Popište** prosím Vaše jiné mentální nebo duševní zdravotní omezení a jeho projevy či poruchu chování.

H. BOLEST A ÚNAVA

H1. Jak často jste v posledních 3 měsících měl(a) v souvislosti s Vaším zdravotním problémem nějaké fyzické bolesti ?				
1 (téměř) nikdy	☐ → H3	3 často	☐	
2 občas	☐	4 (téměř) každý den	☐	
H2. Měl(a) jste kvůli bolesti v posledních 3 měsících potíže vykonávat své běžné činnosti?				
1 žádné potíže	☐	3 velké potíže	☐	
2 určité potíže	☐	4 běžné činnosti jsem vůbec nebyl(a) schopen(-na) vykonávat	☐	
H3. Jak často jste se v posledních 3 měsících cítil(a) v souvislosti s Vaším zdravotním problémem unavený(-á) nebo vyčerpaný(-á) ?				
1 (téměř) nikdy	☐ → I1	3 často	☐	
2 občas	☐	4 (téměř) každý den	☐	
H4. Měl(a) jste kvůli únavě nebo vyčerpání v posledních 3 měsících potíže vykonávat své běžné činnosti?				
1 žádné potíže	☐	3 velké potíže	☐	
2 určité potíže	☐	4 běžné činnosti jsem vůbec nebyl(a) schopen(-na) vykonávat	☐	

I. KOMPENZAČNÍ POMŮCKY

Nyní budeme hovořit o tom, zda a jaké kompenzační pomůcky využíváte. V dalším bloku otázek se pak zaměříme na osoby, které Vám případně v běžném životě pomáhají.

TAZATEL: Ptejte se pouze na oblasti, ve kterých je osoba omezena, viz tabulka OP na str. 5.

11. Využíváte nějakou pomůcku pro kompenzaci svého dlouhodobého omezení v uvedené oblasti? Můžete využít KARTU 3.

Oblasti omezení:	1 ano	2 ne
1 Pohybová	☐	☐
2 Zraková	☐	☐
3 Sluchová	☐	☐
4 Další (mentální, duševní, poruchy chování, vnitřní orgány, kůže, hlasové, řečové)	☐	☐

TAZATEL: Pokud osoba nevyužívá žádný typ kompenzační pomůcky, tzn. I1 = 2 „ne“ pro všechny dotazované typy, pak přejděte na otázku I4. Jinak pokračujte v dotazníku.

V následujících otázkách I2 a I3 se ptejte pouze na typy pomůcek, které osoba uvedla v otázce I1, tj. I1 = 1 „ano“.

12. Do jakých cenových kategorií spadají Vaše pomůcky pro kompenzaci omezení v dané oblasti? Pokud používáte více pomůcek, posuďte prosím cenovou kategorii pro každou zvlášť.

Oblasti omezení:	1 do 5 tis. Kč	2 5 tis. až 50 tis. Kč	3 nad 50 tis. Kč
1 Pohybová	☐	☐	☐
2 Zraková	☐	☐	☐
3 Sluchová	☐	☐	☐
4 Další (mentální, duševní, poruchy chování, vnitřní orgány, kůže, hlasové, řečové)	☐	☐	☐

13. Jak Vám pomůcky umožňují zvládat Vaše dlouhodobé zdravotní omezení v dané oblasti? U více pomůcek z jedné skupiny uvažujte jejich celkový přínos.

Oblasti omezení:	1 velmi dobře	2 dobře	3 pouze omezeně	4 vůbec
1 Pohybová	☐	☐	☐	☐
2 Zraková	☐	☐	☐	☐
3 Sluchová	☐	☐	☐	☐
4 Další (mentální, duševní, poruchy chování, vnitřní orgány, kůže, hlasové, řečové)	☐	☐	☐	☐

TAZATEL: V otázce I4 se ptejte na oblasti, ve kterých je osoba omezena, ať už pro ně využívá nějakou pomůcku nebo ne, viz otázka I1.

14. Potřeboval(a) byste nějaké/další pomůcky pro kompenzaci svého omezení v dané oblasti?

Oblasti omezení:	1 ano	2 ne
1 Pohybová	☐	☐
2 Zraková	☐	☐
3 Sluchová	☐	☐
4 Další (mentální, duševní, poruchy chování, vnitřní orgány, kůže, hlasové, řečové)	☐	☐

Identifikační údaje

1. Pagina

2. Číslo domácnosti

3. Pořadové číslo osoby

K. PRÁCE

TAZATEL: Tento blok otázek se týká pouze pracujících osob, tj. na str. 1 DI-4 = ano.

Nyní se zaměříme na Vaše současné zaměstnání a pracovní podmínky.

K1. Měl(a) jste z důvodu zdravotního omezení nějaké **potíže s hledáním současného zaměstnání**?

1	žádné potíže	☐
2	určité potíže	☐
3	velké potíže	☐
4	ne, neměl(a) jsem tehdy zdravotní omezení	☐

K2. **Změnil(a)** jste někdy kvůli svému zdravotnímu omezení **práci**, ať už zaměstnavatele nebo pozici?

1	ano	☐	2	ne	☐

K3. Pracujete na **pracovním místě** určeném **pro osoby se zdravotním postižením** (dříve „chráněné“ pracovní místo)?

1	ano	☐	2	ne	☐	→ K5

K4. Pracujete na **specializovaném pracovišti**, kde je zaměstnáno více než 50 % osob se ZP?

1	ano	☐	→ K11	2	ne	☐

K5. Máte z důvodu svého zdravotního omezení **upravený pracovní režim**?

Např. kratší úvazek, jiné rozvržení pracovní doby, přestávek, práce z domova apod.

1	ano	☐	→ K7	2	ne	☐

K6. Chtěl(a) nebo **potřeboval(a)** byste vzhledem ke svému zdravotnímu omezení takovou **úpravu**?

1	ano	☐	2	ne	☐

K7. Máte z důvodu svého zdravotního omezení **upravené pracovní prostředí**?

Např. speciálně uzpůsobené sezení, ovládání přístrojů, speciální pracovní pomůcky na pracovišti apod.

1	ano	☐	→ K9	2	ne	☐

K8. Chtěl(a) nebo **potřeboval(a)** byste vzhledem ke svému zdravotnímu omezení takovou **úpravu**?

1	ano	☐	2	ne	☐

K9. Máte **na pracovišti** z důvodu svého zdravotního omezení k dispozici **asistenta**, tj. konkrétní osobu, která má v popisu práce Vám pomáhat?

1	ano	☐	→ K11	2	ne	☐

K10. Chtěl(a) nebo **potřeboval(a)** byste asistenta vzhledem ke svému zdravotnímu omezení?

1	ano	☐	2	ne	☐

K11. Máte kvůli svému zdravotnímu omezení **potíže** zvládat **změny nebo stres v práci**?

1	žádné potíže	☐
2	určité potíže	☐
3	velké potíže	☐

K12. Setkal(a) jste se někdy **v práci nebo na pracovním trhu** v souvislosti s Vaším zdravotním omezením s **diskriminací**?

1	ano	☐	2	ne	☐

L. VYKONÁVÁNÍ BĚŽNÝCH AKTIVIT

V následující části se zaměříme na kvalitu života v obecné rovině a budeme zjišťovat, do jaké míry Vás zdravotní omezení limituje v každodenních činnostech, péči o domácnost apod.

L1. Máte kvůli svému zdravotnímu omezení obvykle potíže s následujícími činnostmi bez pomoci jiné osoby? <i>Prosím nezahrnujte dočasné problémy.</i>				
	1 žádné potíže	2 určité potíže	3 velké potíže	4 aktivitu nejsem vůbec schop(-na) vykonávat
1 Pohybovat se samostatně po bytě	☐	☐	☐	☐
2 Dostat se ven z domu a pohybovat se samostatně po okolí	☐	☐	☐	☐
3 Dopravit se, kam potřebujete (veřejnou dopravou či autem apod.)	☐	☐	☐	☐
4 Využívat veřejné prostory a jejich služby (např. úřady, obchody, zdravotnická zařízení, parky, sportoviště apod.)	☐	☐	☐	☐
5 Připravit si jídlo	☐	☐	☐	☐
6 Vykoupat se / osprchovat se	☐	☐	☐	☐
7 Telefonovat	☐	☐	☐	☐
8 Nakupovat	☐	☐	☐	☐
9 Brát léky	☐	☐	☐	☐
10 Vykonávat běžné domácí práce	☐	☐	☐	☐
11 Nakládat s penězi, vyřizovat běžné úřední záležitosti	☐	☐	☐	☐

M. DALŠÍ ASPEKTY SAMOSTATNÉHO ŽIVOTA

V poslední části dotazníku se zaměříme na to, nakolik Vás zdravotní problém omezuje v možnostech seberealizace či zapojení do společnosti a veřejného života.

M1. Omezuje Vás Váš zdravotní problém v následujících oblastech života ?				
	1 ano, významně	2 ano, ale ne významně	3 ne, neomezuje	4 ne, není pro mě relevantní, nemám o to zájem
1 Získat vzdělání, které byste chtěl(a)	☐	☐	☐	☐
2 Najít si a udržet zaměstnání	☐	☐	☐	☐
3 Získat informace, které chcete či potřebujete	☐	☐	☐	☐
4 Navazovat a udržovat vztahy s druhými lidmi, vidět se se svými blízkými, přáteli, kamarády, rodinou	☐	☐	☐	☐
5 Navazovat a udržovat intimní vztahy	☐	☐	☐	☐
6 Vykonávat své záliby, koníčky a volnočasové aktivity, relaxovat	☐	☐	☐	☐
7 Zapojovat se do komunitních, společenských, kulturních, náboženských či politických aktivit	☐	☐	☐	☐

M2. Co Vám vzhledem k Vašemu zdravotnímu omezení obecně chybí ? Můžete využít KARTU 5. <i>Lze uvést více oblastí.</i>		
1	zájem nebo přítomnost blízkých, partnera	☐
2	podpora a vstřícnost ze strany státu a veřejných institucí	☐
3	podpora a vstřícnost ze strany společnosti	☐
4	dostupná zdravotní péče, vhodná léčba, rehabilitace	☐
5	dostupné sociální služby, osobní asistence	☐
6	bezbariérovost v domácím prostředí	☐
7	bezbariérovost ve veřejném prostoru (na ulici, v obchodech, na úřadech apod.)	☐
8	bezbariérovost v dopravě	☐
9	finance	☐
10	pracovní uplatnění	☐
11	možnost dále se vzdělávat	☐
12	zapojení do společenských aktivit	☐
13	seberealizace	☐
14	něco jiného	☐ → M3
15	nic mi výrazně nechybí	☐ výlučná odpověď → konec

v případě více odpovědí M4,
jinak konec

M3. **Co jiného** Vám konkrétně chybí? *Vypište odpověď slovy.*

M4. **Co Vám** vzhledem k Vašemu zdravotnímu omezení z vyjmenovaných oblastí **chybí nejvíce**?
Použijte kód z otázky M2.

DĚKUJEME VÁM ZA ÚČAST V TOMTO ŠETŘENÍ

POZNÁMKY TAZATELE

KARTA 1 – Oblasti, ve kterých se dlouhodobé zdravotní omezení projevuje

1	Pohybová, tělesná		omezení a ztráta pohyblivosti/hybnosti, funkce kloubů, svalů, kostí, neuromuskuloskeletální problémy, deformace, chybění končetiny
2	Zraková		poruchy vidění, ztráta zraku, glaukom
3	Sluchová		poruchy sluchu, ztráta sluchu, tinnitus
4	Mentální, duševní, poruchy chování		problémy s pamětí, poruchy myšlení, pozornosti, emocí, vnímání, kognitivních funkcí, vědomí sebe sama, orientace v čase, místě, prostoru, problémy s interakcí s okolím, posttraumatická stresová porucha, závislosti
5	Vnitřní orgány, kůže		problémy kardiovaskulární, imunitní, hematologické, respirační, zažívací, endokrinní, urogenitální, reprodukční (problémy s plodností), metabolické poruchy ekzémy, lupénka, poruchy citlivosti a taktilního čítí (hmat)
6	Hlasová, řečová		problémy s hlasem, artikulací, plynulostí řeči

KARTA 2 – Typy onemocnění a poruch, které způsobují dlouhodobé omezení

1	Nemoci a vrozené vady pohybového aparátu	artróza, artritida a jiná degenerativní onemocnění kloubů a meziobratlových plotének páteře, svalová a vazivová onemocnění
2	Srdečně-cévní onemocnění (mimo cévních onemocnění mozku) a vrozené vady srdce a cév	infarkt a jeho následky, ischemická nemoc srdeční, srdeční selhání, angina pectoris, arytmie, závažná hypertenze (obtěžně kompenzovatelná), chronická ischemická choroba dolních končetin, chronický zánět žil dolních končetin, žilní trombóza, lymfedém
3	Cévní onemocnění mozku	mozková mrtvice, mozkové krvácení a jejich následky
4	Diabetes a jeho komplikace	retinopatie (poškození sítnice oka), onemocnění ledvin, diabetická noha, diabetická neuropatie, bércové vředy
5	Onkologická onemocnění	nádory plic, prsu, pohlavních orgánů, tlustého střeva apod.
6	Nemoci a vrozené vady dýchací soustavy	chronická bronchitida, chronická obstrukční plicní nemoc, astma, rozedma plic
7	Nemoci a vrozené vady trávicího, vylučovacího a pohlavního ústrojí	žaludeční a dvanácterníkové vředy, nemoci jater, chronické problémy s ledvinami, močovými cestami, hemoroidy, inkontinence, Crohnova nemoc, celiakie, gynekologické potíže, nemoci mužských pohlavních orgánů (problémy s prostatou)
8	Alergie	alergická rýma, atopický ekzém, potravinová, kontaktní alergie
9	Nemoci a vrozené vady nervové soustavy	Alzheimerova choroba, roztroušená skleróza, následky boreliózy, epilepsie, migrény, spasmy, syndrom karpálního tunelu, chronické bolesti, poruchy spánku, mozková obrna, neuropatie
10	Mentální a duševní nemoci, poruchy chování	úzkost, deprese, závislosti, fobie, schizofrenie, demence, poruchy autistického spektra
11	Nemoci a vrozené vady oka, poruchy vidění	slabozrakost, ztráta zraku, glaukom (zelený zákal), šedý zákal
12	Nemoci a vrozené vady ucha, poruchy sluchu	nedoslýchavost, ztráta sluchu, pískání v uších
13	Jiné	kožní, endokrinní, infekční (např. HIV, TBC, žloutenka), chromozomální vady (např. Downův syndrom) apod.

KARTA 3 – Oblasti omezení kompenzované pomůckou

1	Pohybová		hůl, berle, chodítka, ortéza, protéza, vozík – manuální/elektrický, úprava vozidla, speciální kolo, madla, polohovací mobilní lůžko, polohovací pomůcky, antidekubitní matrace a sedačky, nástavce na toaletu, toaletní židle, držák na příbor, navlékač ponožek, domácí výtah, závěsné kolejnicové systémy
2	Zraková		brýle, čočky, lupa, slepecká hůl, vodící pes, telefony a počítače zpřístupněné pro slabozraké a nevidomé, hlasové čtečky, indikátor hladiny kapaliny, braillové klávesnice a displeje
3	Sluchová		sluchadla, signalizace (zvonku, telefonu apod.), vibrační budíky, zesilovače zvuku, dveřní foto kukátko, indukční smyčky
4	Další (mentální, duševní, poruchy chování, vnitřní orgány, kůže, hlasové, řečové)		stomické pomůcky, inkontinenční pleny, řečové a hlasové pomůcky, přístroje pro podporu dýchání (dýchací přístroje, ventilátory, kyslíkové přístroje, inhalátory), zabezpečení domácnosti / předmětů v domácnosti, klecové lůžko, komunikační pomůcky, helma apod.

KARTA 4 – Pomáhající osoby

1	Profesionální asistent (pečovatel)		domácí péče, osobní asistence, pečovatelská služba (např. rozvoz obědů) – většinou hrazená služba
2	Příbuzný		manžel(ka), partner(ka), rodiče, prarodiče, děti, snacha/zeť, sourozenci, vnoučata
3	Známý		soused(ka), přátelé, kolegové
4	Dobrovolník		zprostředkováno (neziskovou) institucí

KARTA 5 – Co Vám vzhledem k Vašemu zdravotnímu omezení chybí?

1	Zájem nebo přítomnost blízkých, partnera
2	Podpora a vstřícnost ze strany státu a veřejných institucí
3	Podpora a vstřícnost ze strany společnosti
4	Dostupná zdravotní péče, vhodná léčba, rehabilitace
5	Dostupné sociální služby, osobní asistence
6	Bezbariérovost v domácím prostředí
7	Bezbariérovost ve veřejném prostoru (na ulici, v obchodech, na úřadech apod.)
8	Bezbariérovost v dopravě
9	Finance
10	Pracovní uplatnění
11	Možnost dále se vzdělávat
12	Zapojení do společenských aktivit
13	Seberealizace
14	Něco jiného
15	Nic mi výrazně nechybí